

Jaarstukken

2019

Inhoudsopgave:

JAARVERSLAG

• Leeswijzer	4
• Algemene inleiding en aanbieding door het college	5
• Programmaverantwoording	
▪ Programma 1 – Bestuur en regio	7
▪ Programma 2 - Sociaal domein	12
▪ Programma 3 - Ruimte en leefomgeving	20
▪ Algemene dekkingsmiddelen	34
▪ Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	35
• Paragrafen	
▪ Paragraaf 1 - Lokale heffingen	37
▪ Paragraaf 2 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing	43
▪ Paragraaf 3 - Onderhoud kapitaalgoederen	64
▪ Paragraaf 4 - Financiering	68
▪ Paragraaf 5 - Bedrijfsvoering	73
▪ Paragraaf 6 - Verbonden partijen	77
▪ Paragraaf 7 - Grondbeleid	86
• Overige gegevens	
▪ Bijlage Interbestuurlijk Toezicht	93

JAARREKENING

• Balans	96
• Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	98
• Toelichting op de balans	101
• Het overzicht van de baten en lasten in de jaarrekening	114
• Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	115
• Overige gegevens	
▪ SISA-bijlage	133
▪ Overzicht van de baten en lasten per taakveld	135

JAARVERSLAG

Leeswijzer

Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken 2019 van de gemeente Kaag en Braassem; bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening.

In de algemene inleiding en aanbidding door het college worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht.

In de programmaverantwoording – verantwoordingsmonitor – die al eerder is aangeboden aan uw raad, wordt per programma aangegeven wat we wilden bereiken en in welke mate we de inspanningen hebben gerealiseerd die we zouden uitvoeren om de doelen te halen. Hierbij is met kleuren aangegeven wat het resultaat op de inspanningen en/of de doelen is:

de inspanningen en/of doelen zijn gerealiseerd;

er wordt gewerkt aan de inspanningen en/of doelen;

er wordt nog niet gewerkt aan de inspanningen en/of doelen, of de inspanningen en/of doelen worden niet gerealiseerd.

Na de programmaverantwoording volgen de paragrafen waarin op zeven belangrijke beleidsterreinen die niet programmagebonden zijn, inzicht gegeven wordt in ontwikkelingen van het jaar 2019.

In het BBV is voorgeschreven dat de gemeente verantwoording aflegt over een basisset van 34 beleidsindicatoren. De bron voor vijf indicatoren betreffende het taakveld 'Bestuur en ondersteuning' is de gemeente zelf. Deze indicatoren zijn opgenomen in paragraaf 5 'Bedrijfsvoering'. De andere indicatoren, waarvan de bron extern gelegen is, zijn opgenomen bij het desbetreffende programma in de programmaverantwoording. Tevens zijn deze voor uw raad toegankelijk via www.waarstaatjegemeente.nl. Uw raad heeft via deze site de mogelijkheid om de indicatoren van de verschillende taakvelden te raadplegen én om deze te vergelijken met andere gemeenten.

In de bijlage Interbestuurlijk Toezicht is de verantwoording opgenomen over de zes toezichtdomeinen, waarbij per domein wordt aangegeven wat de voor de gemeente geldende kleurenscore is. Ons college voegt de bijlage bij de jaarstukken ter vaststelling door uw raad. Hiermee wordt bereikt dat uw raad het toezicht van de provincie op deze beleidsterreinen overneemt.

Tot slot wordt in de jaarrekening onder andere stilgestaan bij de balanspositie van onze gemeente en bij de baten en lasten. Om de gemeentelijke baten en lasten eenvoudiger te kunnen vergelijken met andere gemeenten, is er conform BBV een apart overzicht van baten en lasten per taakveld opgenomen.

Algemene inleiding en aanbieding door het college

Beste lezer,

Voor u ligt de jaarrekening 2019. Hiermee leggen we verantwoording af over de uitvoering van het beleid uit de begroting 2019.

Op het moment dat we de jaarstukken 2019 opstellen, bevinden we ons in een hele andere werkelijkheid dan we eerder ooit hadden kunnen bedenken. De Corona crisis die wereldwijd speelt, heeft dan misschien niet direct invloed op het afgelopen jaar, maar werpt zeker z'n schaduw vooruit. Eens te meer wordt maar weer duidelijk dat we met elkaar slechts een klein schakeltje vormen in veel groter geheel. Crises en rampen zijn niet te voorspellen, noch de uiteindelijke impact daarvan. We zullen als samenleving de komende jaren ongetwijfeld te maken krijgen met diverse effecten van deze Corona crisis, maar hoe dit uitwerkt en met welke financiële gevolgen, daar is op dit moment nog weinig over te zeggen. Ondanks het feit dat we de blik vooruit richten, blijft het van belang om verantwoording af te leggen over het afgelopen jaar, zowel ten aanzien van het uitgevoerde beleid als ten aanzien van de cijfers.

In de verantwoordingsmonitor hebben we aangegeven hoe we ervoor staan bij de diverse beleidsterreinen en de daarin gestelde doelen, of we in de pas lopen met de planning en bij afwijkingen wat de redenen zijn daarvan. Wij hebben u hier in het vroege voorjaar van 2020 al over geïnformeerd.

Met de nu voorliggende jaarstukken wordt ook de financiële stand van zaken gepresenteerd. Financieel zijn we in control. Het risicomanagement staat, incidentele en structurele risico's hebben we in kaart en zo veel mogelijk gekwantificeerd. Onze budgettaire ruimte en de algemene reserve bieden voldoende buffer om deze risico's op te kunnen vangen. De afgelopen jaren is de weerstandsratio gehandhaafd op 1 -1.4 en is deze ruim gehaald. Eerder is besloten de bandbreedte los te laten en de ratio voor structurele risico's te handhaven op minimaal 1. Voor de incidentele weerstand is besloten dat het eigen vermogen minimaal een zodanige omvang moet hebben dat de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt. Het financiële resultaat is hoger dan ingeschat bij de Voortgangsmonitor 2019, die wij u in het najaar van 2019 hebben gepresenteerd. De belangrijkste afwijkingen zijn toegelicht in het raadsvoorstel bij de jaarstukken en in de jaarstukken zelf.

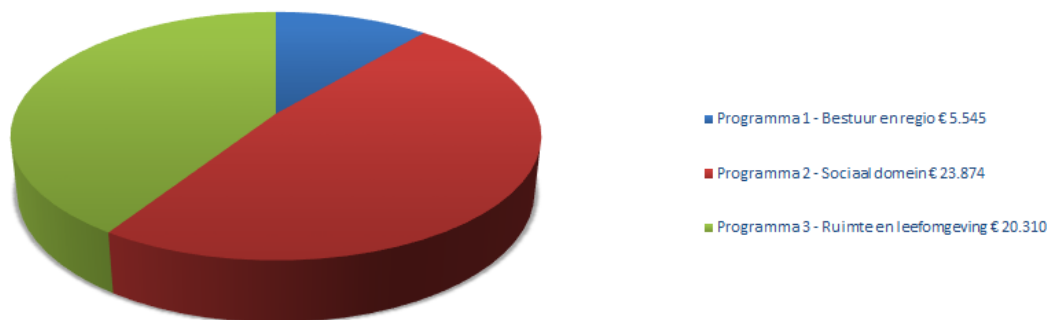
Ten slotte stellen wij u voor van het voordelige resultaat een bedrag van in totaal € 1.939.422 te reserveren als extra budget voor 2020 en het resterende voordelige resultaat van € 690.911 toe te voegen aan de algemene reserve.

Programmaverantwoording

In dit onderdeel wordt per programma inzicht gegeven in de doelstellingen, belangrijke ontwikkelingen en de besteding van het geld in 2019.

De gemeenteraad heeft het beleid zoals vastgelegd in het raadsakkoord voor de raadsperiode 2014-2018 en 2018-2022 vastgelegd in drie raadsprogramma's:

TOTALE LASTEN PER PROGRAMMA (x 1.000)

Programma 1 Bestuur en regio

1.1 Een betrouwbare gemeente

Maatschappelijk doel 1:

Bestuur en regio: een sterke organisatie

Wat willen we bereiken?

- Samenwerken in de regio op die onderdelen die we als gemeente niet zelf kunnen, of waarbij we de te leveren kwaliteit zelfstandig niet kunnen bieden
- We willen grip hebben op onze samenwerkingsverbanden om invloed uit te kunnen oefenen aan de voorkant

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Per verbonden partij benoemen we in de regionale agenda Kaag en Braassem op welke thema's de focus ligt (actualiseren regionale agenda)

Monitoren op tijdige aanlevering van jaarrekeningen van derden

Hoe meten/weten we dat?

Actualiseren Regionale agenda Kaag en Braassem

2017

Ja

2018

Nee

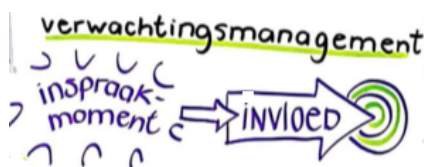
2019

Concept

Toelichting

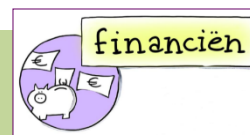
Actualisatie regionale agenda Kaag en Braassem

Er is een start gemaakt met het actualiseren van de regionale agenda Kaag en Braassem. Samen met een groep raadsleden scherpen we de regionale agenda verder aan. Het is de verwachting dat de Regionale agenda Kaag en Braassem in Q2 2020 wordt vastgesteld.

Maatschappelijk doel 2:

Een structureel gezonde gemeente

Wat willen we bereiken?

- Een structureel sluitende begroting met een weerstandratio van minimaal 1,0 voor structurele risico's en een algemene reserve voor het opvangen van incidentele risico's, met een zodanige omvang dat de solvabiliteit minimaal 20% bedraagt
- Een transparante, begrijpelijke begroting die inzicht biedt in de opgaven en budgetten

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Transparant maken/houden van gemeentelijke opgaven en middelen en inzichtelijk maken van de keuzes

Jaarlijks 95% van de bekende risico's kwantificeren en het aangehouden weerstandsvermogen voor zowel de incidentele risico's als de structurele risico's handhaven

Toelichting

Transparant maken/houden van de gemeentelijke opgaven en inzichtelijk maken van keuzes 👍

In februari heeft de gemeenteraad een besluit genomen over Focus met Ambitie. Binnen dit traject zijn de wensen en financiële mogelijkheden inzichtelijk gemaakt en tegen elkaar afgezet. Dit heeft de raad in de positie gebracht om een afgewogen keuze te maken.

In de Richtnota 2020 zijn de gemeentelijke opgaven transparant gemaakt en keuzes inzichtelijk gemaakt. In de Begroting 2020 zijn de budgetten voor de reguliere begroting, inspanningen vanuit de integrale monitor en ambities uit Focus met ambitie apart in overzichten weergegeven.

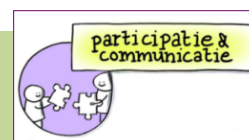
In 2020 volgt Focus met Ambitie II.

Kwantificeren van risico's

We zullen er altijd naar streven om zo veel mogelijk alle risico's te kwantificeren. Dit lukt niet altijd omdat of de kennis/ het inzicht (nog) niet bestaat of omdat het om andere redenen niet genoemd kan worden, bijvoorbeeld als nog niet duidelijk is welke partij verantwoordelijk is voor welk deel van de verwachte kosten. In de begroting 2019 waren alle structurele risico's gekwantificeerd. Bij de incidentele risico's waren in 2019 drie risico's niet gekwantificeerd (migratie ICT, Langebrug en asbestverwijdering), om de hiervoor genoemde redenen. In 2019 is de Begroting 2020 opgesteld. In Begroting 2020 was het helaas om bovenstaande redenen niet mogelijk om alle structurele risico's te kwantificeren. Het belangrijkste niet gekwantificeerde risico in de Begroting 2020 is het risico "gevolgen van de onderzoeken bij kunstwerken". Bij de incidentele risico's was alleen het risico in verband met asbestverwijdering niet gekwantificeerd.

Maatschappelijk doel 3:

Communicatie en participatie

Wat willen we bereiken?

- Inwoners worden, conform de richtlijn participatief werken, in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij beleidsvorming en -uitvoering en kunnen – in van te voren benoemde onderdelen – meedenken, meebeslissen en/of (mede-)uitvoeren
- Heldere en proactieve communicatie
- De dienstverlening aan onze inwoners en onze andere klanten is klantvriendelijk, laagdrempelig en vanzelfsprekend
- Inwoners krijgen ruimte om hun ideeën en initiatieven voor de openbare ruimte uit te voeren

Wat zouden we ervoor doen in 2019?	
Uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek naar dienstverlening	
Zodra dit wettelijk mogelijk is, faciliteren dat reisdocumenten en rijbewijzen digitaal kunnen worden aangevraagd.	

Wat mag het kosten? (overheveling vanuit het DIN)	
▪ Uitvoeren klanttevredenheidsonderzoek dienstverlening in 2019	€ 15.000
▪ Kapitaallasten implementatie nieuw raadsinformatiesysteem	€ 24.600

Toelichting

Klanttevredenheidsonderzoek

Er wordt in het eerste half jaar van 2020 op verschillende onderdelen feedback gevraagd aan inwoners over hun contact met de gemeente. We gaan dat doen met behulp van Klant-in-focus en op de onderdelen huwelijk/registratie partnerschap, aanvragen reisdocumenten en meldingen openbare ruimte (wegen en trottoirs, plantsoenen en straatmeubilair). Een eerste tussenrapportage wordt per 1 juli 2020 opgesteld.

Digitaal aanvragen reisdocumenten

Het digitaal aanvragen van reisdocumenten is nog niet mogelijk, aangezien er nog landelijke belemmeringen zijn. RDW voert momenteel een pilot uit met diverse gemeenten. De uitkomst en planning hiervan is nog onbekend.

1.2 Een veilige gemeente

Maatschappelijk doel:

Een veilige gemeente

Wat willen we bereiken?

- Bewustwording en kennisvergroting ondermijnende criminaliteit
- Veiligheid in de leefomgeving is vergroot
- De openbare ruimte is schoon, heel en veilig (doelen en inspanningen in programma 3.3)

Wat zouden we ervoor doen in 2019?	
Vergroten bewustwording door organiseren bijeenkomsten voor inwoners, bedrijven en instellingen, zoals cybercrime en ondermijning	
Implementeren maatregelen om te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG)	
De buurtpreventienetwerken worden ondersteund	
Organiseren van training/voorlichting in het kader van inbraak- en brandpreventie	
Doelgerichte controles hot spots (onder andere schoolpleinen, speeltuinen, evenementen, kantine) door BOA's en politie	
Actief signaleren van mogelijke (woon)fraude door de werkgroep Woonfraude en gericht actie uitzetten om geconstateerde fraude aan te pakken	
Uitvoeren van de veiligheidsmonitor (1 x per 2 jaar in de oneven jaren)	
Handhaven permanente bewoning in recreatieobjecten	
Stimuleren om stakeholders een rol te laten nemen in het bijdragen aan de veiligheid van de leefomgeving	
Intensiveren controles op bedrijventerreinen illegale vestiging, bewoning en ondermijning	

Hoe meten / weten we dat?	2017	2018	2019
Diefstal (/inbraak)			
woning	55	41	53
schuur/tuinhuis	13	9	11
winkel	10	6	2
bedrijven en instellingen	23	33	12
fiets	21	35	23
brom-snorfietsen	6	1	4
van motorvoertuigen	2	5	6
uit/vanaf motorvoertuigen	31	38	12
Geweld			
openlijk geweld	1	2	0
bedreiging	26	26	21
mishandeling	38	29	37
huiselijk geweld	15	19	24
Vernieling	74	89	61
Overlast			
conflictbemiddeling en burenruzie	105	94	127
geluidsoverlast	134	132	162
overlast door jeugd	135	136	129
overlast door personen	76	71	88

Toelichting

Going concern veiligheid

Veel van de activiteiten die hierboven zijn genoemd, zijn structurele activiteiten die de aandacht van ons als gemeente, maar ook van politie en partners zoals De Driemaster heeft. De veiligheidsmonitor wordt in het 3^e/4^e kwartaal van 2019 uitgevoerd. De resultaten worden in april 2020 verwacht en aan de raad aangeboden ter bespreking.

Bijeenkomst cybercrime

In juni is een bijeenkomst georganiseerd voor ondernemers om hen te informeren over de risico's van cybercrime. Er waren circa 80 ondernemers uit onze gemeente aanwezig. Zij waardeerden de verstrekte informatie. Bijeenkomst over ondermijning vindt plaats in 2020.

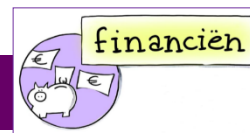
Implementeren maatregelen om te voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)

De BIO treedt per 1 januari 2020 in werking. Het informatiebeveiligingsbeleid – nu nog op basis van de oude BIG (Informatiebeveiliging Gemeenten) wordt eerst omgezet naar beleid op basis van de BIO – in samenwerking met de BVO/gemeente Alphen aan den Rijn.

Wat mag het kosten? (overheveling vanuit het DIN)

▪ Handhaven permanente bewoning en woonfraude	€ 40.000
▪ Extra inzet voor juridische afhandeling reguliere handhavingzaken	€ 60.000

1.3 Financiën

x € 1.000

Programma 1 Bestuur en regio	Primaire begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Realisatie 2019	Realisatie versus begroting na wijziging
Totale lasten	3.840	4.535	5.545	1.010 N
Totale baten	-298	-604	-554	51 N
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	3.541	3.931	4.991	1.061 N
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	-369	-500	-453	47 N
Gerealiseerd resultaat	3.172	3.431	4.539	1.108 N

**De analyses per programma staan vermeld in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.*

Programma 2 Sociaal domein

2.1 Een sociale gemeente

Maatschappelijk doel 1:

Goede basis en gelijke kansen

Wat willen we bereiken?

- Kinderen kunnen veilig opgroeien en hun talenten ontwikkelen
- Elk kind moet kunnen deelnemen aan sport en cultuur, ook als ouders niet over voldoende middelen beschikken
- Voor jeugdigen en/of hun ouders is er een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod aan hulp
- Een leven lang leren is mogelijk voor iedereen

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Vergroten bereik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur en Stichting Leergeld	
Vormgeven taalonderwijs in het kader van inburgering voor 2021	
In beeld krijgen van kinderen die opgroeien in armoede met name daar waar het gaat om verborgen armoede (werkende ouders)	
Actieve benadering (dreigende) schoolverlaters (met RBL)	
Versterken en verbreden preventief collectief aanbod jeugd	
Verkennen en mogelijk uitvoeren van een pilot Schuldhulpverlening, waarbij het beoogde effect en het belang van het kind centraal staan	
<i>Project Realisatie IKC De Lei, Leimuiden</i>	
<i>Project Planvorming en realisatie IKC Oude Wetering (nntb)</i>	
<i>Project Planvorming en realisatie IKC Rijnsaterwoude</i>	
<i>Project Planvorming en realisatie IKC Woubrugge</i>	

Hoe meten/weten we dat?

	2017	2018	2019
Bereik Jeugdfonds Sport en Cultuur	114	121	117
Bereik Stichting Leergeld	nvt	250	200
Aandeel minderjarige kinderen in huishouden met inkomen tot 120% sociaal minimum	7,1%	6,3%	nntb
Aantal trajecten Talentcoaching (De Driemaster)	9	8	6
Aandeel jongeren met jeugdhulp	11,9%	12,2%	14,6%*
Aandeel jongeren met jeugdbescherming	0,6%	0,8%	0,8%*
Minimaal 80% van de cliënten en/of hun ouders ervaren de jeugdhulp als tijdig en passend	nvt	78%	nntb
Minimaal 80% van de verwijzers en ketenpartners ervaren de jeugdhulp als tijdig en passend	nvt	92%	nntb
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtigen	1,3	2,3	1,3
Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	9,0	11,0	12,8
% vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	1,6%	1,6%	1,6%
Aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners	220	191	nntb

*) Dit betreft eerste half jaar 2019

Toelichting

Transformatie GO!

GO! werkt dagelijks aan de transformatiedoelen van de Jeugdwet. De transformatie wordt steeds meer zichtbaar. Zo zijn in de tweede helft van 2019 niet of nauwelijks meer kinderen uit huis geplaatst. Als een uithuisplaatsing dreigt, heeft GO! eerst ingezet op alternatieve interventies (MAST, Gezin totaal, Gezin in beeld) Het aantal kinderen dat gebruik maakt van jeugdhulp met verblijf is in onze gemeente en Alphen aan den Rijn samen in het eerste half jaar van 2019 met 22% afgenomen t.o.v. het eerste half jaar van 2017. Landelijk bedraagt deze afname 11%. Daarnaast wordt AGB (Ambulante groepsbehandeling) opgezet. Waar dit voorheen individuele trajecten waren gebeurt dit nu in een groep, waar ook het netwerk een prominente rol speelt. Een transformatie blijft echter wel taai. Het vraagt veel van professionals, organisaties en partners, maar ook van inwoners. Dit leidt er toe dat niet iedereen even tevreden is over de aanpak van GO!. Daar waar het gaat om bijvoorbeeld verwachtingen, bereikbaarheid en communicatie sturen wij als gemeente via het contractmanagement aan op verbetering. GO! is met een groep ouders (die ontevreden waren over de dienstverlening) in gesprek over de oprichting van een klankbordgroep om zo verder te werken aan de dienstverlening van GO!.

Inburgering

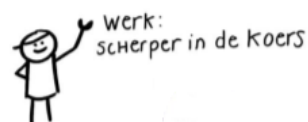
Zoals in de voortgangsrapportage is beschreven, gaat in 2021 een nieuwe Wet inburgering in. Samen met Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop wordt een aanbestedingstraject voorbereid om de nieuwe taken in te kopen. Daarnaast wordt een deel van de nieuwe taken regionaal ingekocht. Wij hebben hiervoor SP71 gemandateerd.

Bereik Jeugd Sport en Cultuurfonds en Stichting Leergeld

De deelname aan deze voorzieningen is in 2019 in absolute aantallen afgenomen. Dit is ook omdat het aantal mensen in de doelgroep relatief is afgenomen en daarmee is het instrument succesvol en is de inspanning ook groen gekleurd. Daarnaast is het aantal voorzieningen per kind toegenomen in 2019 en wordt er dus beter gebruik gemaakt van de voorzieningen die de stichting en het fonds bieden.

Maatschappelijk doel 2:

Iedereen kan meedoen

Wat willen we bereiken?

- Stimuleren van een betere aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt
- Voor 2021 zijn 50 mensen uit de uitkering naar werk begeleid
- De verbinding van het werkgeversservicepunt met lokale ondernemers is vergroot
- Voor kwetsbare inwoners is tijdige en passende ondersteuning beschikbaar (ook gebruik makend van hun eigen netwerk, waardoor zij zelfstandig kunnen functioneren en langer thuis kunnen (blijven) wonen)
- Buurten en wijken ondersteunen elkaar

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Gezamenlijk met onze partners uitvoering geven aan het project "50 voor 2021"	
Scholing bieden voor beschikbaar werk en zorgen voor goede randvoorwaarden (vaktaal, onderwijs voor statushouders, veiligheidscertificaat)	
Doorontwikkelen werkgeversservicepunt	
De Driemaster gaat methodieken inzetten om het nabuurschap te vergroten	
Inkoop van maatschappelijke zorg en ondersteuning voor 2021 (inclusief verslavingspreventie)	
Inrichten bemoeizorg	

<i>Project Realisatie 20 zorgunits voor mensen met dementie (Dagelijks Leven, Leimuiden)</i>	
<i>Project Realisatie 20 zorgunits voor mensen met dementie (Dagelijks Leven, Roelofarendsveen)</i>	

Hoe meten/weten we dat?	2017	2018	2019
Aantal personen met een bijstandsuitkering (per 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder)	17,1	16,4	14,3
Uitstroom uit de bijstand richting werk	40	53	38
Aantal lopende re-integratie-voorzieningen (per 1.000 inwoners van 15-74 jaar)	6,5	6,4 (Q2)	4,9
Bij 75% van de inwoners met een ondersteuningsvraag verbeterd of stabiliseert de situatie	75%	75%	85%
Clënten zijn tevreden over ondersteuning door Tom in de buurt	7,9	8,6	8,3

Wat mocht het kosten? (overheveling vanuit het DIN)	
▪ Doorontwikkelen werkgeversservicepunt	€ 15.000

Toelichting

Inkoop Maatschappelijke Zorg en ondersteuning

De wens was om per 2021 verantwoordelijk te worden voor de Maatschappelijke Zorg. Het betreft hier taken die op dit moment nog door centrumgemeente Leiden worden uitgevoerd. Deze taken omvatten beschermd wonen, maatschappelijke opvang en verslavingspreventie. Wij bereiden dit inkooptraject voor samen met de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop. De taken die vallen onder Maatschappelijke Zorg zullen voor een groot gedeelte vallen onder een aparte opdracht waarvan de uitvoering zal plaatsvinden per 2022. Door bestuurlijke wijzigingen vanuit de Rijksoverheid, centrumgemeente Leiden en regiogemeenten in de Duin- en Bollenstreek is het niet langer mogelijk om de taken Maatschappelijke Zorg onder te brengen in de nieuwe opdracht Ondersteuning. De nieuwe opdracht Ondersteuning gaat wel per 2021 in.

Realisatie Zorgunits voor mensen met dementie

Er is nagenoeg overeenstemming over de koopsom en -overeenkomst voor verkoop van zowel Schoolbaan in Roelofarendsveen als Tuinderij in Leimuiden t.b.v. twee woonzorgvoorzieningen voor mensen met dementie. Inmiddels is gestart met de benodigde planologische procedures.

De Driemaster gaat methodieken inzetten om het nabuurschap te vergroten

Op dit moment is De Driemaster bezig met het project Ontvangende buurt (betrokken buurt). De Driemaster heeft in december 2019 een bijeenkomst georganiseerd om informatie op te halen bij verschillende betrokken partijen. Verwacht wordt dat begin 2020 de ontwikkelde methodiek zal worden ingezet om nabuurschap in verschillende buurten daadwerkelijk te vergroten.

Inrichten bemoeizorg

Medio 2019 heeft een leertafel over bemoeizorg (bieden van zorg aan zorgwekkende zorgmijders) plaatsgevonden. De behoefte om dit in Kaag en Braassem ook te bieden kwam nadrukkelijk aan de orde. In december 2019 zijn er extra middelen vrijgemaakt voor het uitbreiden van het zorgnetwerk. Het zorgnetwerk zal in 2020 worden uitgebreid met een ervaringsdeskundige en een wijk-ggz'er. Door het toevoegen van deze expertisen zal bemoeizorg worden ingebed in het zorgnetwerk. De middelen die hiervoor zijn vrijgemaakt komen uit het Leids investeringsfonds.

Maatschappelijk doel 3:

- Voor iedere inwoner is op redelijke termijn een passende woning beschikbaar

Wat willen we bereiken?

- De sociale en betaalbare woningvoorraad is beschermd en blijft in stand
- Ruimte bieden voor CPO en nieuwe woonvormen
- Ruimte bieden voor doorstroming in de woningmarkt
- Passende huisvesting arbeidsmigranten

Wat zouden we er ervoor doen in 2019?

Project Realiseren van twee skaeve hûsjes en minimaal één crisiswoning	
Regionaal uitvoeren van onderzoek naar de systematiek van woonruimte-verdeling	
Uitvoeren van woningmarktonderzoek	
Opstellen huisvestingsplan bijzondere doelgroepen	
Jaarlijks maken van prestatieafspraken met woningcorporaties	
Campagne met partners "Langer zelfstandig wonen"	
Doorontwikkelen kaders om sociale en betaalbare koop sociaal te houden (doelgroepenverordening)	
Project Sociale Woningbouw Van Alcmaerlaan (ESW, Hoogmade)	
Project Sociale Woningbouw Gerardusschool (ESW, Oude Wetering)	
Project Sociale Woningbouw Elzenlaan (ESW, Woubrugge)	
Project Herontwikkeling De Kolk, Oud Ade	
Project Hoogmadese Wetering, realisatie max. 38 woningen, Hoogmade	
Project A. de Graaflaan 20, realisatie 35 woningen, Woubrugge	
Project Leimuiden West	
Project Dorpshart Leimuiden	
Project Planvorming Sociale woningbouw op Connexxionterrein (ESW)	
Project Planvorming Dorpslab Rijnsaterwoude (IKC en omgeving)	
Project Nieuwe Wetering Noord (kavel 2 t/m 6)	
Project Braassemerland, Roelofarendsveen	

Hoe meten/weten we dat?	2017	2018	2019
Demografische druk	73,0%	73,7%	nnb
Aantal skaeve hûsjes	0	0	0
Aantal gerealiseerde crisiswoningen	0	0	1
Gemiddelde wachttijd huurwoning	5,8 jaar	5,7 jaar	nnb
Gemiddelde actieve zoektijd	1,2 jaar	1,5 jaar	nnb
Gemiddelde woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 773	€ 775	€ 777
Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 865	€ 860	€ 884
Gemiddelde WOZ-waarde woningen	€ 264.000	€ 263.000	€ 298.000
Aantal verstrekte blijversleningen	0	0	0
Aantal verstrekte startersleningen	2	8	9

Toelichting

Realiseren van twee skaeve hûsjes en minimaal één crisiswoning

Er wordt onderzocht op welke locatie twee skaeve hûsjes gerealiseerd kunnen worden. Verwacht wordt dat deze in het najaar van 2020 kunnen worden gerealiseerd. De crisiswoning is inmiddels door De Binnenvest in gebruik genomen. Deze woning kan worden ingezet voor acute noodopvang van een gezin of twee alleenstaanden.

Realiseren onderzoek naar uitvoering systematiek woonruimteverdeling:

In 2019 is de nieuwe regionale huisvestingsverordening vastgesteld. Hierbij is vastgesteld dat er in de komende twee jaar gekeken moet gaan worden of deze verordening "toekomstbestendig" is. Er is een enquête gehouden onder woningzoekenden en in 2020 wordt een regionale themabijeenkomst wonen en zorg georganiseerd om de discussie te voeren hoe de huidige huisvestingsverordening en voorrangsregelingen (urgentieregeling, contingentregeling, regeling huisvesting statushouders) zich verhouden ten opzichte van de opgaven die op de gemeenten afkomen om bijzondere doelgroepen te huisvesten en extramuralisering op gang te brengen en houden. Hierbij is ook de balans tussen de reguliere woningzoekende en de voorrangsregelingen onderwerp van gesprek.

Opstellen huisvestingsplan bijzondere doelgroepen:

Een inventarisatie is gereed van de omvang van de bijzondere doelgroepen in onze gemeente en op basis hiervan wordt in 2020 een huisvestingsplan opgesteld dat de basis kan zijn voor de meerjarige prestatieafspraken 2021-2024 met de woningcorporaties.

Campagne met partners langer zelfstandig thuiswonen:

Dit onderdeel van de prestatieafspraken is doorgeschoven naar 2020 vanwege capaciteitsgebrek vanwege personeelwisseling op de afdelingen communicatie. Dit project wordt in 2020 opgepakt.

Sociale woningbouw Gerardusschool Oude Wetering:

Ontheffing Wet natuurbescherming t.b.v. aanwezige vleermuizen is afgegeven. In week 5 van 2020 wordt gestart met de sloopwerkzaamheden, waarna het perceel bouwrijp wordt gemaakt. Start bouw staat gepland voor juli 2020.

Sociale woningbouw Elzenlaan Woubrugge:

Tegen het in september 2019 vastgestelde bestemmingsplan is beroep ingesteld bij de Raad van State. Na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan wordt gestart met het bouwrijp maken.

Sociale woningbouw op het Connexxionterrein:

In verband met de hoge boekwaarde is sociale woningbouw op het Connexxionterrein een financieel uitdagende opgave. In samenwerking met een grote supermarktketen worden de mogelijkheden onderzocht om een supermarkt met sociale appartementen te realiseren. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de wens van de raad om actief te zoeken naar kostendragers voor ambities. Zie voor een uitgebreidere beschrijving programma 3.2

Herontwikkeling De Kolk Oud Ade

Het bestemmingsplan is in juli 2019 vastgesteld. Tegen het bestemmingsplan is beroep ingesteld bij de Raad van State. Na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan zal MeerWonen starten met het bouwrijp maken van het plangebied.

Leimuider West

Er is gestart met het bouwrijp maken van het plangebied. De omgevingsvergunning voor de 24 sociale woningen is aangevraagd door Woondiensten Aarwoude.

Dorpshart Leimuider

Er is gestart met het bouwrijp maken van het plangebied. De eerste woningen in het plangebied zijn verkocht.

Braassemerland

Centrumplan De Oevers is volledig opgeleverd. Westend is gestart met het bouwrijp maken van het plangebied. De Akkers (fase 1 en 2 GEM gebied) is in uitvoering. Het overgrote deel van de woningen is al bewoond, dit projectgebied wordt in 2020 volledig opgeleverd. In De Poelen (fase 3 en 6 GEM gebied) is gestart met het bouwrijp maken van het plangebied.

Nieuwe Wetering Noord

Kavel 2: Onderzoek naar mogelijkheid voor CPO, uitvraag 1^e kwartaal 2020

Kavel 3: Woningen zijn opgeleverd (NoordermeerPloeg bv)

Kavel 4: In aanbouw. Oplevering staat gepland voor de zomer van 2020 (Bolton Ontwikkeling bv)

Kavel 5: Onderzoek naar mogelijkheid voor huisvesting bijzondere doelgroepen

Kavel 6 (voormalig cultureel centrum): Uit bodemonderzoek is gebleken dat er grondsanering moet plaatsvinden. Procedure goedkeuring saneringsplan loopt. Verkoopprocedure uitgifte grond is gestart.

Maatschappelijk doel 4:

Een gezonde gemeente

Wat willen we bereiken?

- Bevorderen gezondheid van onze inwoners / verminderen van gezondheidsbedreigende factoren

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Afsluiten en naleven preventieakkoord met speciale aandacht voor het rookvrij maken van openbare plekken / plekken waar kinderen komen

Aanpak overmatig alcohol- en drugsgebruik: preventie en handhaving

Hoe meten/weten we dat?

Aantal geconstateerde overtredingen alcoholgebruik

2017

-

2018

18

2019

Nnb

Aantal druggerelateerde overtredingen

Nnb

Aantal trajecten Welzijn op recept

20

24

45

Wat mag het kosten? (overheveling vanuit het DIN)

- Uitvoeren onderzoek naar de impact van ontwikkelingen Schiphol

€ 10.000

Toelichting

Preventie en handhaving alcohol- en drugsgebruik

Op 21 maart 2019 is een bijeenkomst geweest met alle betrokkenen om het horecaconvenant te evalueren. Besloten is het horecaconvenant voort te zetten maar met alle betrokkenen op zoek te gaan naar een nieuwe vorm onder het motto "van handhaving naar preventie". Tijdens de bijeenkomst van 21 maart zijn veel concrete ideeën geopperd. Eén daarvan was een werkgroep oprichten waarin de horeca, verenigingen, zorgprofessionals en de gemeente vertegenwoordigd zijn. Deze werkgroep is nu actief en aan de slag om adviezen te formuleren over preventie en handhaving. Daarnaast is vanuit het sportakkoord door verenigingen aangegeven dat zij alcohol en drugs als thema willen behandelen. Er wordt nu onderzocht of de werkgroep uit het sportakkoord verbonden kan worden met de werkgroep die het afgelopen jaar al bezig is geweest.

Maatschappelijk doel 5:

In en door de samenleving

Wat willen we bereiken?

- De kracht van de samenleving wordt benut, versterkt en gefaciliteerd, waarbij oog is voor de grenzen van die kracht
- Eenzaamheid en sociale uitsluiting voorkomen dan wel beperken
- Inwoners voelen zich betrokken bij hun wijk, met participatie van stakeholders zoals woningbouwverenigingen en dorpsraden

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

De Driemaster, Tom in de buurt en GO! voor jeugd ontplooiën samen initiatieven rond het werven, begeleiden en verbinden van vrijwilligers en verenigingen	
De Driemaster en Tom in de buurt gaan activiteiten en methodieken inzetten om eenzaamheid te voorkomen / te beperken	
Ondersteunen van mantelzorgers, waarbij wordt aangesloten op hun behoefte	
Invoeren van tegenprestatie bij maatschappelijk vastgoed	

Toelichting

Ondersteunen van mantelzorgers:

De Driemaster krijgt steeds meer mantelzorgers in beeld, o.a. dankzij het mantelzorgcompliment waarvoor zij inwoners kunnen voordragen. Hierdoor kunnen zij soms eerder en gericht inwoners ondersteunen. De Driemaster heeft als opdracht om zich ook intensiever op jonge mantelzorgers te richten. Dit bleek altijd een moeilijk te bereiken doelgroep. De afgelopen periode zijn de mantelzorgconsulente en de jongerenwerkster met meerdere jonge mantelzorgers in gesprek, waarvan zij er circa 10 ook begeleiden/ondersteunen.

Tegenprestatie bij maatschappelijk vastgoed:

Partijen met maatschappelijk vastgoed die een financiële bijdrage van de gemeente ontvangen verantwoorden dit via het 'MaVa-formulier'. Deze verantwoording is het resultaat van het mava-traject en is samen met de eigenaren en exploitanten van maatschappelijk vastgoed ontwikkeld. Het MaVa-formulier geeft inzicht in de huidige maatschappelijke opgaven (uit de MAG 2.0) waar de organisaties inzet op plegen en geeft daarnaast inzicht in de doelstellingen (voor welke opgaven zij zich de komende periode willen inzetten) waar ze mee aan de slag willen. Doel van deze verantwoording is om externen inzicht te geven over de kansen die hier liggen (denk aan het ontplooiën van activiteiten door zorginstellingen); laat exploitanten en beheerders nadenken over de potentie die hun object nog heeft binnen de opgaven uit de MAG 2.0.

Activiteiten en methodieken inzetten om eenzaamheid te voorkomen / te beperken:

Tom in de Buurt kan eenzame inwoners koppelen aan een 'maatje'. Samen met De Driemaster en andere partijen wordt er gekeken of de aanpak van eenzaamheid gezamenlijk kan worden opgepakt. Eind 2019 is er een meiden/vrouwengroep gestart met jonge vrouwen die graag meer contact met anderen wilden. Er wordt doorgaans altijd onderzocht wat ervoor heeft gezorgd dat een inwoner eenzaam is. Waar mogelijk wordt er gekeken of eenzame inwoners kunnen aansluiten bij het bestaande aanbod van Tom in de Buurt of De Driemaster.

2.2 Financiën

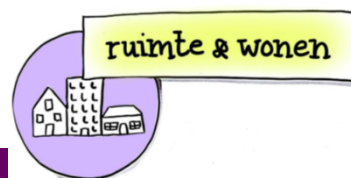

x € 1.000

Programma 2 Sociaal domein	Primaire begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Realisatie 2019	Realisatie versus begroting na wijziging	
Totale lasten	22.928	23.887	23.874	-13	V
Totale baten	-6.252	-6.250	-6.494	-244	V
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	16.676	17.637	17.380	-257	V
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	
Gerealiseerd resultaat	16.676	17.637	17.380	-257	V

**De analyses per programma staan vermeld in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.*

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

3.1 Een groene en duurzame gemeente

Maatschappelijk doel 1:

Kaag en Braassem is energieneutraal

Wat willen we bereiken?

- Verduurzamen gemeentelijk vastgoed
- Het energieverbruik op het gemeentehuis en de gemeentewerf terugbrengen
- Het energieverbruik door gemalen en pompen van de riolering met 12.500 kWh per jaar verlagen
- Het restafval per inwoner per jaar is afgenomen naar maximaal 100 kilo
- Energietransitie versnellen door inzet van energiecoaches/-ambassadeurs
- In 2025 willen wij 163 terajoule aan energie besparen (lokale bijdrage aan regionale opgave Energieakkoord)
- In 2025 willen wij 170 terajoule aan duurzame energie opwekken (lokale bijdrage aan regionale opgave Energieakkoord)

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Vorbereiden duurzaamheidsagenda 2020-2024	
Duurzaamheid nieuwe scholen (IKC Leimuiden)	
Onderzoeken of er extra panelen geplaatst kunnen worden op het gemeentehuis	
Gemeentelijk wagenbezit stap voor stap verduurzamen wanneer de afschrijffperiode is verstreken	
Uitwerken Warmtevisie Kaag en Braassem (wordt geïntegreerd in de Omgevingsvisie)	
Continueren van inzet op gedragsverandering bij afval scheiden	
Ondersteuning en facilitering van de energiecoaches/-ambassadeurs	
Ondersteuning en facilitering van het duurzaamheidsplatform	
Opstellen van een maatregelenpakket om de tussentijdse doelstellingen van het Energieakkoord van Holland Rijnland te behalen	
Ondersteunen / adviseren inwonersinitiatieven (o.a. haalbaarheidsonderzoek)	

Hoe meten/weten we dat?	2018	2019
Energieverbruik op het gemeentehuis	260.000 kWh 25.682 m3 gas	193.781 kWh 24.349 m3 gas
Besparing energie pompen en gemalen	150.000 kWh	Niet gedaald ¹
Hernieuwbare elektriciteit gemeentehuis op jaarbasis	11.000 kWh	nnb
Hernieuwbare elektriciteit gemeentewerf op jaarbasis	0 kWh ²	nnb
Restafval per inwoner (kilo per inwoner)	117 kg	105 kg
Aantal duurzaamheidsleningen	8	16
Aantal energieadviezen van de energiecoaches en -ambassadeurs	0	22
Aantal energiescans maatschappelijke verenigingen en MKB	6	35
Aantal zonnepanelen in de gehele gemeente	21.000	

Wat mocht het kosten? (overheveling vanuit het DIN)	
▪ Uitwerken duurzaamheidsagenda 2016-2020	€ 25.000
▪ Bijdrage Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025	€ 26.794
▪ Ambtelijke inzet voor Energieakkoord Holland Rijnland, open landschap en bodemdaling en overige activiteiten voor energieneutraliteit	€ 40.000

Toelichting

Vorbereiden Duurzaamheidsagenda 2020-2024:

In eerste instantie was het de bedoeling een nieuwe duurzaamheidsagenda op te stellen voor de vier duurzaamheidsthema's (energie, natuur (biodiversiteit, klimaatadaptie en bodemdaling), circulair en duurzame mobiliteit). Het maatregelenpakket hierboven genoemd, gericht op het treffen van maatregelen om de tussentijdse doelstellingen van het Holland Rijnland Energieakkoord te halen (dus alleen gericht op het duurzaamheidsthema 'energie'), zou hiervan een onderdeel zijn.

Echter, sinds het opstellen van de duurzaamheidsopgaven en ambities in de Omgevingsvisie, is de conclusie getrokken dat het niet wenselijk is om een nieuwe aparte duurzaamheidsagenda op te stellen. Wat wel wenselijk is, is dat duurzaamheid in de toekomst, net als participatie, structureel wordt meegenomen bij ieder project in ieder domein.

Opstellen van een maatregelenpakket behalen doelstellingen HRE:

Het maatregelenpakket is opgesteld. Om de raad een integrale afweging te kunnen laten maken tussen al de aanwezige ambities, zal het worden opgenomen in Focus met Ambitie II.

Afval:

De hoeveelheid restafval is in de eerste helft van het jaar met 15% gedaald. Als deze trend zich doorzet, wordt over geheel 2019 het doel van 100kg per inwoner behaald.

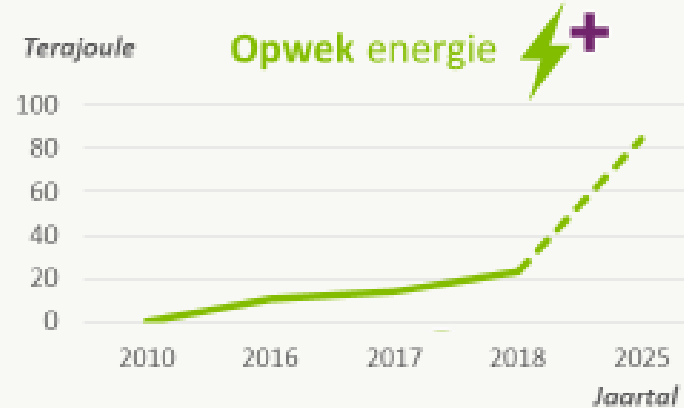
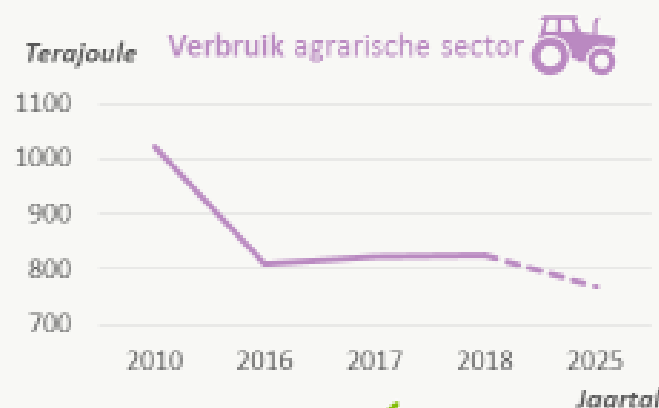
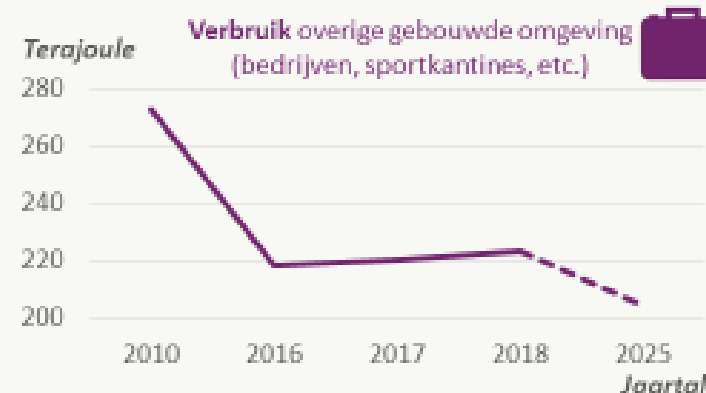
Overig:

Het gemeentelijk wagenbezit, de ondersteuning en facilitering van energiecoaches/duurzaamheidsplatform/bewonersinitiatieven zijn een continu proces en daarom nooit "echt" af. Tot slot vragen deze maatregelen om maatwerk. De duurzaamheid nieuwe scholen is een continue zoektocht met de gemeenteraad waarin steeds weer een afweging gemaakt moet worden tussen de aanwezige ambities en de beschikbare financiële middelen.

¹ Vanwege het feit dat er 50 gemalen in de monitoring zijn bijgekomen, is het totaal aantal draaiuren van de pompen en bijbehorend stroomverbruik niet gedaald maar zelfs gestegen. Het gemiddeld aantal draaiuren per gemaal is daarentegen wel gedaald en dit is een goede ontwikkeling.

² Door stormschade hebben de panelen op de gemeentewerf in 2018 geen stroom opgewekt. Inmiddels zijn de panelen opnieuw geplaatst en aangesloten.

Energieverbruik en -opwek Kaag en Braassem

Maatschappelijk doel 2:

Kaag en Braassem heeft een biodiverse omgeving

Wat willen we bereiken?

- Bodemdaling in het agrarisch veenweidegebied wordt tegengegaan
- De biodiversiteit binnen onze gemeente wordt vergroot
- Zorgdragen voor meer CO²-compensatie

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Samen met de LTO, ODWH en regiogemeenten ontwikkelen van maatregelen en experimenten om bodemdaling tegen te gaan met behoud van de agrarische functie of een andere toekomstige functie	
Bewustwording onder agrariërs vergroten door het organiseren van minimaal één klimaat tafel per jaar	
Inzichtelijk maken van huidige biodiversiteit in Kaag en Braassem en opstellen actieplan	
We volgen actief de initiatieven en onderzoeken binnen het Groene Hart om bodemdaling van veenweidegebieden tegen te gaan, waaronder de Green Deal Bodemdaling.	
Het maaibeleid aanpassen op biodiversiteitsdoelstellingen	
Project Aanleggen/afroden realisatie Ghoybos	v

Hoe meten/weten we dat?	2018	2019
Aantal bomen in de gemeente	9.601	9.585
Hagen (in meter)	9.800	11.620
Bos (in km ²)	0,1147	0,101
Bosplantsoen (in km ²)	0,073	0,061
Gras / Gazon (in km ²)	0,221	0,194
Gras / Berm (in km ²)	0,551	0,379
Gras / Bloemrijk (in km ²)	0,0185	0,045
Heesters (in km ²)	0,1437	0,134

Toelichting

Bodemdaling:

We zijn druk bezig om de bewustwording over bodemdaling te vergroten. Het is nu nog te vroeg voor concrete conclusies. Belangrijk is om eerst inzicht krijgen in de problematiek en de mogelijke oplossingen.

Biodiversiteit:

Met het in beeld brengen van de biodiversiteit wordt dit voorjaar gestart, samen met enkele geselecteerde specialisten uit de gemeente gaan we doelsoorten bepalen en van daaruit volgt het actieplan om deze doelsoorten te ondersteunen waaronder mogelijke het aanleggen van meer bloeiende bermen en waar financieel mogelijk het maaibeleid daarop in te richten.

Ghoybos:

Het project Ghoybos is opgeleverd en officieel geopend op 11 juni 2019.

3.2 Een aantrekkelijke gemeente

Maatschappelijk doel 1:

Voldoende, veilige en aantrekkelijke bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?

- Ondernemers hebben de ruimte om door te groeien
- We creëren werkgelegenheid voor onze (lokaal) groeiende bevolking
- Onze bedrijventerreinen zijn hoogwaardig, veilig en aantrekkelijk

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Aanjagen van ontwikkeling bedrijfslocaties op Drechthoek II (Leimuiden) en Bospolder (Hoogmade)	
Ontwikkelen nieuw bedrijventerrein op een nog te bepalen locatie	
Behartigen van de belangen voor onze bedrijvigheid, en het effect daarop als gevolg van de mogelijke viaductverbreding in de A4 (Lasso)	
Project Ontwikkelen Connexxionterrein	
Certificering van alle bedrijventerreinen i.h.k.v. Keurmerk Veilig Ondernemen	
Faciliteren van collectieve initiatieven uit de markt, zoals het opzetten van een Bedrijven InvesteringsZone (BIZ)	v
In kaart brengen van herontwikkelings- en/of revitaliseringsbehoefte op de huidige bedrijventerreinen (STEC / EOP)	v

Hoe meten/weten we dat?

	2017	2018	2019
Arbeidsparticipatie (per 1.000 inwoners 15-74 jaar)	704	692	nbn
Vestiging van bedrijven (per 1.000 inwoners 15-64)	128,4	131,9	nbn
Aantal banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar)	485,1	498,6	nbn
Aantal bedrijventerreinen met het keurmerk KVO	1	2	2

Toelichting

Certificering van alle bedrijventerreinen i.h.k.v. Keurmerk Veilig Ondernemen

De bedrijventerreinen Lasso en Veenderveld hebben het KVO reeds en het Parkmanagement Veenderveld is momenteel bezig met het verkrijgen van dit keurmerk. Voor de overige bedrijventerreinen ligt het niet in de lijn der verwachting dat zij op korte termijn dit keurmerk zullen verkrijgen. Zodra een parkmanagement (in oprichting) daartoe wel wil overgaan zullen we dit ondersteunen en faciliteren.

Faciliteren van collectieve initiatieven uit de markt, zoals het opzetten van een BedrijvenInvesterings-Zone (BIZ) 👍

Vanuit de ondernemers uit onze gemeente komen geregeld initiatieven waarbij wij als gemeente faciliterend optreden. De BedrijvenInvesteringsZone voor het bedrijventerrein Veenderveld is dit jaar tot stand gekomen. Soortgelijke nieuwe initiatieven, zoals het verkrijgen van subsidie voor een haalbaarheidsonderzoek naar energiebesparing voor bedrijventerreinen is met ondersteuning van de gemeente verkregen.

In kaart brengen van herontwikkelings- en/of revitaliseringsbehoefte op de huidige bedrijventerreinen 👍

STEC heeft een behoefteanalyse uitgevoerd naar de vraag en het aanbod van bedrijventerreinen in Holland Rijnland. Deze raming toont aan dat ook in Kaag en Braassem de vraag naar bedrijfslocaties groter is dan het aanbod. Deze conclusie wordt ondersteund door het onderzoek dat het EOP (Economisch Overlegplatform, een samenwerking van de twee ondernemersverenigingen in onze gemeente) heeft uitgevoerd onder zijn leden.

Belangenbehartiging bedrijven De Lasso

Naar aanleiding van de scenariostudie voor de verbreding van de A4 heeft de gemeente Kaag en Braassem intensieve contacten onderhouden met de eigenaren en gebruikers van gronden en gebouwen in het gebied De Lasso. Daarnaast hebben we bij het ministerie aangedrongen op een verbreding aan de westkant van de A4, waardoor onze ondernemers niet getroffen zouden worden. Inmiddels heeft de minister laten weten te kiezen voor een voorkeursvariant (tracébesluit) waarbij rekening wordt gehouden met de bezwaren vanuit Kaag en Braassem en de belangen van de betreffende ondernemers.

Drechthoek II en Bospolder

De gemeente Kaag en Braassem wil graag dat het plangebied Drechthoek fase II in Leimuiden ten behoeve van de vestiging van bedrijven wordt ontwikkeld. De te ontwikkelen percelen zijn geen gemeentelijk eigendom. De gemeente heeft in een eerder stadium geprobeerd om de gronden minnelijk te verwerven. Parallel aan het minnelijk verwervingsproces is een onteigeningsprocedure gevoerd. Beide trajecten hebben niet tot de verwerving van de gronden geleid. De Interegion Groep uit Rijpwetering en de gemeente Kaag en Braassem zijn sinds medio december 2019 in gesprek om de mogelijkheden van de realisatie van een nieuw bedrijventerrein Drechthoek II aan de oostkant van Leimuiden te verkennen. De gemeente heeft bewerkstelligd dat de huidige grondeigenaren van het plangebied een overeenkomst met een ontwikkelingsmaatschappij hebben gesloten over de verkoop van hun gronden en opstallen. De Interegion Groep zal, in nauwe samenwerking met de gemeente, onderzoek gaan verrichten naar ruimtelijke en stedenbouwkundige ontwikkelingsmogelijkheden van het gebied, planologische- en milieutechnische kaders, draagvlak vanuit de lokale gemeenschap, infrastructurele varianten en financiële haalbaarheid. Als de planvorming voor de opdrachtgever van De Interegion Groep tot een reële businesscase leidt dan zal die partij een definitieve koopovereenkomst met de huidige grondeigenaren sluiten.

Samen met een aantal stakeholders uit Hoogmade heeft de gemeente gesproken over een revitalisatie van het gebied Bospolder. Die gesprekken hebben geleid tot de vaststelling van een aantal uitgangspunten die de basis kunnen vormen om tot een planopzet voor de revitalisatie te komen. Daarover is de gemeente met diverse belanghebbenden in gesprek.

Connexxionterrein

Woondiensten Aarwoude en Aldi Vastgoed BV (initiatiefnemers) hebben de gemeente Kaag en Braassem schriftelijk geïnformeerd over hun belangstelling om het voormalige Connexxionterrein aan de Tuinderij in Leimuiden (het plangebied) te (her)ontwikkelen tot een woon-winkellocatie. Het plangebied ligt binnen de bebouwde kom van Leimuiden tussen woonbebouwing aan de Tuinderij en de Provinciale weg N207. Het terrein is in 2006 door de gemeente aangekocht. De verwerving van het perceel was van strategische aard. Met het eigendom kon, samen met de provincie Zuid-Holland, worden gekeken naar de aanleg van een rotonde en ontsluitingsweg ten behoeve van de ontsluiting van Leimuiden en de gewenste ontwikkeling van bedrijventerrein Drechthoek fase II. Na de verwerving van het perceel heeft de gemeente de bestaande opstallen enkele jaren verhuurd. Nadien heeft de gemeente de opstallen geamoveerd en het terrein gesaneerd. De provincie Zuid-Holland heeft een deel van het perceel van de gemeente gekocht. De gemeente heeft thans nog ca. 5.900 m² grond in eigendom. Initiatiefnemers zien mogelijkheden om in het plangebied sociale woningbouw in combinatie met een Aldi-supermarkt te realiseren. Uit een eerste, globale, analyse van het terrein zijn initiatiefnemers geïnteresseerd om een supermarkt van ca. 1.500-1.600 m² bvo met daarbij 30 sociale huurwoningen (appartementen) te bouwen. Het college van BenW heeft de gemeenteraad voorgesteld om aan de slag te gaan met het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek van het initiatief. De raad heeft met dat voorstel ingestemd. Momenteel werken gemeente en initiatiefnemers aan het opstellen van het haalbaarheidsonderzoek. De ontwikkeling van het gewenste programma hangt nauw samen met de door de provincie te realiseren Passage Leimuiden en de planvorming van Drechthoek II. Alle drie projecten (Passage, Drechthoek II en Connexxionterrein) worden momenteel in samenhang bestudeerd en met de provincie Zuid-Holland besproken.

Maatschappelijk doel 2:

Aantrekkelijke en compacte winkelgebieden

Wat willen we bereiken?

- Een aantrekkelijk winkelhart in Leimuiden
- Een aantrekkelijk winkelhart in Roelofarendsveen (eenheid)
- Basisvoorzieningen in de kernen in stand houden

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Project Herinrichten Noordplein (Roelofarendsveen) inclusief een logische aansluiting met het Zuidplein

Faciliteren van een mogelijke gebiedsontwikkeling in het zuidelijk deel van het centrum van Leimuiden

Ontwikkelen van een aanpak voor vrijkomende (verspreid liggende) winkelpanden buiten de centrumgebieden

Aandacht voor de bevoorrading van winkelgebieden (vrachtverkeer)

Toelichting

Noordplein – Zuidplein

De voorbereiding van de herinrichting van het winkelhart Roelofarendsveen is gestart in Q3 2019. Op 9 oktober 2019 is er een openbare informatieavond gehouden. De uitvoering staat gepland voor 2020-2021. De exacte periode van uitvoering zal gepland worden i.o.m. de winkeliersvereniging.

Gebiedsontwikkeling zuidelijk deel centrum Leimuiden

Er is momenteel geen initiatief vanuit de grondeigenaren voor een gebiedsontwikkeling. Zodra dit initiatief er komt, willen we dit graag faciliteren.

Ontwikkelen aanpak vrijkomende winkelpanden en aandacht bevoorrading winkelgebieden

Op dit moment zijn er geen rechtstreekse inspanningen voor deze doelen. Dit heeft ook te maken dat ondernemers zelf aan zet zijn om deze vraagstukken aan te kaarten en van een voorgestelde aanpak te voorzien (regiegemeente). Wel wordt er bijgedragen aan deze doelen onder meer door de herinrichting van Noordplein, waarbij ook de bevoorrading van de winkels aan de orde. Als voorbeeld van aanpak vrijkomende winkelpanden kan de locatie Wijsman Noordeinde worden genoemd waar nu een initiatief voor wonen ligt.

Maatschappelijk doel 3:

Het versterken van de recreatieve sector

Wat willen we bereiken?

- Het realiseren van een toeristische trekpleister
- Het bevorderen van de recreatieve uitstraling van de gemeente
- Profileren als watersportgemeente
- Optimaliseren van infrastructurele voorzieningen

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Doorontwikkeling boulevard aan de Braassem

Realiseren van informatiepanelen en duidelijker verbinden van alle bestaande fiets-, wandel- en vaarroutes incl. overnachtingsmogelijkheden

Inventariseren mogelijkheid eerder realiseren tweede sluis Braassemerland

Project Ontwikkelen locatie Boot-Beton

Sterke samenwerking met Kaag en Braassem Promotie, als trekker voor de PR, marketing en innovatie.			
Hoe meten/weten we dat?	2017	2018	2019
Banen in Recreatie & Toerisme per 1.000 inwoners	62,4	64,2	nmb
Wat mag het kosten? (overheveling vanuit het DIN)			
Activeren en innoveren recreatieprojecten		€ 50.000	
Uitvoeringskosten diverse recreatieve projecten		€ 35.000	

Toelichting:

Doorontwikkeling boulevard aan de Braassem

In oktober 2019 is het definitieve ontwerp voor de landmark (aanlegsteiger met uitkijksplatform in de vorm van een tulp) door het ingenieursbureau opgeleverd. De omgevingsvergunning is ook rond deze tijd afgegeven. Hiertegen zijn 23 bezwaarschriften ingediend en in samenspraak met de gemeenteraad is besloten tot het alsnog organiseren van een participatietraject. Hierdoor is de ontwikkeling van de *Tulpenboulevard* voor nu 'on hold' gezet. Het participatietraject is gestart en loopt tot maart 2020. Het einddocument dat door een onafhankelijke procesbegeleider wordt opgeleverd zal aan de raad worden aangeboden. Na het traject gaan we kijken in welke vorm de doorontwikkeling van een boulevard aan de Braassem wordt voortgezet.

Realiseren van informatiepanelen en duidelijker verbinden van alle bestaande fiets-, wandel en vaarroutes incl. overnachtingsmogelijkheden

Via verschillende samenwerkingen op het gebied van recreatieve routes proberen we de bestaande recreatieve routes in bekendheid, zichtbaarheid en kwaliteit te verbeteren. Het ontsluiten van de routes via de verschillende routenetwerken speelt daarbij een belangrijke rol. Via gespecialiseerde regionale partners als bijvoorbeeld het TOP-routenetwerk en het Wandelroutenetwerk van de provincie Zuid-Holland worden koppelingen gemaakt tussen de verschillende (soorten) routes.

Onze gemeente telt nu twee van deze TOP's; één in Roelofarendsveen nabij de Noorderhemweg/Noordkade en één aan de Woudsedijk-Zuid in Woubrugge.

Naast het verbeteren en verduidelijken van bestaande routes wordt ook aandacht geschonken aan het up-to-date houden van de verschillende netwerken door veranderingen (toevoegingen en wijzigingen) via de diverse kanalen kenbaar te maken.

Inventariseren mogelijkheid eerder realiseren tweede sluis Braassemerland

Er is met behulp van de landschapstafels binnen Holland-Rijnland gekeken of het realiseren van een tweede sluis kon worden vervroegd. Binnen de voorwaarden van de huidige tenders van de landschapstafels is dit niet mogelijk gebleken. Momenteel zijn we met de ontwikkelaars binnen de GEM in gesprek over de mogelijkheden tot het eerder realiseren van de tweede sluis.

Sterke samenwerking met Kaag en Braassem Promotie, als trekker voor de PR, marketing en innovatie

De samenwerking tussen de gemeente en de stichting Kaag en Braassem Promotie is een hechte. Als voortrekkers op het gebied van PR, (gebieds)marketing en innovatie spelen zij op het gebied van recreatie en toerisme een belangrijke rol. Dat komt enerzijds tot uiting in het samenbrengen van de verschillende stakeholders op het gebied van recreatie en toerisme en anderzijds door de (ondersteuning van de) organisatie van bijvoorbeeld de Molendag, de Open Monumentendag en de andere evenementen in onze gemeente.

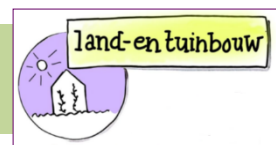
Project Ontwikkelen locatie Boot-Beton

De ontwikkelingspartij is bezig om tot een nieuw voorstel te komen dat uiteindelijk vertaald kan worden in een voorontwerpbestemmingsplan. Wij wachten dat voorstel af. De belangrijkste pijler voor dit

project is op dit moment een veilige afwikkeling van het verkeer. De afgelopen periode hebben gesprekken met de provincie plaatsgevonden in relatie tot het compenseren van het bedrijventerrein. Hoe we hier als gemeente invulling aan willen geven is omschreven in de “Ruimtelijke strategie bedrijventerreinen Holland Rijnland 2019”.

Maatschappelijk doel 4:

Aantrekkelijke agrarische sector

Wat willen we bereiken?

- Het behouden van de bedrijven als beeldbepalende sector voor onze gemeente
- Het stimuleren van de werkgelegenheid en innovatie binnen de agrarische sector
- Het beperken van landbouwverkeer door de kernen van onze gemeente

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

We faciliteren kleinschalige nevenactiviteiten in de agrarische sector, om de sector rendabel en zichtbaar te maken/houden

We onderzoeken samen met buurgemeenten en de LTO mogelijkheden om het landbouwverkeer te verminderen

Toelichting

Faciliteren van nevenactiviteiten

We zijn als gemeente op structurele basis met de agrarische sector in gesprek over een stevige, innovatieve en toekomstbestendige sector. Een voorbeeld hiervan is het project ‘Zon op daken’ waarbij agrariërs hun daken ter beschikking stellen voor ‘grootschalige’ opwek van duurzame energie. Samen met LTO Projecten is de afgelopen periode gewerkt aan concrete *businesscases* voor verschillende agrarische bedrijven om gepaste nevenactiviteiten te ontwikkelen. De twee sporen waarop wordt gewerkt zijn enerzijds recreatie en toerisme en anderzijds natuurontwikkeling.

Verminderen landbouwverkeer

In het kader van Focus met Ambitie heeft de gemeenteraad geen prioriteit gegeven aan de aanleg van een parallelweg langs de N207. Dit heeft een effect op de doelstelling het verminderen van landbouwverkeer in de kernen.

Inmiddels hebben we met Alpen aan de Rijn en Nieuwkoop de effecten van een ruilverkaveling op het landbouwverkeer verkend. Een vervolgonderzoek is gestart om naar concrete cases te komen. Mogelijk kan een herverkaveling leiden tot aanzienlijk minder verkeersbewegingen door agrarische percelen dusdanig te ruilen zodat meer agrariërs landbouwpercelen vlakbij of aangrenzend aan de huispercelen clusteren.

3.3 Een leefbare gemeente

Maatschappelijk doel:

Een leefbare gemeente

Wat willen we bereiken?

- De openbare ruimte is schoon, heel en veilig
- Inwoners voelen zich betrokken bij hun wijk en krijgen ruimte om hun ideeën en initiatieven voor de openbare ruimte uit te voeren

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Inzetten 'Groen en doen'	
Opstellen toetskader voor inwonersinitiatieven	
Evalueren IBOR 2015-2019	
Actualiseren IBOR 2020-2024	
Integrale aanpak zwerfafval gericht op gezamenlijke aanpak in de wijk, preventie, bewustwording en gedragsverandering, stimuleren wijkadoptie	
Inzetten op gedragsverandering om de eigen leefomgeving schoon, heel en veilig te houden	

Hoe meten/weten we dat?

	2018	2019
Aantal bomen in de gemeente	9.601	9.585
Hagen (in meter)	9800	11.620
Bos (in km ²)	0,1147	0.101
Bosplantsoen (in km ²)	0,073	0.061
Gras / Gazon (in km ²)	0,221	0.194
Gras / Berm (in km ²)	0,551	0.379
Gras / Bloemrijk (in km ²)	0,0185	0.045
Heesters (in km ²)	0,1437	0.134

Wat mag het kosten? (overheveling vanuit het DIN)

▪ Jaarlijks realiseren extra wensen openbare ruimte (Parels)	€ 25.000
▪ Uitvoeren vervolgfases IBOR	€ 550.000
▪ Ophogen cofinancieringsbudget Groen en natuur	€ 50.000

Toelichting

Groen en doen:

Plan van aanpak en voorwaarden voor Groenadoptie zijn opgesteld en geïmplementeerd. Eerste projecten van adoptie zijn gestart vanaf oktober 2019.

Samen met Groen Licht is begonnen met het "Groene kwartiertje" en "Adopteer een straat". Ondersteuning van de gemeente heeft bijgedragen aan geadopteerde straten die worden schoongemaakt door bewoners. Collega's houden de omgeving rondom het gemeentehuis schoon. Verbetering van gedrag is nog structureel nodig.

Het toetsingskader voor inwonersinitiatieven wordt meegenomen bij het paarse blok "inwonerparticipatie", waarbij de raad in september 2020 wordt betrokken tijdens een Context en Kadersavond.

3.4 Een goed bereikbare gemeente

Maatschappelijk doel 1:

Het behouden en (indien mogelijk) vergroten van de bereikbaarheid van onze gemeente per auto, OV en fiets

Wat willen we bereiken?

- Een vorm van openbaar vervoer in alle kernen van de gemeente
- Minimaal behoud en indien mogelijk verbeteren en optimaliseren van het huidige openbaar vervoer
- Een goede aansluiting op de bovenlokale (trein)stations van Alphen aan den Rijn, Leiden, Nieuw Vennep en Schiphol
- Goede bereikbaarheid met de auto en de fiets en verminderen van sluipverkeer als gevolg van files op A- en/of N-wegen

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

Stimuleren van infrastructurele verbindingen met de buurtbus	
Gesprekspartner voor landelijke partijen bij het verbreden van de A4	
Gesprekspartner voor regionale partijen bij het opwaarderen van het fietspadennetwerk inclusief aanleg snelfietspaden	
Tegengaan sluipverkeer, ook bij omleidingen van gemeentelijke projecten	

Toelichting

Stimuleren infrastructurele verbindingen met de buurtbus

Binnen de huidige buurtbusverbinding is het afgelopen jaar in overleg met de buurtbusvereniging de route binnen Roelofarendsveen gewijzigd en het startpunt aangepast. Dit startpunt ligt nu bij het Hof van Alkemade, waar tevens een bankje is geplaatst. Er spelen geen initiatieven voor het opzetten van nieuwe buurtbusinitiatieven of het uitbreiden van het huidige initiatief. Initiatieven hiertoe zouden moeten komen vanuit de samenleving, inclusief vrijwilligers die bereid zijn de kar te trekken. Zodra dit het geval is zal de gemeente zeker faciliteren waar mogelijk.

Gesprekspartner voor verbreding A4

Voor wat betreft de verbreding van de A4 zitten we zowel ambtelijk als bestuurlijk aan tafel om de belangen van Kaag en Braassem te behartigen. Een bredere A4 zorgt voor minder files en een betere bereikbaarheid van onze kernen. Daarnaast zorgt die voor minder sluipverkeer door de kernen. In 2019 is bereikt dat het aquaduct bij Roelofarendsveen / Nieuwe Wetering op dezelfde locatie herbouwd gaat worden in plaats van een nieuw aquaduct ten oosten van de A4. Hierdoor worden bedrijven en particulieren aan de Lasso Noord en Sotaweg niet geraakt.

Snelfietspaden

Regionaal is er aandacht voor een (snel)fietspadennetwerk. Routes zijn in kaart gebracht en aan criteria en uitgangspunten wordt gewerkt. Dit betekent echter niet dat er al concrete plannen zijn dus de 'aanleg' zal zeker niet op korte termijn plaatsvinden.

Tegengaan sluipverkeer

Dit is een doorlopend streven. In projecten, zoals de verbreding A4 en de N207, is het verminderen van het sluipverkeer op het onderliggend wegennet uiteraard een streven voor de gemeente Kaag en Braassem. Gezien de belemmerde doorstroming op de N207 is er toenemend sluipverkeer in Rijnsaterwoude en Leimuiden. In overleg met de dorpen is en wordt er gekeken naar mogelijkheden om het sluipverkeer te verminderen. Zo is in 2019 de inregeling van de Verkeersregelinstallatie op de N207 bij Rijnsaterwoude aangepast. Over aanvullende maatregelen wordt nagedacht in overleg met dorpsraad en andere stakeholders. Overigens is het vraagstuk van sluipverkeer niet alleen aan de

orde als gevolg van de N207 in Rijnsaterwoude. Bijvoorbeeld in Nieuwe Wetering is veel overlast van sluipverkeer als gevolg van de toenemende files op de A4.

Sluipverkeer bij gemeentelijke projecten

Bij gemeentelijke projecten waarbij afsluitingen nodig zijn, zijn er uiteraard ook omleidingen nodig. Hierbij wordt, met de betreffende aannemer, gekeken naar manieren om de overlast van het werk tot een minimum te beperken en zo nodig worden er op omleidingsroutes beheersmaatregelen getroffen. Dit is een doorlopend streven.

Maatschappelijk doel 2:

Goede en veilige wegen

Toelichting

Algemeen

Bij de verantwoording over de projecten is sprake van een dynamische planning waardoor we in bijgevoegd schema ook rapporteren over de projecten die dit jaar of in 2021 van start gaan. Als een opgave nog niet daadwerkelijk is gestart, wel op schema ligt, heeft deze in de verantwoording de kleur rood gekregen. Dat wil niet zeggen dat er zaken niet goed gaan, maar de definitie van de monitor maakt dat deze opgaven dan rood kleuren vanwege een latere start. In de doorontwikkeling van de monitor zullen wij proberen om meer vanuit de actuele planningen te rapporteren. Uiteraard zijn er in 2019 ook een groot aantal projecten gestart en afgerond zoals de Kerklaan in Leimuiden, de Herenweg 1^e fase in Rijnsaterwoude en ook rioleringsprojecten.

Wat willen we bereiken?

- Duidelijke voorrangssituaties
- Goed onderhouden wegen
- Een veilige en eenduidige inrichting van de wegen
- Draagvlak voor de nieuwe inrichting van wegen

Wat zouden we ervoor doen in 2019?

- Inzetten op gedragsverandering van weggebruikers
- Participatietrajecten bij de planvorming voor de herinrichting van wegen

Projecten Leimuiden

- Dr. Stapenseastraat (reconstructie weg, icm Dorpshart Leimuiden)
- Berkenlaan en Peppelstraat (reconstructie weg)
- Ieplaan (reconstructie weg)
- Kastanjelaan (reconstructie weg)
- Infrastructuur IKC Leimuiden
- Acacialaan (reconstructie weg)
- Passage N207 (provinciaal project)

2022

2020

2020

2020

2020

2020

2020

Projecten Oud Ade

- Vervangen Lange Brug
- Abdij van Rijnsburglaan (vervanging kunstwerk)
- Leidseweg (vervanging kunstwerk)

2020

Projecten Roelofarendsveen

- Langeweg – Noorderhemweg (vervanging brug door duiker)
- Pastoor Onelplein (vervanging brug)
- Anemonenstraat (reconstructie weg)
- Fresiastraat (reconstructie weg)

2020

2021

Bloemenbuurt

Wat zouden we ervoor doen in 2019?	
➤ Rozenhof (reconstructie weg)	2020/2021
➤ Gerberastraat (reconstructie weg)	
Projecten Hoogmade	
➤ Fenemalaan	2020
➤ Van Klaverweijdeweg	2020
Projecten Woubrugge	
➤ Schoolstraat (reconstructie weg)	2021
➤ Bateweg (reconstructie weg)	2021
➤ Wilhelminalaan (reconstructie weg)	2021
➤ Julianalaan (reconstructie weg)	2021
➤ Beatrixplantsoen (reconstructie weg)	2021
➤ Emmalaan (reconstructie weg)	2021
➤ Zwanebloem (vervanging kunstwerk)	2020
➤ Bateweg 1 (vervanging kunstwerk)	2021

Hoe meten we dat / weten we dat?	2018	2019
Door politie geregistreerde verkeersongevallen	149	168
Aantal meldingen openbare ruimte	5384	5515

Toelichting

Specifiek

Leimuiden

N207:

Gemeente is in overleg met de provincie welke “no regret”-maatregelen er direct in de uitvoering van de Quicksan Plus-variant meegenomen kunnen worden. Dit betreft specifiek aanpassingen aan de Dr. Stapenseastraat en de Burgemeester Bakhuizenlaan.

Reconstructie Bomenbuurt (Acacialaan, Berkenlaan, Kastanjelaan, Ieplaan, Peppelstraat):
Voorlopig ontwerp is vastgesteld zal in februari 2020 ter participatie aan bewoners worden voorgelegd, waarna een definitief ontwerp wordt opgesteld en de aanbesteding kan starten. Eerste werkzaamheden staan (gefaseerd) gepland voor het najaar 2020.

Hoogmade

Uitvoering Fenemalaan:

Staat gepland Q2 2020. Het project ligt op schema.

Van Klaverweijdeweg:

Uitvoering staat gepland Q2 2020. Het project ligt op schema.

Oud Ade

Vervanging Langebrug:

De voorbereidende werkzaamheden zijn bezig. Het ontwerp wordt uitgewerkt en de contractvoorbereiding worden opgestart. De aanbesteding is in februari 2020 gereed zodat er gestart kan worden met de verder uitwerking en de definitieve prijsbepaling. Doelstelling is nog steeds om Q3 te starten met de bouw van de brug.

Leidseweg (vervanging kunstwerk):

Dit project betreft een brug in de Leidseweg nabij de Molen in Oud Ade die onderzocht is, maar waarbij er geen vervanging hoeft plaats te vinden. In de Leidseweg ligt ook een duiker waarvan de diameter vergroot dient te worden. Het duikerproject ligt stil ivm discussie over de financiering.

Abdij van Rijnsburgsingel (vervanging kunstwerk):

De brug aan de Abdij van Rijnsburglaan is vervangen.

Roelofarendsveen

Pastor Onelplein (vervanging brug):

Er is een variantenstudie uitgevoerd voor de vervanging van de brug. Hieruit komt naar voren dat op basis van kosten een fietsbrug passend is binnen het budget. De omwonenden en bedrijven zijn het hier nog niet mee eens en verwachten nog nader onderzoek dat uitgewerkt wordt.

De variantenstudie is nogmaals geanalyseerd, hieruit is naar voren gekomen dat de opgevoerde investeringskosten niet marktconform zijn. Er is een second opinion geweest en die heeft de niet marktconforme kosten bevestigd. Nu wordt bepaald wat het uitgangspunt wordt voor de verder uit te werken variant, zodat in 2020 voorbereid kan worden om in 2021 uit te voeren. De brug wordt gemonitord en kan vooralsnog worden gebruikt voor de toegestane voertuigen.

Anemonenstraat / Fresiastraat / Rozenhof / Gerberastraat (reconstructie wegen)

Het reconstrueren van deze straten is ondergebracht in één project. We noemen dat project Bloemenbuurt. Het project staat in de boeken als volgt: Voorbereiding in 2020 en Uitvoering in 2021.

Woubrugge

Zwanebloem (vervanging brug):

Deze brug moet vervangen worden, er wordt een voorstel gemaakt om deze brug om te bouwen tot een duiker. Het project heeft vertraging opgelopen door de PFAS-discussie voor het verwijderen van het baggerslib. De problematiek is nu opgelost en het baggerslib kan worden verwijderd zodat het project nu definitief vorm kan krijgen.

3.5 Financiën

x € 1.000				
Programma 3 Ruimte en leefomgeving	Primaire begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Realisatie 2019	Realisatie versus begroting na wijziging
Totale lasten	14.074	22.164	20.310	-1.854 V
Totale baten	-11.311	-12.921	-13.582	-661 V
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	2.762	9.243	6.728	-2.515 V
Toevoeging aan reserves	415	415	2.434	2.019 N
Onttrekking aan reserves	-152	-889	-1.239	-350 V
Gerealiseerd resultaat	3.025	8.769	7.923	-846 V

*De analyses per programma staan vermeld in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten van de gemeente waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Dat betekent dat de gemeente deze vrij kan besteden (in tegenstelling tot de specifieke dekkingsmiddelen). Hieronder vallen bijvoorbeeld lokale heffingen, waarvan de besteding van de opbrengst niet gebonden is (bijvoorbeeld OZB/RZB, forensenbelasting en precario), de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van het rijk, ontvangen dividend van een deelneming, saldo van de financieringsfunctie (ook wel renteresultaat genoemd) en overige inkomsten waar geen bestedingsdoel voor is bepaald.

Financiën

x € 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Primaire begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Realisatie 2019	Realisatie versus begroting na wijziging
Totale lasten	4.167	4.827	2.785	-2.043 V
Totale baten	-40.071	-41.219	-41.425	-206 V
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	-35.904	-36.392	-38.640	-2.248 V
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	-781	-710	71 N
Gerealiseerd resultaat	-35.904	-37.173	-39.350	-2.177 V

*De analyses per programma staan vermeld in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

OVERHEAD

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten met ingang van de begroting 2017 de overhead niet langer meer mogen toerekenen aan de afzonderlijke programma's. Onder overhead verstaan we het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Het doel is om de overhead bij gemeenten beter inzichtelijk te maken.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Met ingang van 1 januari 2016 is vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven ingrijpend gewijzigd. Intussen hebben wij aangifte gedaan over de jaren 2016 tot en met 2019. De hoogte van de aangifte ligt onder het budget van € 5.000 per jaar, dat wij hiervoor hebben geraamd. Omdat er op dit moment nog veel onduidelijkheid bestaat over het toepassen van de Wet op de vennootschapsbelasting, laten wij vooralsnog de begrote last staan op € 5.000 per jaar.

ONVOORZIEN

Bij het vaststellen van de begroting 2015 is het bedrag voor onvoorzien bepaald op € 0. Dit is beleid is voortgezet bij de meerjarenbegroting.

Financiën

x € 1.000

Overhead	Primaire begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Realisatie 2019	Realisatie versus begroting na wijziging
Totale lasten	13.115	7.454	7.004	-450 V
Totale baten	-90	-122	-126	-4 V
Gerealiseerd totaalssaldo van baten en lasten	13.025	7.332	6.878	-454 V
Toevoeging aan reserves				
Onttrekking aan reserves				
Gerealiseerd resultaat	13.025	7.332	6.878	-454 V

x € 1.000

Vennootschapsbelasting	Primaire begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Realisatie 2019	Realisatie versus begroting na wijziging
Totale lasten	5	5	1	-4 V
Totale baten	0	0	0	0
Gerealiseerd totaalssaldo van baten en lasten	5	5	1	-4 V
Toevoeging aan reserves				
Onttrekking aan reserves				
Gerealiseerd resultaat	5	5	1	-4 V

**De analyses per programma staan vermeld in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.*

Paragrafen

In dit onderdeel wordt op zeven belangrijke beleidsterreinen die niet programmagebonden zijn, inzicht gegeven in belangrijke ontwikkelingen van het jaar 2019.

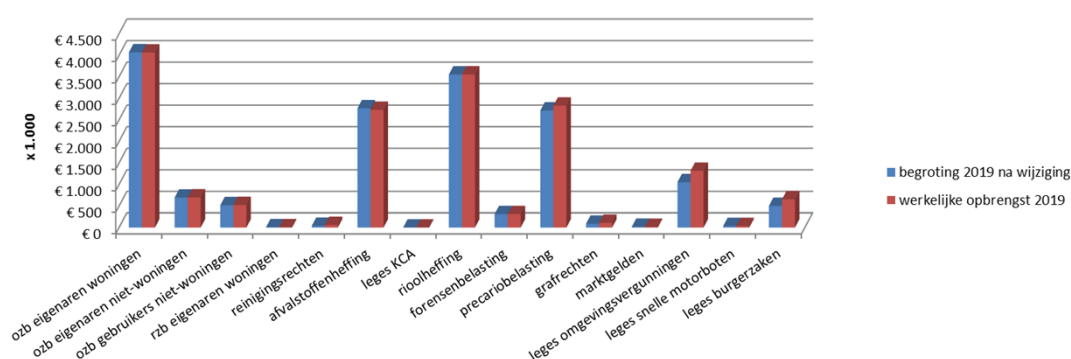

Conform het bepaalde in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn de onderstaande paragrafen opgenomen in het jaarverslag:

- Paragraaf 1 - Lokale heffingen
- Paragraaf 2 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Paragraaf 3 - Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragraaf 4 - Financiering
- Paragraaf 5 - Bedrijfsvoering
- Paragraaf 6 - Verbonden partijen
- Paragraaf 7 - Grondbeleid

Paragraaf 1 – Lokale heffingen

De Gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen die een gemeente mag heffen. Deze lokale heffingen vormen voor de gemeente een belangrijke inkomstenbron. Kaag en Braassem kent de onroerendezaakbelasting (OZB) en de roerendezaakbelasting op woon- en bedrijfsruimten (RZB), de precariobelasting en de forensenbelasting. Tevens wordt een aantal rechten geheven. Rechten worden in rekening gebracht voor individuele diensten van de gemeente. Rechten die in Kaag en Braassem worden geheven zijn afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges, marktgelden en lijkbezorgingsrechten. In deze paragraaf wordt nader aandacht besteed aan de gemeentelijke belastingen, het kwijtscheldingsbeleid en er wordt een overzicht gegeven van de diverse heffingen met de daarbij geraamde en werkelijke inkomsten en de lokale lastendruk in Kaag en Braassem.

BELEID RONDOM BELASTINGEN

De gemeente Kaag en Braassem hanteert het uitgangspunt dat de lokale heffingen zoals de OZB met niet meer dan met de verwachte indexatie (inflatie) volgens het CBS mogen stijgen. Hierbij wordt in regionaal verband een financiële kaderstelling gehanteerd voor zowel de eigen begroting als voor de begrotingen van verbonden partijen en/of gemeenschappelijke regelingen. De opbrengsten van de verschillende heffingen worden als algemeen dekkingsmiddel gebruikt. Dit houdt in dat wij geen doelbelasting hanteren. Uitzondering hierop zijn afvalstoffen- en rioolheffing alsmede leges. Deze tarieven zijn wel aan de kosten gerelateerd met als uitgangspunt bij de tariefbepaling een maximale 100% kostendeckendheid. Tevens moet de btw-component worden meegerekend in verband met de korting op het Gemeentefonds die het rijk destijds bij instelling van het btw-compensatiefonds heeft doorgevoerd.

TARIEFONTWIKKELING IN 2019

Bij het bepalen van de ramingen van belastingopbrengsten is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,8 % voor 2019. In de volgende paragrafen worden tevens de werkelijke belastingkohieren van 2019 beschouwd.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Jaarlijks wordt de WOZ-waarde opnieuw bepaald.

Voor de OZB-heffing 2019 is dat in de loop van 2018 gebeurd. Voor de aanslagoplegging in februari 2019 heeft herwaardering van de WOZ-objecten plaatsgevonden, met als waardepeildatum 01-01-2018. Op grond van de uitkomsten van deze herwaardering is er sprake van een stijging van de woningwaarden met gemiddeld 5,55%. De waarden van de niet-woningen zijn met gemiddeld 3,4% gestegen.

De kengetallen met peildatum 1 oktober laten zien dat de gemeente 27.197 inwoners heeft met 15.378 objecten. Zowel het aantal woningen als het aantal niet-woningen is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2018, respectievelijk 12.517 en 1.611.

De WOZ-waarden laten een stijging zien; woningen € 3,5 miljard (2018 € 3,1) en niet-woningen € 0,46 miljard (2018 € 0,42).

Er heeft een verschuiving in opbrengsten OZB plaatsgevonden van niet-woning naar woning. Als gevolg van wetgeving/jurisprudentie moeten campings en verzorgingstehuizen worden aangemerkt als woning in plaats van niet-woning. Ondanks de inflatiecorrectie zijn de tarieven voor de eigenarenbelasting verlaagd door de gestegen WOZ-waarden.

De vrijstaande woningen zijn meer dan gemiddeld in waarde gestegen.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De gemeente Kaag en Braassem heft precariobelasting van Oasen en Liander voor het hebben van ondergrondse kabels en leidingen.

Een wetsvoorstel is aangenomen tot afschaffing van de mogelijkheid tot heffing precario op nutswerken. Dit betekent dat gemeenten geen precariobelasting meer kunnen heffen van nutsbedrijven over netwerken die ze in, op of boven gemeentegrond exploiteren. Gemeenten mogen uiterlijk tot 1 januari 2022 nog precariobelasting op nutsnetwerken blijven heffen en krijgen slechts vijf jaar de tijd om de effecten van hun inkomensderving op te vangen.

Gemeenten mogen maximaal het tarief in rekening brengen dat gold op 10 februari 2016.

De precariobelasting laat een hogere opbrengst zien dan in 2018. Dit heeft te maken met het meetellen van het areaal niet in bedrijf zijnde strekkende meters leidingen (30.000 meter waarvan 10.000 gedamerd).

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt opgelegd aan gebruikers van woningen en recreatieverblijven en voor het inzamelen en verwerken van grof huishoudelijk afval. In 2019 is Diftar ingevoerd waarbij een vast basistarief met een differentiatie op basis van eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens. Daarnaast zijn er drie variabele tarieven, gebaseerd op het aantal keer dat een container (afhankelijk van de grootte 140 of 240 liter) of zak restafval wordt geleegd dan wel ingeleverd.

De kosten voor de inzameling en verwerking van het afval zijn in 2019 gestegen. Dit komt vooral door de stijging van de kosten voor de verwerking van het restafval; de verbrandingsbelasting en een hoger verwerkingstarief. Ook zijn de kosten voor de inzameling van PMD en GFT gestegen. De opbrengsten van de afvalstoffenheffing dalen; inwoners scheiden het afval beter waardoor het aandeel variabele inkomsten lager wordt. De kostendekkendheid is gedaald naar 78%. Ons beleid is om de tarieven voor afvalstoffenheffing kostendekkend te laten zijn. Derhalve zal in 5 jaar worden toegewerkt naar een kostendekkendheid van 100%.

Rioolheffing

De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het geactualiseerde GRP 2019-2023. Het uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Op basis van de actualisatie zijn de tarieven naar boven bijgesteld en gecorrigeerd met het inflatiecorrectiepercentage.

Voor het eerst dit jaar is rioolrecht ook aan gebruikers van recreatieve woningen opgelegd. Omdat deze gebruikers ook worden aangeslagen voor forensenbelasting en niet het gehele jaar gebruik maken van de woning was een voorstel gemaakt voor mogelijk afwijkende tarieven voor deze doelgroep. Dit voorstel is niet geaccordeerd. De dekking voor 2019 ligt hierdoor boven de 100%. De ontstane meeropbrengst zal worden gereserveerd.

Forensenbelasting

De afgelopen jaren is het aantal forensen flink afgenomen. Dit kwam doordat mensen zich inschreven op het recreatieadres en doordat steeds meer recreatieobjecten door een organisatie werden verhuurd. Actief inlichtingenwerk heeft ervoor gezorgd dat objecten die langdurig leeg staan ook in de heffing zijn betrokken. Tevens zorgt het inlichtingenwerk voor meer inzicht bij de gebruikers van diverse recreatiewoningen.

Diverse leges 2019

De geldigheidsduur van de reisdocumenten (paspoorten/identiteitskaarten) is gewijzigd van 5 in 10 jaar. In 2019 is het 5 jaar geleden dat dit is ingevoerd. Deze zgn. paspoortdip zorgt voor beduidend minder aanvragen en dus minder inkomsten aan leges burgerzaken.

Bij het ramen van de bouwleges wordt, gelet op de ervaringen uit het verleden, het voorzichtigheidsbeginsel gehanteerd. Dat wil zeggen dat alleen de reguliere leges worden geraamd en er elk jaar afzonderlijk wordt bekeken of er aanvullend ook leges kunnen worden geraamd voor projecten die in een meerjarenperspectief van de begroting worden verwacht.

De opbrengsten leges omgevingsvergunningen zijn bijna verdubbeld t.o.v. 2018. Dit heeft o.a. te maken met de realisering van project Braassemerland waarbij de voorgenomen activiteit niet past binnen het vigerende bestemmingsplan. In 2019 zijn er meer graven verkocht; ook het aantal graven waarvan de rechten opnieuw zijn verlengd is meer dan het voorgaande jaar.

Er zijn meerdere boetes “spoedeisende bestuursdwang” geboekt. Deze boetes zijn opgelegd door de BOA's die extra controles hebben uitgevoerd op afvaldumping.

Landelijke ontwikkelingen.

De WOZ-waarden worden zowel formeel als maatschappelijk steeds belangrijker. Stijgende huizenprijzen en een toenemend breder gebruik van de WOZ-waarden zorgen voor een meer kritische burger. Om te zorgen dat er een maatschappelijk draagvlak voor en vertrouwen in de WOZ-waarden blijft, moet de WOZ-uitvoering de komende jaren mee ontwikkelen met maatschappelijke en technische ontwikkelingen. Dit zal ook van de gemeente investeringen vergen. Op dit moment wordt gewerkt aan het inwinnen, optimaliseren en controleren van gebruiksoppervlakten van woningen zodat uiterlijk in 2022 iedere Nederlander voor zijn of haar woning een WOZ-taxatie ontvangt die gebaseerd is op de gebruiksoppervlakte. Het WOZ waardeloket maakt WOZ-waarden van woningen voor iedereen openbaar.

OVERZICHT BELASTINGDOMEIN GEMEENTE KAAG EN BRAASSEM

De hierna volgende tabel geeft overzicht van het lokale belastingdomein van de gemeente:

Belastingsoort	bedragen x € 1.000	
	begroting 2019 na wijziging	werkelijke opbrengst 2019
ozb eigenaren woningen	4.067	4.064
ozb eigenaren niet-woningen	695	699
ozb gebruikers niet-woningen	518	524
rzv eigenaren woningen	7	7
reinigingsrechten	39	60
afvalstoffenheffing	2.768	2.731
leges KCA	1	0
rioolheffing	3.554	3.555
forensenbelasting	312	312
precariobelasting	2.717	2.830
grafrechten	88	108
marktgeldden	16	15
leges omgevingsvergunningen	1.054	1.317
leges snelle motorboten	34	35
leges burgerzaken	501	653
	16.370	16.909

Kostendekkendheid

Sinds 2017 is extra informatie verplicht waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de baten de lasten niet overschrijden.

Inzake de kostendekkendheid van de rioolheffing kan in 2019 nog worden volstaan met de begroting zoals die gold ten tijde van het vaststellen van de verordeningen. Voor 2019 is het argument dat ten tijde van het vaststellen van de begroting de situatie van camping De Drecht nog niet bekend was en er geen rekening met de extra opbrengsten kon worden gehouden. In 2020 wordt dit een ander verhaal.

De informatie inzake kostendekkendheid wordt afzonderlijk in beeld gebracht voor de belangrijkste onderdelen binnen de gemeentelijke belastingen. De taakvelden afvalinzameling, riolering, begraafplaatsen, omgevingsvergunningen en overige leges (burgerzaken) worden ieder afzonderlijk berekend. De resterende opbrengsten betreffen de overige leges te weten het verstrekken van persoons- en reisdocumenten alsook de overige vergunningverlening op basis van de APV.

Nr	Afvalinzameling en –verwerking (taakveld 7.3)	rekening 2019
1	Kosten taakveld afval (netto)	2.616.306
2	BTW	545.218
3	Overhead	421.036
4	Toerekening rente	11.085
5	Totaal kosten	3.593.646
6	Inkomsten	-2.791.393
7	Netto-lasten	802.253
8	Kostendekking	78%

1. Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in het taakveld afval.
2. Extracomptabele toegerekende BTW op kosten en investeringen op grond van de invoering van de BTW-plicht gemeente.
3. Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend met inachtneming van de BBV-regels.
Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
4. Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-regels.

Nr	Beheer rioleringsstelsel en waterzuivering (taakveld 7.2)	rekening 2019
1a	Kosten taakveld riolering en waterzuivering	1.935.140
1b	Storting in reserve en voorziening riool	495.034
2	BTW	299.952
3	Overhead	422.665
4	Toerekening rente	402.031
5	Totaal kosten	3.554.822
6	Inkomsten	-3.554.822
7	Netto-lasten	0
8	Kostendekking	100%

1. Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in de geactualiseerde GRP aangevuld met de taakgerichte uren.
2. Extracomptabele toegerekende BTW op kosten en investeringen op grond van de invoering van de BTW-plicht gemeente.
3. Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend met inachtneming van de BBV-regels.
Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
4. Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-regels.

Nr	Begraafplaatsen (taakveld 7.5)	rekening 2019
1	Kosten taakveld begravingen	56.485
2	Overhead	7.556
3	Toerekening rente	13.530
4	Totaal kosten	77.571
5	Inkomsten	-108.106
6	Netto-lasten	-30.535
7	Kostendekking	139%

1. Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in het taakveld begraafplaatsen.
2. Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend met inachtneming van de BBV-regels.
Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
3. Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-regels.

Nr	Leges: fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning (WABO) (taakveld 8.3)	rekening 2019
1	Kosten op de taakvelden	949.646
2	Overhead	352.858
3	Toerekening rente	0
4	Totaal kosten	1.302.503
5	Inkomsten	-1.317.193
6	Netto-lasten	-14.690
7	Kostendekking	101%

1. Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in de taakvelden behorend tot de fysieke leefomgeving (m.n. WABO).
2. Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend met inachtneming van de BBV-regels.
Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
3. Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-regels.

Nr	Leges: Overige leges (Burgerzaken) (taakveld 0.2)	rekening 2019
1	Kosten op de taakvelden	605.012
2	Overhead	188.722
3	Toerekening rente	0
4	Totaal kosten	793.734
5	Inkomsten	-687.956
6	Netto-lasten	105.778
7	Kostendekking	87%

1. Betreft de kosten zoals die opgenomen zijn in de taakvelden die behoren tot dienstverlening. De nadruk ligt hier op persoons- en reisdocumenten, alsmede vergunningverlening op basis van de APV.
2. Betreft de overhead op de taakgerichte uren. Dit wordt extracomptabel toegerekend met inachtneming van de BBV-regels.
Vijftig procent wordt verdeeld op basis van de directe loonkosten en de andere vijftig procent wordt verdeeld op basis van de kosten van het taakveld.
3. Toerekening van rente is gebaseerd op de omslagrente, met inachtneming van de BBV-regels.

TOTALE WOONLASTEN MEERPERSOONSHUISHOUDENS

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In onderstaande tabel worden de woonlasten van Kaag en Braassem weergegeven.

Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishoudens (conform Coelo)	Bedrag	
	2018	2019
OZB	€ 323	€ 332
Afvalstoffenheffing	€ 273	€ 280
Rioolheffing	€ 264	€ 272
Totaal woonlasten	€ 860	€ 884

KWIJTSCHELDINGSBELEID

Een belastingplichtige die een inkomen heeft van 100% of minder van het minimuminkomen (volgens bijstandsniveau) komt in aanmerking voor gedeeltelijke of volledige kwijtschelding. Er kan uitsluitend kwijtschelding worden verleend voor de afvalstoffenheffing en rioolbelasting. Alle andere heffingen zijn van kwijtschelding uitgesloten.

Onderstaand alle kwijtscheldingsverzoeken die zijn ingekomen in 2019 over belastingjaar 2019 en eventueel al afgehandeld in 2019. Ook zijn hierbij alle automatische kwijtscheldingen meegenomen over belastingjaar 2019.

Met ingang van 2019 zijn de voorlopige aanslagen diftar opgelegd. Hiervan zijn ook de kwijtscheldingen meegenomen. De meeste definitieve aanslagen diftar 2019 worden pas in februari 2020 opgelegd. Hierbij vindt dus ook nog een definitieve herberekening van de kwijtscheldingen plaats. Doordat er naast de standaard afvalstoffenheffing nu ook aparte aanslagen voorlopige en definitieve diftar worden opgelegd, is het aantal kwijtscheldingen met relatief lage bedragen toegenomen. Dit zal dus het gemiddelde bedrag per verzoek drukken.

In het overzicht zijn niet de meerjarige kwijtscheldingsverzoeken over oudere jaren meegenomen.

Overzicht ingediende kwijtscheldingsverzoeken 2019

Omschrijving	Aantal 2018	Aantal 2019	Bedrag
(geheel of gedeeltelijk) toegewezen	297	201	€ 127.946
afgewezen	87	147	€ 38.307
in behandeling	5	61	€ 12.177
Totaal ingediende kwijtscheldingsverzoeken	389	409	€ 178.430

Paragraaf 2 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in het weerstandsvermogen in het verslagjaar 2019 en de ontwikkelingen bij de geïnventariseerde en gekwantificeerde risico's.

Hiertoe is informatie opgenomen over onderstaande onderwerpen:

1. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen om aanwezige risico's te kunnen opvangen).
2. Een inventarisatie van de risico's van materiële betekenis voor de financiële positie, zoveel als mogelijk gekwantificeerd (financiële consequenties x ingeschatte kans).
3. Inzicht in het incidenteel weerstandsvermogen per balansdatum en in het structureel weerstandsvermogen in de periode 2020 – 2023.
4. Inzicht in de financiële kengetallen.

Het uitwerken van deze paragraaf gebeurt conform het door de raad in 2019 vastgestelde beleid in de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen (Nota R&W) voor de periode 2020 – 2023.

ONTWIKKELINGEN RISICOANALYSE IN HET VERSLAGJAAR 2019

Onderstaand worden de risico's zoals geïnventariseerd en gekwantificeerd bij de begroting 2019 beschouwd ten opzichte van de ontwikkelingen in het verslagjaar 2019.

1. WMO

Begroting 2019

Het risico in verband met de opneinde regeling Wmo is niet gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de Perspectiefnota 2019.

In de afgelopen jaren is gebleken dat het niet nodig is dit risico als structureel risico aan te houden en is daarom als incidenteel risico opgenomen. Hiermee legt dit risico mogelijk beslag op de algemene reserve en niet meer op de budgettaire ruimte van de begroting. Een aanvraag voor een grote woningaanpassing staat op zichzelf en heeft geen structureel effect. Op basis van ervaringscijfers van voorgaande jaren achten wij het verantwoord om dit risico incidenteel te houden op € 150.000 met een kans van 50%.

Jaarrekening 2019

In 2019 zijn twee grote woonvoorzieningen verstrekt met een omvang van samen € 50.000. Daarnaast zijn voor de meer reguliere woningaanpassingen, zoals het plaatsen van trapliften, nieuwe contracten met leveranciers afgesloten waarbij we te maken kregen met hogere tarieven. De hogere kosten zijn opgevangen binnen de budgetten Wmo in programma 2. Voor 2020 zijn op dit moment al twee voorzieningen voor woningaanpassingen toegekend. De verwachting is dat we hiervoor wel aanspraak moeten maken op de risicoreservering vanuit de Begroting 2020.

2. Reguliere jeugdhulp

Begroting 2019

Dit risico is ongewijzigd ten opzichte van de Perspectiefnota 2019. In 2017 is de jeugdhulp succesvol aanbesteed en is een contract afgesloten met GO! voor Jeugd (GO!). 2018 was een overgangsjaar, waarbij de jeugdhulp is overgedragen aan GO!. In 2019 zal de jeugdhulp voor het eerst volledig door GO! worden geleverd. Omdat we vaste contractafspraken hebben gemaakt met GO! is het reëel om omvang van de mogelijk hogere lasten voor jeugd naar beneden bij te stellen. We vinden het momenteel nog te voorbarig om dit risicobedrag verder naar beneden of zelfs naar nihil bij te stellen. In 2019 zullen we bij de Richtnota 2020 dit risico opnieuw evalueren en zo nodig bijstellen.

Jaarrekening 2019

Bij de inschrijving heeft Go! voor Jeugd risico's geïnventariseerd. Als deze risico's zich voordoen en beheersmaatregelen leveren onvoldoende resultaat, kan het – op grond van de overeenkomst – zo zijn dat we extra budget toekennen. Eén van de risico's is het woonplaatsbeginsel. Er was een wetswijziging op dit gebied voorzien voor 2019. Deze is echter uitgesteld. Het gaat hierbij om de financiering van de jeugdhulp voor kinderen die onder voogdij staan en niet in de gemeente van herkomst wonen. In het werkgebied van Go! ontvangt een groot aantal jongeren jeugdhulp terwijl zij niet uit onze gemeente of uit Alphen aan den Rijn komen. De kosten hiervoor zijn voor Go! en niet voor de gemeente van herkomst. Met de wetswijziging zou dit veranderen. Door uitstel van de wetswijziging heeft Go! meer kosten dan bij inschrijving voorzien. Aangezien beheersmaatregelen onvoldoende effect hebben, wordt een aanvullend bedrag van € 788.400 beschikbaar gesteld aan Go! voor jeugd voor de jaren 2019 en 2020. Het is de verwachting dat het woonplaatsbeginsel per 2021 ingaat. Ten tijde van het opstellen van de Najaarsnota 2019 vonden de gesprekken nog plaats en is hiervoor geen extra budget aangevraagd. De extra kosten jeugd kunnen voor circa € 143.000 worden opgevangen binnen programma 2, dit betekent dat de begroting in 2019 voor de reguliere jeugdhulp een overschrijding kent van € 634.000. Dit komt ten laste komt van het jaarrekeningresultaat 2019. Met de ervaringen in 2019 en 2020 is het structurele risico geactualiseerd en daarmee ook de kwantificering van dit risico gewijzigd. Met én een oplopend bedrag én een oplopende kans in de komende jaren is de impact op onze weerstand fors gegroeid, met name in de toekomstige jaren kan de impact op onze begroting oplopen tot € 1,5 miljoen.

3. JB/ JR en gesloten jeugdhulp

Begroting 2019

De jeugdhulp wordt vanaf 2019 uitgevoerd door Go! voor Jeugd, met uitzondering van het deel jeugdbescherming / jeugdreclassering (JB/JR) en gesloten jeugdhulp dat regionaal wordt ingekocht via Jeugdhulp Holland Rijnland. Voor deze soort van jeugdhulp geldt een wettelijke regionale samenwerking. Eind september 2018 zal regionaal een keuze gemaakt worden voor een nieuwe verdeelsleutel per 2019 binnen de 13 deelnemende gemeenten, waarbij het solidariteitsbeginsel/ verzekeringsmodel wordt losgelaten. Dit betekent dat de individuele gemeenten steeds meer voor het werkelijke zorggebruik gaan betalen. Met name in de gesloten jeugdhulp kan de instroom (of uitstroom) van één jeugdige al groot verschil maken in de kosten. Daarnaast staan de tarieven bij de jeugdbescherming/reclassering onder druk als gevolg van kostprijsonderzoek uitgevoerd in opdracht van de VNG. Voor de begroting 2019 wordt het risico bepaald op maximaal € 50.000, vanaf 2020 loopt dit op tot maximaal € 200.000. De kans dat dit zich voordoet wordt geschat op 50%.

Jaarrekening 2019

In regionaal verband is gekozen voor een verdeelsleutel op basis van de realisatie van een driejarig gemiddelde per gemeente, met ingang van 2019. In dit risico hoeven we dus geen rekening meer te houden met grote schommelingen op basis van het werkelijke zorggebruik binnen de gemeente. Het risico was daarom voor de Begroting 2020 hierdoor bijgesteld naar € 50.000 met een kans van 50%. Echter wordt door TWO Jeugdhulp regionaal een sterke toename van de kosten voor gesloten jeugdhulp en JB/JR verwacht. Hierdoor is de begroting 2019 bij de Najaarsnota 2019 bijgesteld met € 80.000 structureel van € 399.000 naar € 479.000. Jeugdhulp Holland Rijnland komt pas eind mei 2020 met de definitieve cijfers 2019 maar vooralsnog lijkt dit voldoende te zijn. In de Begroting 2020

van TWO Jeugdhulp is een bedrag van € 581.000 opgenomen voor Kaag en Braassem. Daarmee is de verwachting dat de risicoreservering voor 2020 volledig nodig zal zijn. Met de stijgende vraag is het noodzakelijk om het budget structureel op te hogen vanaf 2021. Als de raad hiermee instemt bij de Richtnota 2021, dan kan het risico stabiel worden gehouden op een bedrag van maximaal € 50.000, met een kans van 50% komen we op een gekwantificeerd risico van € 25.000.

4. Groot onderhoud De Tweesprong

Begroting 2019

De Tweesprong is een relatief oude accommodatie, bestaande uit verschillende sportfaciliteiten (zwembad, sporthal, tennishal etc.). In afwachting van een toekomstvisie voor De Tweesprong en de ontwikkelingen rondom het IKC Oude Wetering, is het onderhoud aan de accommodatie de afgelopen jaren beperkt gebleven tot het allerhoogst noodzakelijke. Inmiddels zijn hierin de grenzen bereikt. In het voorjaar van 2018 heeft De Tweesprong een risicoinventarisatie laten uitvoeren en haar meerjarenonderhoudsplan (MOP) geactualiseerd. Als gevolg hiervan heeft uw raad op 24 september 2018 ingestemd met het voorstel om een onttrekking van € 855.000 te doen uit de algemene reserve, ter dekking van de kosten voor het noodzakelijke groot onderhoud in de komende drie jaar. Hiermee is het incidentele risico voor onderhoud bij De Tweesprong komen te vervallen. Vanaf 2022 is een aannemelijk scenario dat de jaarlijkse lasten met circa € 450.000 per jaar toenemen om een dergelijke accommodatie in stand te houden.

Jaarrekening 2019

Met het opnemen van een nieuwbouw variant voor De Tweesprong in Focus met Ambitie I, is de reservering in de risicoparagraaf voor onderhoud De Tweesprong, komen te vervallen. In 2019 is gestart met het renovatieplan voor De Tweesprong. Er is in 2019 voor een bedrag van € 397.583 aan noodzakelijk groot onderhoud uitgevoerd. Dit betrof vooral de luchtbehandelingsinstallaties. Voor 2020 staat er opnieuw circa € 400.000 aan werkzaamheden gepland. Er wordt steeds kritisch gekeken welke werkzaamheden noodzakelijk zijn, om de periode tot aan nieuwbouw veilig en verantwoord te overbruggen.

5. Groot onderhoud 't Spant

Begroting 2019

Bij de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan is 't Spant van de losse voorraad overgeheveld naar de vaste voorraad. 't Spant is eigendom van de gemeente Kaag en Braassem en in exploitatie en beheer bij het sportbedrijf Kaag en Braassem. De gemeente is als eigenaar verantwoordelijk voor het groot onderhoud. De uitvoering van het groot onderhoud is uitbesteed aan het sportbedrijf. In het vorige meerjarenonderhoudsplan (MOP) stond 't Spant op de losse voorraad van de gemeente, omdat wij voornemens waren het juridisch eigendom over te dragen aan het sportbedrijf. Financieel is dit momenteel niet interessant. Het MOP wordt in 2018 geactualiseerd en hierbij zal 't Spant ondergebracht worden bij de vaste voorraad. Het nieuwe MOP voor 't Spant stellen wij samen met het sportbedrijf Kaag en Braassem op. Na een periode waarin de onderhoudskosten gering waren (o.a. door het sober en doelmatige onderhoudsbeleid) blijkt uit het nieuw opgestelde MOP dat in de komende periode weer meer onderhoudswerkzaamheden op de planning staan. Dit heeft o.a. te maken met de onderhoudscyclus (periodes met veel onderhoud en periodes met weinig onderhoud) het verduurzamen van het vastgoed en het toevoegen van 't Spant aan de vaste voorraad. Door deze aanpassingen en veranderingen staan er voor de komende jaren meer onderhoudswerkzaamheden op de planning, waardoor de jaarlijkse dotatie aan de voorziening onderhoud gebouwen naar verwachting zal stijgen met € 140.000. Na vaststelling van het MOP door uw raad zal de mutatie als begrotingswijziging worden verwerkt. Tot die tijd is opname in de risicoparagraaf nodig. Met een kans van 90% is het risico gekwantificeerd op € 126.000 structureel.

Jaarrekening 2019

In 2019 is het meerjarenonderhoudsplan voor gebouwen geactualiseerd. Bij het vaststellen van de Begroting 2020 en de geactualiseerde nota reserves en voorzieningen 2020 is op basis van dit onderhoudsplan een structurele storting in de onderhoudsvoorziening van € 101.444 vastgesteld, voor

het duurzaam onderhouden van 't Spant. De reservering in de risicoparagraaf van € 126.000 structureel, valt daarmee vrij. Er is in 2019 voortvarend gestart met het wegwerken van achterstallig onderhoud voor een bedrag van € 346.145. Onder andere de zaalvloeren, kleedkamers en verlichting zijn vernieuwd.

6. Sociale woningbouw

Begroting 2019

Het risico voor sociale woningbouw is ongewijzigd ten opzichte van de Perspectiefnota. In 2018 heeft uw raad de grondexploitatie voor sociale woningbouw bij de locatie Gerardusschool geopend. De restantboekwaarde van de Gerardusschool is ten laste van de algemene reserve gebracht. Ook zal er in 2018 een verliesvoorziening worden getroffen ter dekking van het te verwachten verlies op de exploitatie. Daarnaast wordt verwacht dat ook de grondexploitatie voor de Van Alcmaerlaan in 2018 zal worden vastgesteld door uw raad. Ook deze kent een negatief resultaat. Voor de risicoparagraaf blijft dan alleen nog de ontwikkeling van het Connexxionterrein over als risico. Of daar sociale woningbouw gaat komen of dat het terrein een andere bestemming gaat krijgen is nog niet bekend. Wel hebben we te maken met een boekwaarde die in welke ontwikkeling dan ook betrokken moet worden. Afhankelijk van welke ontwikkeling het gaat worden, zal het bedrag van het verlies hoger of lager zijn. De kans dat de volledige boekwaarde moet worden afgeboekt is daarom bijgesteld naar 50%. Met een boekwaarde van € 1.050.000 komt het incidentele risico voor deze post uit op € 525.000.

Jaarrekening 2019

De negatieve resultaten bij de grondexploitaties Gerardusschool, Van Egmond en Van Alcmaerlaan zijn voorzien binnen de verliesvoorziening van de grondexploitaties. Eventuele risico's bij deze grondexploitaties zijn voorzien binnen de grondexploitatie zelf of binnen de reserve grondexploitatie. Dit risico met betrekking tot sociale woningbouw betreft nu alleen nog de ontwikkeling van het Connexxionterrein. Hoewel er wel ontwikkelingen zijn, zijn deze nog niet concreet genoeg om hier het risico op aan te passen en blijft het incidentele risico op het afboeken van de boekwaarde gekwantificeerd op € 525.0000 (50% van € 1.050.000).

7. Migratie ICT

Begroting 2019

In de zomer van 2018 is de begroting 2019 van BVO Rijn en Braassem vastgesteld. De gemeentelijke bijdragen aan de BVO waren nog niet verwerkt in de P-nota 2019, maar zijn nu wel verwerkt in deze gemeentelijke begroting 2019-2022. De migratie is bijna helemaal voltooid. De BVO beschikt nog niet over een weerstandsvermogen. Zodra de BVO te maken krijgt met financiële tegenvallers, komen deze direct ten laste van de begrotingen van de deelnemende gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem. Hiermee blijft het risico bestaan dat de gemeente extra moet bijdragen bij een tekort op de begroting van de BVO. Omdat we niet kunnen inschatten of dit het geval zal zijn en om welke bedragen dit zou kunnen gaan, is dit risico op pm gesteld.

Jaarrekening 2019

In de afgelopen jaren zijn de ICT- kosten fors meer gestegen de algemene kosten. Oftewel de prijsindex voor ICT-lasten was hoger dan voor de overige kosten. In 2019 bent u hierover geïnformeerd en heeft u de noodzakelijke begrotingswijziging voor 2019 én voor 2020 ev vastgesteld. Deze begrotingswijziging is in de begroting 2019 én in de Begroting 2020 ev verwerkt ten laste van de budgettaire ruimte. Omdat de geraamde bijdrage in onze meerjarenbegroting in overeenstemming is met de geraamde bijdragen in de bijgestelde meerjarenbegroting van de BVO Rijn en Braassem is dit specifieke risico voor hogere ICT-lasten in 2020 ev komen te vervallen en er is op dit moment geen aanleiding om naast het algemene risico op hogere lasten in verband met wijzigingen in de begrotingen van verbonden partijen nog een specifiek structureel risico op te nemen voor een hogere bijdrage aan de BVO Rijn en Braassem.

8. Pontveren

Begroting 2019

Dit risico is gekwantificeerd op de enige inschrijving op de aanbesteding veerdienst Kaag-Buitenkaag. Door het ontbreken van kosten en baten van de veerdienst zijn door de inschrijver hiervoor aannames gedaan. Het is niet ondenkbeeldig dat de inschrijver – wegens het ontbreken van concrete informatie omtrent lasten en baten, met een ruime marge heeft ingeschreven. In de aanbestedingssystematiek is gelet op het ontbreken van deze gegevens een ‘veiligheidsklep’ ingebouwd, op grond waarvan de exploitatiebijdrage kan worden gecorrigeerd na twee jaar op basis van nacalculatie. Op dit moment vinden nog verificatiegesprekken plaats en wellicht is het mogelijk om met de inschrijver tot een lagere exploitatievergoeding te komen. Voor verschillende kostensoorten is beoordeeld of deze hoger kunnen uitvallen dan in onze huidige begroting is opgenomen en op basis van deze inventarisatie is een gemiddelde kans van 64% op een impact van €155.000 als reëel ingeschat, waarmee de kwantificering van dit structurele risico uitkomt op € 99.000.

Jaarrekening 2019

Dit risico heeft zich inderdaad voorgedaan. De bijdrage 2019 aan ODV Maritiem op basis van de definitieve afrekening bedraagt € 209.171. Hiertegenover staan bijdragen van de gemeente Haarlemmermeer en van Van Lent, en de oorspronkelijke bijdrage aan Ponto is vervallen. Per saldo hebben we in 2019 een overschrijding van € 76.223 op de Veerpont Kaag. Daarmee zijn we binnen het gekwantificeerde risico van € 99.000 gebleven. In de Begroting 2020 ev is structureel een hogere bijdrage opgenomen, waarmee we verwachten dat het budget toereikend is. Toch willen we het risico in beeld houden, omdat er een open einde in de contractafspraken zit. Op basis van de cijfers van het eerste jaar van € 209.171, de begroting van ODV Maritiem van € 284.328 en onze begroting van € 236.000 schatten we de maximale impact op € 48.328 en een kans van 50% dat zich in de volle omvang voldoet: een risicoreservering van € 24.164.

9. Kunstwerken (Lange Brug)

Begroting 2019

In de zomer van 2018 is gebleken dat de Lange Brug ernstig is aangetast en op korte termijn moet worden gerenoveerd of vervangen. Een eerste inventarisatie van de kosten is gemaakt. De gemeente Kaag en Braassem is geen eigenaar van de brug. Vooralsnog gaan wij er vanuit dat wij de kosten niet hoeven dragen. Momenteel vindt overleg plaats met de gemeente Teylingen en de provincie Zuid-Holland over de verdeling van de reparatie-/ renovatie-/ vervangingskosten van de brug. Omdat het nog onduidelijk is hoe deze verdeling van kosten zal uitpakken, is dit risico voor ons op pm ingeschat.

Jaarrekening 2019

In de periode tussen september 2018 en mei 2019 is gewerkt aan het uitzoeken van de eigendomssituatie, in werking krijgen van de beweegbare breedtebeperking en het houden van de aanbesteding voor de ingenieursdiensten. Gebleken is dat wij toch eigenaar zijn van de Langebrug en volledig de kosten voor vervanging moeten dragen. Daarna heeft onze raad in november 2019 ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet van ruim € 2,1 miljoen om variant 4 verder uit te werken en de vervanging van de brug te realiseren. De aannemer is inmiddels geselecteerd en gaat binnen het beschikbare krediet aan de slag met de voorbereidingen. Naar verwachting vinden de werkzaamheden plaats in de periode van juni tot en met oktober 2020. Omdat hier sprake is van het oplossen van een onveilige situatie, is in 2019 een voorziening getroffen ter dekking van de kosten voor de vervanging van deze brug.

10. Asbestverwijdering

Begroting 2019

In het verleden zijn in het kader van het project Braassemerland vastgoedobjecten aangekocht die niet bij dit project betrokken zullen worden. In een aantal gevallen is sprake van de aanwezigheid van asbesthoudende materialen. De kosten van de sanering hiervan komen voor rekening van de gemeente. Afhankelijk van de keuze in concrete gevallen zullen wij overgaan tot het uitvoeren van de

sanering of tot verkoop van het betrokken object in de huidige staat. Kwantificering van dit onderdeel is niet mogelijk zodat hier moet worden volstaan met een pm-vermelding.

Jaarrekening 2019

In het verslagjaar 2019 zijn geen asbesthoudende materialen gesaneerd.

11. Gevolgen essentaksterfte/ kastanje bloedingsziekte

Begroting 2019

De essen in de gemeente zijn aangetast door essentaksterfte en de kastanjes door de kastanje-bloedingsziekte. Ieder jaar komt de boom in een nieuwe ziektefase waarbij er zelfs tijdelijk herstel kan optreden. Het verloop van de ziekte wordt nauwkeurig gemonitord. Zieke bomen, of delen daarvan, worden verwijderd, als deze een gevaar (gaan) vormen voor de veiligheid. Naarmate de ziekte verder verloopt, wordt de kans op verwijderen groter. Voor 2019 en verder betekent dit dat er enkele bomen verwijderd moeten worden en nieuwe bomen geplant moeten worden. Dit zijn waarschijnlijk andere soorten dan oorspronkelijk verwijderd om deze ziekte zo veel mogelijk te beperken in ons areaal. Vooralsnog is de risico-inschatting financieel voor hetzelfde bedrag ingeschat. Bij het actualiseren van de risicoparagraaf in het voorjaar van 2019 hebben we meer ervaringscijfers, waarmee we de financiële vertaling aanpassen, indien nodig.

Jaarrekening 2019

Jaarlijks laten we een monitoring uitvoeren voor essentaksterfte, ook dit jaar heeft deze plaatsgevonden. Er zijn circa 30 essen en 3 kastanjes verwijderd. De essen zijn niet alleen door de essentaksterfte verwijderd, maar ook door regulier onderhoud. Er zijn in de meeste gevallen andere bomen voor teruggezet. Deze werkzaamheden gaan mee in het reguliere werk. De kosten hiervan bedroegen in totaal circa € 16.000 en zijn ten laste van het reguliere budget gebracht. Daarnaast hebben we in 2019 kosten gehad voor het verwijderen van nesten in verband met de eikenprocessierups en het plaatsen van afzetlinten hiervoor.

12. Implementatie Omgevingswet

Begroting 2019

De nieuwe Omgevingswet betekent een volledige herziening van de wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. De regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water worden gebundeld. De wet zou medio 2019 in werking treden, maar momenteel is de verwachting dat de Omgevingswet in 2021 in werking treedt. Naast de brede herziening van de regelgeving vraagt de Omgevingswet ook om een andere werk- en denkwijze van overheden, inwoners en bedrijven. Integraal werken en meer ruimte voor initiatieven zijn belangrijke uitgangspunten. De rijksoverheid betaalt de investeringskosten die samenhangen met de wet zoals de centrale digitale voorzieningen.

Gemeenten moeten zelf de kosten dragen voor de transitie naar het werken met de nieuwe wetgeving. De omslag in wetgeving vraagt om een zorgvuldige voorbereiding in de gemeente. Dat geldt voor de aanpassing van (digitale) systemen, het voorbereiden van de nieuwe visie, plannen en vergunningstrajecten en om verandering in houding en dienstverlening. De VNG heeft een rekenmodel ontworpen waarmee gemeenten een eerste indicatie kunnen krijgen van kosten voor de invoering van de Omgevingswet. Het model werkt op basis van gemeentegrootte en omvat de visie- en planvorming, de instrumenten, dienstverlening, werkprocessen, opleidingen en de informatiearchitectuur. De uitkomsten zijn in deze fase slechts indicatief op te vatten. Een eerste doorrekening voor de gemeente Kaag en Braassem resulteert in een bedrag van € 2,4 miljoen voor de invoeringskosten tot en met 2024.

Afhankelijk van de concrete veranderopgave in Kaag en Braassem zijn de invoeringskosten en exploitatielasten op een later moment meer exact in beeld te brengen. Vooralsnog nemen we dit bedrag op als een risicoreservering onder aftrek van het werkelijk bestede bedrag in 2017 en het geraamde budget voor 2018 (zoals dat na wijziging in de 4-maandsrapportage) in de begroting van 2018 staat. In 2017 is werkelijk € 158.855 uitgegeven voor de voorbereidende werkzaamheden van de

Omgevingswet. Voor 2018 is een budget van € 430.650 -/- € 319.368 = € 111.282 opgenomen. Gebaseerd op het rekenmodel worden de overige implementatiekosten voor 2019 tot en met 2024 nog ingeschat op € 2.400.000 -/- € 158.855 -/- € 111.282 = € 2.129.863. Tot er nieuwe (betere) berekeningen bekend zijn, gaan we uit van de bestaande berekeningen.

Jaarrekening 2019

In 2019 zijn twee medewerkers bezig geweest met werkzaamheden voor het Omgevingsplan en de implementatie van de Omgevingswet. Ook zijn er in het kader hiervan verschillende activiteiten georganiseerd. De totale kosten hiervan bedroegen in 2019 €134.854. In de tussenrapportage was het beschikbare budget van € 202.500 met € 20.000 naar beneden bijgesteld tot € 182.500. Het restant blijft gelabeld voor de implementatie van de Omgevingswet. In de begroting van 2020 is een bedrag geraamd van € 200.000. Naast het bedrag dat in 2020 in de begroting is opgenomen, blijft voor 2021 ev in de risicoparagraaf een bedrag gelabeld van € 2.400.000 (totaal raming implementatie) -/- € 382.479 (werkelijk besteed in 2017 t/m 2019) -/- 200.000 (begroot in 2020) = € 1.817.521.

13. Afvalinzameling/ afvalverwerking

Begroting 2019

Onder meer door de ambitie van een meer circulaire economie stijgen landelijk de kosten voor afvalinzameling en –verwerking en stijgt de afvalbelasting. Met ingang van 1 januari 2019 wordt Diftar ingevoerd. In juli 2018 is de raad geïnformeerd over indicatieve tarieven voor het vaste deel en voor het variabele deel. Hoewel uitgangspunt maximaal 100% kostendekkend is, heeft uw raad een motie aangenomen waarmee is besloten dat de vast te stellen tarieven voor 2019 maximaal 5% hoger mogen zijn dan de indicatieve tarieven. De kans bestaat dat de inzamelings- en verwerkingskosten meer stijgen dan deze 5% die door uw raad als grens is vastgesteld, waarmee de afvalstoffenheffing niet meer kostendekkend is. Daarnaast bestaat de kans dat de opbrengsten dalen als gevolg van een beter dan verwacht scheidingsgedrag. Dat onze inwoners zelf invloed op de hoogte van hun eigen kosten voor afvalinzameling en –verwerking hebben door het aantal keer dat zij hun grijze container aanbieden voor lediging, geeft een risico op een lagere opbrengst aan afvalstoffenheffing. Dit geeft een risico op een nog lagere kostendekkendheid. Aangezien uitgangspunt 100% kostendekkende tarieven is, maar dit mogelijk tot een ongewenste stijging van de tarieven leidt, is dit risico niet als incidenteel ingeschat, maar gefaseerd afnemend structureel meegenomen. Met een kans van 61% is dit risico van € 469.400 gekwantificeerd op € 287.000, dalend tot € 115.000 in 2022. (en € 58.000 in 2023 en €0 in 2024)

Ons college gaat graag in het voorjaar van 2019 met uw raad in gesprek over de thema's duurzaamheid vs kostendekkendheid. Door de circulaire economie wordt afvalverwerking landelijk duurder. Doordat de kosten voor onze inwoners afhankelijk zijn van het aantal ledigingen, hebben onze inwoners zelf invloed op de hoogte van hun eigen kosten voor afvalinzameling en -verwerking.

Jaarrekening 2019

Het risico op afval heeft zich voorgedaan voor circa 53%. Dit is grotendeels veroorzaakt door een bijstelling van de verwachte opbrengst afvalstoffenheffing. Hiervan is een inschatting gemaakt op basis van het aantal ledigingen van minicontainers in 2019. Deze bijstelling is verwerkt in de Najaarsnota 2019. In 2020 ontvangen de inwoners een afrekening over 2019 en wordt de werkelijke hoogte van opbrengsten afvalstoffenheffing inzichtelijk. De DVO belastingen Alphen aan den Rijn heeft de extra kosten die Diftar met zich meebrengt doorberekend. De inschatting is dat dit voor € 68.000 structureel is, dit effect zal bij de Najaarsnota 2020 als begrotingswijziging in 2020 en in de Richtnota 2021 voor 2021 ev worden verwerkt. Bij de invoering van Diftar is rekening gehouden met een compensatie voor inwoners met licht medisch afval. Deze is belegd bij de uitvoeringsorganisatie Participe en wordt verantwoord binnen programma 2. De kosten bedragen jaarlijks circa. € 16.000. De stijging van de inzamelings- en verwerkingskosten vanuit Cyclus kon in 2019 volledig worden opgevangen door de vergoedingen van plastic vanuit het Afvalfonds.

Door daling van de oudpapierprijs op de wereldmarkt gedurende 2019 zijn de opbrengsten niet meer voldoende om de kosten van de inzameling te dekken. Voor 2019 heeft dit nog geen gevolgen gehad. Per 1 januari 2020 zullen de maatschappelijk organisaties die binnen Kaag en Braassem het oud papier inzamelen een beroep doen op het garantiebedrag van € 36,36 per ton oud papier, zoals beschreven in onze Algemene Subsidieverordening. Op dit moment worden scenario's uitgewerkt hoe het systeem van inzamelen van oud papier kan worden vormgegeven. Voor nu zijn de verwachte stijgende kosten en de ingroei naar kostendekkendheid meegenomen in de risicoberekening. Bij de Richtnota 2021 zal dit risico worden geactualiseerd met bovenstaande begrotingswijziging, de effecten van het oud papier en de inzichten op dat moment.

14. Algemeen

Begroting 2019

In de afgelopen jaren is het regelmatig voorgekomen dat wij als gemeente werden geconfronteerd met structurele begrotingswijzigingen bij onze verbonden partijen door uitbreiding van taken of andere oorzaken, die een grotere impact hadden op onze begroting dan de afgesproken indexatie. Met name als dit om structurele zaken gaat, hebben de verbonden partijen hiervoor onvoldoende reserves om deze toegenomen kosten te dekken. Wij hebben hiervoor een risicoreservering opgenomen van 5% van de totale bijdragen aan de verbonden partijen (€ 6,4 mln) met een kans van 50% dat het zich voor alle verbonden partijen voordoet, is dit gekwantificeerd op € 161.000 structureel.

Jaarrekening 2019

In 2019 zijn de kosten voor meerdere verbonden partijen hoger geworden dan primair was begroot. Dit geldt voor de Omgevingsdienst, de Veiligheidsregio en de BVO Rijn en Braassem. In totaal heeft dit een impact gehad van € 275.000. De extra kosten voor bijvoorbeeld de ODWH zijn gedeeltelijk gedekt door een hogere algemene uitkering. U bent hierover tussentijds via onze voortgangsmonitor geïnformeerd en de begroting is hierop bijgesteld. Over de hogere bijdrage aan BVO Rijn en Braassem bent u via een afzonderlijk voorstel geïnformeerd in 2019. In de Richtnota 2020 en de Begroting 2020 is het percentage van de bijdrage voor het vormen van een risicoreservering verlaagd van 5% naar 3% van de totale bijdragen. Dit percentage voor de risicoreservering is nu gelijk gehouden op 3% van de totale bijdrage in de Begroting 2020.

NIEUWE RISICO'S IN HET VERSLAGJAAR 2019

Onderstaand een inventarisatie en toelichting van de risico's die in 2019 zijn signaleerd. Deze zijn in veel gevallen ook in de begroting van 2020 opgenomen en toegelicht, in een enkel geval zijn ze daarna ontstaan of signaleerd en enkele zijn om verschillende redenen vervallen.

9. Kunstwerken (bruggen, duikers etc.)

9.1 Kunstwerken – onderzoek constructie staat

In 2018 is gestart met de herziening van het beheerplan voor kunstwerken binnen de gemeente. Hierbij is gekozen voor een risicogestuurde beheeraanpak. De primaire kunstwerken (kernvoorraad) zijn in 2019 in beeld gebracht en is de inschatting van het meerjarig onderhoud hiervoor inzichtelijk gemaakt. Hierbij is een verdiepingsslag gemaakt naar het onderzoek naar secundaire kunstwerken voor wat betreft eigendomsverhoudingen en verplichtingen. In 2019 is ook een eerste beoordeling van de constructieve staat gevoerd. Nog circa 50-70 kunstwerken dienen onderzocht te worden. In 2020 worden de kunstwerken verder geprioriteerd op constructieve staat en onderzoeken die hiernaar moeten plaatsvinden. Voor 2020 zijn de kosten voor de onderzoeken geschat op € 250.000 met een kans van 80% dat dit bedrag volledig benut wordt.

9.2 Kunstwerken – gevolgen vervolgonderzoek

De uitkomsten van onderzoeken moeten per kunstwerk beoordeeld worden, de financiële gevolgen hiervan zijn in veel gevallen nog niet bekend en niet gekwantificeerd.

Het dossier bruggen is weerbarstig. In 2019 heeft nader onderzoek naar de constructieve staat van de kernvoorraad in Woubrugge uitgewezen dat de houten bruggen ten opzichte van de inspecties in 2018 dusdanig verslechterd zijn dat deze vervangen moeten worden. Naast de voorziening Langebrug is daarom voor het vervangen van deze bruggen in Woubrugge een voorziening getroffen. De bruggen worden in 2020 vervangen. Eind 2019 en begin 2020 zijn ook de bruggen Noorderhemweg onderzocht op constructieve staat. Hierbij komt naar voren dat levensverlengend onderhoud nodig is of dat vervanging gewenst is. Met levensverlengend onderhoud gaat de brug weer voor 10 tot 15 jaar mee. Bij vervanging gaat de nieuwe brug naar verwachting 100 jaar mee. Op dit moment zijn we aan het uitzoeken wat de financiële en operationele gevolgen zijn van beide opties. Naar verwachting kunnen wij u hierover bij de Najaarsnota 2020 informeren.

De uitkomsten van onderzoeken moeten per kunstwerk beoordeeld worden. Op dit moment is het de verwachting dat het beheerplan vanaf 2022 op orde is en dat het beheerplan binnen de exploitatiebudgetten (met egalisatie van de reserve infra) kan worden uitgevoerd. Omdat nog niet alle vervolgonderzoeken zijn afgerond, is het toch noodzakelijk om dit risico in beeld te houden. Aangezien we het risico niet kunnen kwantificeren, moeten we dit risico wel als pm opnemen in de paragraaf.

Overname Brandweerkazerne Rijpwetering

In februari 2011 heeft de VRHM de brandweerkazerne in Rijpwetering in juridisch eigendom gekregen. Bij het overnemen van de kazerne is er een optie in de koopovereenkomst opgenomen dat het pand na 10 jaar weer terugverkocht kan worden aan de gemeente. Dit zou dan zijn per 25 februari 2021. Echter in de vergadering van 7 december 2017 heeft het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden besloten:

1. om het principe van alleen huur van brandweerkazernes, besluit tot regionalisering in 2009, los te laten (en werd ook al in de praktijk niet meer zo strak gehanteerd, er is – gemotiveerd - afgeweken bij de besluitvorming over nieuwbouw Leiden Noord, Bodegraven en Nieuwerburg);
2. dat op basis van lokale omstandigheden zowel koop als huur van brandweerkazernes een oplossing kan zijn voor de behoeften van de brandweer en de gemeente.

De Veiligheidsregio geeft aan dat zij niet voornemens zijn om de terugkoopverplichting van de brandweerkazerne in Rijpwetering te effectueren. Dit wordt binnenkort door middel van een brief geformaliseerd, waarmee het risico op een terugkoopverplichting komt te vervallen.

Risico's Focus met Ambitie

In de Begroting 2020 hebben wij een gekwantificeerd risico opgenomen voor de ambities uit FmA I en dan met name de ambities, waarvan de uitvoering nog niet is gestart. De gekwantificeerde risico's in de Begroting 2020 zijn een optelsom van de financiële impact van mogelijke veranderende marktomstandigheden, gewijzigde duurzaamheidseisen en wijzigingen in de tijdsplanning van realisatie van de ambities. Hoewel wij doorgaan met de voorbereidingen en uitvoering van de reeds opgepakte ambities is een pas op de plaats voor de ambities uit FmA II noodzakelijk geworden door de uitbraak van COVID-19. Het debat over FmA zal in het najaar plaatsvinden en als wijziging op de Begroting 2021 worden gepresenteerd. Bij dat debat zullen wij ook de risico's die zich voor kunnen doen bij de uitvoering van deze ambities inventariseren, kwantificeren en presenteren.

Omdat de ambities wel risico's kennen en wij ons daarvan bewust zijn en moeten blijven, hebben we ze wel genoemd in deze paragraaf. Omdat nog niet duidelijk is welke ambities wel en niet gerealiseerd kunnen worden, en deze nog niet in onze begroting zijn opgenomen, heeft het op dit moment ook nog geen toegevoegde waarde om deze ambities te kwantificeren.

COVID-19

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie.

De uitbraak van het virus brengt ook een aantal risico's met zich mee, die financiële gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. Wij hebben in het voorjaar van 2020 hiervan een inventarisatie gemaakt en deze gedeeld met ons college en uw raad via raadsbrief 4 van 8 april jl. Wat de omvang van de financiële effecten zal zijn, is nog niet in te schatten. Uit de eerste inventarisatie die wij hebben gemaakt is naar voren gekomen dat de financiële effecten te verwachten zijn in de volgende programma's en op de volgende taakvelden in onze begroting:

Overhead/ bedrijfsvoering:

- Hogere lasten in verband met het mogelijk maken van digitale besluitvorming en invoeren en ondersteunen van het massaal thuiswerken;
- Hogere lasten in verband met maatregelen in het gemeentehuis en in de buitenruimte voor een veilige werkomgeving voor onze medewerkers die in het gemeentehuis of buiten beschikbaar moeten blijven;
- Hogere lasten voor maatregelen in verband met het realiseren van een veilige leefomgeving voor onze inwoners;
- Hogere personele lasten in verband met extra inzet van externe medewerkers in verband met ziekte op cruciale functies of langere inwerkperiode voor nieuwe medewerkers;

Programma 1:

- Hogere lasten in verband met extra inzet voor de crisisorganisatie in de veiligheidsregio en voor extra inzet ten behoeve van handhaving;

Programma 2:

- Betalingsregelingen voor onder meer kinderopvangorganisaties, beheerders van sportaccommodaties, sportverenigingen, culturele organisaties in verband met uitstel van betaling huur gemeentelijke eigendommen, met risico op uiteindelijke (gedeeltelijke) oninvorderbaarheid;
- Risico op hogere lasten bij open-einde regelingen, zoals voor jeugd, maatschappelijke ondersteuning etcetera;
- Risico op hogere uitvoeringskosten door verhoogd aantal aanvragen BBZ, bijstand etcetera;
- Risico op invorderbaarheid van leningen aan zelfstandigen;
- Risico op niet rechtmatige uitgaven voor leerlingenvervoer, maatschappelijke ondersteuning en uitvoering jeugd in verband met het voortzetten van de bevoorschotting bij een lagere prestatielevering;
- Risico op gewaarborgde geldleningen voor sportclubs en andere maatschappelijke organisaties;
- Risico op hogere lasten als gevolg van niet sluitende exploitaties van maatschappelijke organisaties en (sport) verenigingen als gevolg van wegvallen van eigen (bar-/ oud papier-/ entree-)inkomsten;
- Risico op hogere lasten RDOG door extra taken GGD in corona-onderzoek en -bestrijding en voorlichting.

Programma 3:

- Risico op hogere (uitvoerings) kosten door behandeling van betalingsregelingen en hogere kosten in verband met risico op oninvorderbaarheid van gemeentelijke belastingen, legesopbrengsten en retributies in 2020;
- Risico op een negatieve bijstelling van de grondexploitaties, met name bedrijven terreinen;

- Risico op lagere omzet bouwleges (voornamelijk bedrijven);
- Risico op vertraging van de uitvoering van projecten;
- Risico op hogere lasten verbonden partijen, daar waar bovenstaande risico's ook kunnen spelen bij die verbonden partijen.

We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. Wij zullen bovenstaande risico's en de mogelijke impact hiervan nauwgezet blijven volgen en onze raad hierover actief informeren, onder andere in de voortgangsmonitor 2020.

Herziening gemeentefonds

Vanaf 2022 wordt het gemeentefonds herzien. De eerste informatie hierover laat zien dat met name de plattelandsgemeenten hier nadeel van gaan ondervinden. Wij zullen dit risico daarom meenemen in de Richtnota 2021 en u hier ook in de Richtnota nader over informeren.

Aanbesteding maatschappelijke ondersteuning

Als gevolg van COVID-19 is de aanbesteding maatschappelijke ondersteuning doorgeschoven naar 2021. Dit betekent dat de invulling van de taken vanuit de opdracht maatschappelijk ondersteuning voor 2021 zoveel mogelijk vanuit de bestaande contracten worden uitgevoerd. Daarnaast moeten werkzaamheden ten behoeve van de aanbesteding opnieuw plaatsvinden. De financiële consequenties en het risico worden opgenomen in de Richtnota 2021.

DVO werk en inkomen – nieuwe afspraken bekostiging

De bekostigingsafspraken in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) Werk en Inkomen lopen tot en met 2021. Op basis van prijspeilstijgingen moet rekening worden gehouden met hogere kosten in de begroting. Wij zullen dit risico daarom meenemen in de Richtnota 2021 en u hier ook in de Richtnota nader over informeren.

RDOG

In de Begroting 2020 is een aanvullend risico opgenomen voor de ontwikkelingen bij het RDOG. De begrotingswijziging 2020 is op 14 april 2020 voor een zienswijze naar de raad gestuurd. De grootste wijzigingen hebben betrekking op Veilig Thuis (VT) en programma RDOG2024. Bij VT zien we een doorgroei van meldingen, waardoor extra personeel en extra middelen nodig zijn. Het programma RDOG2024 is opgezet om van het RDOG een toekomstbestendige organisatie te maken. Deze ontwikkelingen zullen ook van toepassing zijn voor 2021 en verder. Wij zullen dit aanvullende risico meenemen in de Richtnota 2021 en u hier ook in de Richtnota nader over informeren.

RISICO-INVENTARISATIE EN KWANTIFICERING

Het inventariseren en kwantificeren van risico's heeft conform het bepaalde in de Nota R&W plaatsgevonden. Onderstaand is een overzicht opgenomen, waarbij tevens rekening is gehouden met de hiervoor geschetste ontwikkelingen in het verslagjaar 2019 ten opzichte van de begroting 2019 en de nieuw geïnventariseerde risico's in 2019, bij het opstellen van de Begroting 2020 en daarna.

Categorieën risico's met financiële consequenties:

bedragen* € 1000

Omschrijving risico per categorie	Kans Risico klasse	Gevolg Raming schade	Risico (kans x gevolg)				
			Incidenteel	Structureel			
				2020	2021	2022	2023
Totaal risico's				2020	2021	2022	2023
1 Wmo	50%	150	75	pm	pm	pm	pm
2 Reguliere jeugdhulp	30-80%	972-1220-1800	0	292	976	1.556	1.556
3 JB/ JR en gesloten jeugdhulp	50%	50	0	25	25	25	25
4 Groot onderhoud De Tweesprong			pm		0	0	0
5 Groot onderhoud 't Spant				0	0	0	0
6 Sociale woningbouw	50%	1.050	525	0	0	0	0
7 Migratie ICT				0	0	0	0
8 Pontveren	50%	48		24	24	24	24
9.0 Langebrug		Voorziening is gevormd		0	0	0	0
9.1 Kunstwerken - Onderzoek		budget € 200k is toegekend	nvt	0	pm	pm	pm
9.2 Kunstwerken - Gevolgen		pm	pm	pm	pm	pm	pm
Milieu							
10 Asbestverwijdering		0	pm	0	0	0	0
Product/ diensten							
11 Bestrijding essentaksterfte/ kastanje bloedingsziekte	50%	85	43	5	5	5	5
12 Implementatie omgevingswet		2.400	1.818	0	0	0	0
13 Afvalinzameling/ afvalverwerking	78%	474		295	222	148	74
Verbonden partijen							
14 Algemeen	50%	205		102	102	102	102
15 RDOG - Veilig thuis				pm	pm	pm	pm
Gekwantificeerde risico's			2.460	743	1.354	1.860	1.786

CONCLUSIE WEERSTANDSVERMOGEN BIJ GESIGNALEERDE RISICO'S

Op 14 januari 2019 heeft uw raad de ondergrens van de ratio voor het structurele weerstandsvermogen bepaald op minimaal 1. Met een kader van minimaal 1 zijn de structurele risico's voldoende afgedekt, zonder dat er direct moet worden gesneden in bestaand beleid.

Voor de incidentele risico's is bepaald dat de algemene reserve binnen onze gemeente zodanig groot moet zijn, dat de solvabiliteit minimaal 20% is. De beoordeling van de solvabiliteit komt verderop in deze paragraaf aan de orde bij de beoordeling van de financiële kengetallen.

Afweging van de beschikbare weerstandscapaciteit versus de gekwantificeerde risico's in deze paragraaf leidt tot onderstaande conclusie:

Bedrag * €1.000					
	Incidenteel	2020	Structureel 2021	2022	2023
Beschikbare weerstand (obv begr 2020ev en door raad vastgestelde besluiten)	12.520	1.335	3.709	1.143	1.711
Benodigde weerstand	2.460	743	1.354	1.860	1.786
Ratio	5,09	1,80	2,74	0,61	0,96

CONCLUSIE

- Incidenteel voldoet de ratio ruim aan de door uw raad vastgestelde norm. Met een algemene reserve van € 12,5 miljoen komt de solvabiliteit eind 2019 uit op 29 %. Zie hiervoor ook het financiële kengetal over solvabiliteit in deze paragraaf.
- Structureel voldoet de ratio de eerste jaren van het meerjarenperspectief. Vanaf 2022 duikt de weerstandsratio onder de 1 en voldoet het daarmee niet aan de door uw raad vastgestelde ratio. Dit komt enerzijds door het wegvallen van de inkomsten voor precarioheffing op kabels en leidingen en anderzijds door een grote toename van met name het risico op hogere kosten voor jeugd. In de komende tijd zullen maatregelen moeten worden getroffen om ook op langere termijn aan deze ratio te kunnen voldoen. Dit kan betekenen dat er gesneden moet worden in bestaand beleid.

De grondslagen voor berekening van de ratio's worden hierna per onderwerp toegelicht.

BESCHIKBARE WEERSTANDSCAPACITEIT

De weerstandscapaciteit wordt onderscheiden in incidentele en structurele capaciteit, zoals vermeld in de Nota R&W:

Incidentele weerstandscapaciteit

Bedrag * €1.000	
A. Incidentele weerstandscapaciteit	
1. De algemene reserve	12.520
2. Bestemmingsreserves (reserve grondexploitatie niet gelabeld deel)	0
Beschikbare weerstandscapaciteit:	12.520
3. Stille en geheime reserves:	0
Theoretische weerstandscapaciteit:	12.520

Toelichting incidentele weerstandscapaciteit:

1. **De algemene reserve**
Het saldo van de algemene reserve bedraagt per 31 december 2019 afgerond € 12,5 miljoen.
2. **Bestemmingsreserves**
De gemeente beschikt over een bestemmingsreserve bouwgrondexploitatie van € 3,149 miljoen (saldo 31-12-2019). Deze reserve moet voldoende van omvang zijn om de berekende risico's bij verliesgevende plannen af te dekken. In de reserve bouwgrondexploitatie is rekening gehouden met de berekende omvang van deze risico's. Het volledige saldo is hierdoor voor deze risico's gelabeld.
3. **Stille en geheime reserves**
We spreken van stille reserves indien activa lagere balanswaarden hebben dan de werkelijke waarde. Geheime reserves zijn activa die helemaal niet meer op de balans staan (boekwaarde nihil) maar die mogelijk nog wel een restwaarde hebben in het economisch verkeer. Hieronder zijn deze activa in twee onderdelen vermeld:
3.1 Gronden:
De gronden binnen de bouwgrondexploitaties leveren volgens de huidige MPG geen stille reserves op. De winstgevende complexen hebben een zodanig risicoprofiel, dat deze de winstgevendheid opheft. Daarnaast kan er nog sprake zijn van stille reserve bij de overige

gronden. Deze zijn echter beperkt en niet direct beschikbaar. Bovendien fluctueert de marktwaarde en zijn de verkoopkosten op dit moment ook niet goed in te schatten. Voorzichtigheidshalve is de stille reserve hiervoor niet meegerekend als mogelijke buffer voor incidentele risico's.

3.2 Opstallen:

Gebouwen die niet meer van belang zijn voor de gemeentelijke bedrijfsvoering kunnen worden afgestoten. Voor deze panden zal na verkoop de economische waarde kunnen worden toegevoegd aan de vermogenspositie voor het deel waarmee deze de boekwaarde overstijgt.

Voor overige activa is het niet goed mogelijk de in de waarden aanwezige stille of geheime reserves te bepalen, omdat de waarde sterk afhankelijk is van de gebruiksmogelijkheden en de marktvraag.

Structurele weerstandscapaciteit:

	2020	2021	2022	2023
Bedrag * €1.000				
B. Structurele weerstandscapaciteit				
Begrotingsruimte/ buffer (obv MJB begroting 2020 + begrotingswijzigingen)	1.335	3.709	1.143	1.711
Beschikbare weerstandscapaciteit:	1.335	3.709	1.143	1.711
Onbenutte belastingcapaciteit	3.234	3.234	3.234	3.234
Theoretische weerstandscapaciteit:	4.569	6.943	4.377	4.945

Toelichting structurele weerstandscapaciteit

De begrotingsruimte/buffer

In de begrotingsruimte is de vastgestelde Begroting 2020, inclusief effecten septembercirculaire en Voortgangsmonitor 2019 als uitgangspunt genomen. Daarnaast zijn ook de effecten op de gemeentelijke exploitatie van door de raad genomen besluiten in de periode ná het vaststellen van de begroting meegenomen. Dit betreffen de begrotingswijziging ODWH en BVO Rijn en Braassem, IKC Rijnsaterwoude en het IBOR 2020-2024.

De onbenutte belastingcapaciteit

Jaarlijks wordt in de mei/junicirculaire het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 vastgesteld. Dit zogenaamde redelijk peil is voor 2020 vastgesteld op 0,1853. Uitgaande van de laatst vastgestelde WOZ-waarden en de verwachte opbrengsten OZB 2020 is het gewogen gemiddelde tarief voor Kaag en Braassem berekend op 0,1127. De onbenutte belastingcapaciteit kan dan als onderstaand worden berekend:

Berekening werkelijk gewogen gemiddelde tarief voor toelating tot artikel 12	laatste taxatiewaarde
WOZ-waarde woningen	€ 3.873.888.000
WOZ-waarde niet woningen eigenaren en gebruikers samen	578.091.000
Geraamde OZB-opbrengst obv totaal WOZ-waarde	5.504.446
Geraamde onderdekking reiniging/ afvalstoffen	488.482
Geraamde onderdekking riolering	-
Geraamde OZB-opbrengst gecorrigeerd voor onderdekking	5.015.964
Gewogen gemiddelde OZB-tarief	0,1127
Onbenutte belastingcapaciteit t.o.v. het redelijk peil/ "toelatingstarief artikel 12"	
Redelijk peil 2020 conform meicirculaire 2019 voor toelating artikel 12	0,1853
Werkelijk gewogen gemiddelde OZB-tarief voor de gemeente Kaag en Braassem	0,1127
Verskil (=weerstandtarief)	0,0726
Onbenutte belastingcapaciteit (=weerstandtarief * totale WOZ-waarde)	€ 3.233.553

FINANCIËLE KENGETALLEN

Al een aantal jaren maken de financiële kengetallen vast onderdeel uit van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van gemeentelijke jaarrekeningen. Er is vanuit het BBV geen normering aangegeven waaraan deze kengetallen kunnen worden getoetst. De provincies hebben in 2016 gezamenlijk met het ministerie van Binnenlandse Zaken signaleringswaarden benoemd. Deze signaleringswaarden passen wij hieronder toe bij de beoordeling van de kengetallen op zich en geven een indicatie over de financiële situatie van onze gemeente.

Algemeen beeld

Op basis van onderstaande beoordelingen kan worden geconcludeerd dat onze gemeente in het verslagjaar 2018 een redelijk tot goede financiële positie heeft. Vier van de zes kengetallen vallen in de minst risicovolle categorie en scoren daarmee “groen”. Pas als er meerdere kengetallen in de meest risicovolle categorie vallen, kan dit wijzen op een zwakke financiële positie. De aandacht richt zich op basis van onderstaande beoordeling vooral op de kengetallen solvabiliteit (oranje) en belastingcapaciteit (rood). Dit totaalbeeld is gelijk met het totaalbeeld van de afgelopen jaren. In de “Notitie solvabiliteit en schuldenlast”, besproken in de raadswerkgroep financiën van 8 maart 2017, hebben wij aandacht geschonken aan de drie kengetallen die betrekking hebben op de schuldenpositie van onze gemeente: de netto schuldquote, de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en de solvabiliteit. Ook hebben we hierin een viertal maatregelen toegelicht, ter verbetering van deze posities.

Onderstaande kengetallen geven alleen een beeld over het verslagjaar (begroot en werkelijk) en het voorgaande verslagjaar. In de begroting wordt het meerjarig toekomstbeeld geschetst. Onderstaand hebben we hier wel aandacht aan besteed door steeds in te gaan op het perspectief per kengetal. Dit hebben we gedaan omdat we vanaf 2022 structureel lagere inkomsten hebben door het wegvallen van de precarioheffing en omdat we ook verwachten dat de schuldenpositie oploopt als gevolg van geplande grote investeringen voor onder meer bruggen, onderwijshuisvesting en andere investeringen voor de uitvoering van Focus met Ambitie.

Een ander aspect dat bij deze kengetallen in ogenschouw moet worden genomen zijn de risico's die na balansdatum in 2020 meer en meer duidelijk zijn geworden. In deze paragraaf zijn ze genoemd. In de Richtnota 2021 gaan we dieper op deze risico's in worden deze ook meegenomen in het meerjarenbegrotingsbeeld. Met name door het wegvallen van de precario, de verwachte herverdeeffecten van het gemeentefonds en de te verwachten stijgende kosten voor jeugd en maatschappelijke ondersteuning staan wij voor een grote uitdaging. Zonder aanvullende maatregelen zal onze begroting met de hiervoor genoemde effecten meerjarig niet meer structureel sluitend zijn. Dit betekent dat we bij de Richtnota 2021 en de begroting voor 2021 en verder aanvullende maatregelen moeten treffen om de begroting wel sluitend te maken. Deze kanttekening is noodzakelijk bij het trekken van conclusies op basis van onderstaande overwegend positieve financiële kengetallen.

Het totaaloverzicht aan financiële kengetallen geeft het volgende meerjarenbeeld:

Jaarverslag jaar 2019	Verloop van de kengetallen		
	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
Kengetallen:			
netto schuldquote	81%	99%	77%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71%	91%	69%
solvabiliteitsratio	24%	27%	26%
structurele exploitatieruimte	6%	6%	8%
grondexploitatie	14%	15%	14%
belastingcapaciteit	119%	123%	119%

1. Netto Schuldquote

In dit kengetal wordt het bedrag van de financieringsmiddelen (schulden) minus de financiële activa (vorderingen) uitgedrukt in % van de totale baten in het jaar.

Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
netto schuldquote	81%	99%	77%

Inzicht

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de netto schuldenlast uitgedrukt in een percentage van de totale baten exclusief reservemutaties.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 90%	minst risicovol
90% > 130%	neutraal
> 130%	meest risicovol

Oordeel: groen

In 2019 is de netto schuldquote ruim onder de 90% en is daarmee een stuk gunstiger dan begroot. Met deze waarde van 77% komt het van de gele zone in de groene en kan daarmee aangemerkt worden als minst risicovol.

Oorzaak

Dat het percentage gunstiger uitvalt dan bij de begroting is voorzien heeft met name te maken met het feit dat er voor IKC Leimuiden in 2019 minder is uitgeven dan gepland. Deze investeringen zullen in 2020 plaatsvinden. Daarnaast zijn vervangingsinvesteringen doorgeschoven. Ook de baten zijn veel hoger dan in de primaire begroting, wat een versterkend verbeterend effect heeft op dit kengetal, werkelijk vs begroot. Belangrijke veroorzakers zijn onder meer de hogere dividenduitkeringen, hogere algemene uitkering, hogere precariorechten, hogere bijdrage voor BUIG dan primair begroot.

De schuldquote wordt tevens beïnvloed door leningen die zijn doorgeleend aan derden (bijv. leningen aan sportverenigingen, personeelshypotheken). Om inzicht te krijgen in de effecten hiervan wordt als kengetal eveneens voorgeschreven de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Deze is in het onderstaande overzicht weergegeven.

2. Netto Schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

In dit kengetal wordt het vorige kengetal gecorrigeerd met de aan derden doorgeleende gelden.

Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71%	91%	69%

Inzicht

De gecorrigeerde netto schuldquote is in feite een nadere analyse van de netto schuldquote waarbij de invloed van afgesloten leningen die zijn doorbetaald aan derden is geëlimineerd. De gecorrigeerde netto schuldquote geeft hierdoor een gunstiger beeld en is in het verslagjaar 2019 goed.

Signaalwaarde

De netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen draagt dezelfde signaalwaarden als de netto schuldquote.

Oordeel: groen

In 2019 is de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen goed en valt gunstiger uit dan in 2018 en veel gunstiger dan begroot.

Oorzaak

Dat ook dit kengetal gunstiger uitvalt dan bij de begroting werd voorzien heeft dezelfde oorzaak als toegelicht bij het kengetal van de netto schuldquote.

Perspectief

Hoewel bovenstaande percentages binnen de grenzen van het minst risicovolle gebied blijven, en ook iets lager zijn dan in 2018 en “groen” scoren, verwachten we wel dat deze percentages in de jaren 2020-2025 verder oplopen als gevolg van geplande grote investeringen voor onder meer wegen, bruggen en onderwijshuisvesting. Ook de andere gewenste investeringen voor de uitvoering van Focus met Ambitie vragen om een grotere liquiditeitsbehoefte en zullen daarmee naar verwachting deze percentages doen stijgen. Bij de Begroting 2021 en bij toekomstige raadsvoorstellen voor grote investeringen zal daarom in de presentatie aan uw raad blijvend expliciet aandacht worden besteed aan de gevolgen van deze besluiten voor de financiële positie van de gemeente, zodat uw raad deze informatie mee kan nemen in de besluitvorming.

3. Solvabiliteitsratio

In dit kengetal wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het percentage hoe beter de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
solvabiliteitsratio	24%	27%	26%

Inzicht

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
> 50%	minst risicovol
20% > 50%	neutraal
< 20%	meest risicovol

Opmerking naar aanleiding van balanscorrectie:

In onze balans per 31-12-2018 hebben wij door gewijzigde wet- en regelgeving een correctie doorgevoerd, waardoor de reserve riool voor een groot deel is overgegaan naar de voorziening riool. Hierdoor is in de presentatie op de balans het eigen vermogen gedaald en de schuld met hetzelfde bedrag gestegen (balanstotaal is gelijk gebleven). Hierdoor is het solvabiliteitspercentage van 2018 gecorrigeerd van 27% naar 24% en in 2019 van 29% naar 26%. Dit verklaart waarom het percentage verslag 2018 niet aansluit met de jaarstukken 2018 en dit geeft een vertekend beeld in de vergelijking met de begroting 2019. Het % van de begroting 2019 is niet gecorrigeerd en zou logischerwijs uitkomen op 24%.

Oordeel: oranje

De solvabiliteitsratio is gunstiger uitgevallen dan begroot en ook iets verbeterd ten opzichte van het voorgaande verslagjaar. Het blijft echter wel laag in de waarde “neutraal” hangen. Door de

noodzakelijke correctie in onze balans nog lager dan waar we van uit gingen. De waarde is ondanks de correctie nog steeds boven de door uw raad vastgestelde norm van minimaal 20%.

Oorzaak

De leningenpositie heeft een sterke invloed op de verhouding tussen vreemd vermogen en eigen vermogen en daarmee op de solvabiliteit waarbij het eigen vermogen wordt afgezet tegen het totale vermogen. De leningenpositie in onze gemeente is in belangrijke mate beïnvloed door Braassemmerland, waarvoor in de voorliggende jaren aanzienlijke geldleningen zijn aangetrokken. Dat de solvabiliteit gunstiger is dan geraamd komt doordat de extra leningen in verband met de geraamde investeringen nog niet in 2019 zijn aangetrokken door vertraging in het uitgavenpatroon van deze investeringen.

Perspectief

Ook hier geldt dat exploitatieoverschotten zorgen voor een toename van het eigen vermogen en daarmee een positief effect hebben op de solvabiliteitsratio. Na 2022 zijn de exploitatieoverschotten door het wegvallen van de precarioheffing fors lager. Ook het aflossen van geldleningen heeft een positief effect. Met de investeringen in de onderhuisvesting en ook andere investeringen voor Focus met Ambitie is de verwachting eerder dat de leningenportefeuille zal toenemen en daarmee ook het balanstotaal. Afhankelijk van hoe zich dit verhoudt tot de toename van het eigen vermogen, zal de solvabiliteit in de periode na 2022 gelijk blijven of verder dalen. Uiteraard bewaken wij de ondergrens hierin.

4. Structurele exploitatieruimte

In dit kengetal worden de structurele baten verminderd met de structurele lasten en dit saldo wordt weergegeven in een percentage van de totale baten.

Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
structurele exploitatieruimte	6%	6%	8%

Inzicht

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Een positief percentage geeft aan dat de structurele baten van de gemeente toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Hiermee kan worden beoordeeld of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
Begrotingsruimte > € 0	minst risicovol
Begrotingsruimte = € 0	neutraal
Begrotingsruimte < € 0	meest risicovol

Oordeel: groen

Het jaarrekeningresultaat geeft een structureel exploitatieoverschot en krijgt daarmee een “groene” score. De structurele exploitatieruimte is hoger dan begroot.

Oorzaak

Wij verwijzen u naar de toelichting per programma en per taakveld, waarin uitgebreid is ingegaan op de verschillende oorzaken. Daarnaast is in grote lijnen een toelichting in de inleiding en in het raadsvoorstel bij deze jaarstukken gegeven.

Perspectief

In het meerjarenperspectief van de Begroting 2020 ev blijft een structureel exploitatieoverschot zichtbaar. Ondanks het wegvallen van de precarioheffing vanaf 2022 blijft het structurele resultaat positief. Vanuit een duurzaam financieel beheer is dit ook het beleid dat we nastreven. Er moet voldoende weerstand blijven om toekomstige risico's op te kunnen blijven vangen. Daarnaast streven we naar een verbetering van de solvabiliteitsratio en een verbetering van de netto en effectieve schuldquote. Een positieve waarde van de structurele exploitatieruimte helpt hieraan mee. Nu we een half jaar tot een jaar verder zijn, ziet de wereld er heel anders uit. Er is meer duidelijkheid gekomen ten aanzien van een aantal risico's die op ons afkomen: naast het wegvallen van de precario hebben we vanaf 2022 naar verwachting te maken met fors negatieve herverdeeffecten van het gemeentefonds en met stijgende kosten voor jeugd en maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast zullen de percentages dalen als gevolg van hogere (kapitaal)lasten, die samenhangen met de investeringen voor onder meer bruggen, onderwijshuisvesting en andere investeringen voor de uitvoering van Focus met Ambitie. In de Richtnota 2021 informeren wij u hier nader over.

5. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grondposities) is ten opzichte van de jaarlijkse baten.

Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
grondexploitatie	14%	15%	14%

Inzicht

Dit kengetal geeft aan of een gemeente verhoudingsgewijze veel middelen heeft geïnvesteerd in haar grondexploitatie. Dit is geld dat nog terugverdiend moet worden uit de grondverkopen. Het risico of dit wel of niet lukt is afhankelijk van de vraag en het aanbod.

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 20%	minst risicovol
20% > 35%	neutraal
> 35%	meest risicovol

Oordeel: groen

Uit de berekende kengetallen kan worden geconcludeerd dat de gemeente in het verslagjaar 2019 een gezonde grondpositie heeft. Het percentage ligt iets lager dan begroot en heeft een dezelfde waarde als in verslagjaar 2018.

Oorzaak

Het percentage ligt in lijn met de begroting en met voorgaand verslagjaar, blijft "groen" en behoeft hier geen verdere toelichting. Voor een toelichting op de grondexploitaties verwijzen wij u naar paragraaf 7.

Perspectief

Jaarlijks worden de grondexploitaties geactualiseerd en worden de verwachte kosten en opbrengsten en de parameters door de organisatie met een toets van de accountant opnieuw beoordeeld. Verondersteld mag dan ook worden dat de huidige boekwaarden, verminderd met de daarvoor beschikbare verliesvoorzieningen, in de komende jaren kunnen worden "terugverdiend" met de opbrengsten uit de grondverkopen. Naar verwachting zal het percentage in de komende jaren wel dalen door het geplande afsluiten van een aantal grondexploitaties, zoals locatie Van Egmond (gepland in 2021), Gerardusschool, Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord en Centrumplan Leimuiden (alle gepland in 2022).

6. Kengetal belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit drukt de gemiddelde belastingdruk uit in een percentage ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Kengetal:	Verslag 2018	Begroting 2019	Verslag 2019
belastingcapaciteit	119%	123%	119%

Inzicht

Dit kengetal is voorgeschreven om inzicht te krijgen in de belastingcapaciteit. Hierbij wordt gekeken hoe de lokale belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Bij de afvalstoffenheffing en het rioolrecht wordt in onze gemeente uitgegaan van 100% kostendeckendheid. Bij het rioolrecht zit deze op 100%. Bij de afvalstoffenheffing op 78%. Dit heeft te maken met kostenstijging en tariefsverlaging. In de komende jaren zal in de begrotingen een hogere kostendeckendheid worden nagestreefd. Afwijking van het landelijk gemiddelde vergt een nadere analyse van de hoogte van de lasten die bij deze onderdelen worden gemaakt en de mate/wijze waarin deze worden doorbelast in de tarieven. De capaciteit bij de OZB kan worden afgelezen door het tarief te vergelijken met het landelijk gemiddelde en in absolute zin door de ruimte van het eigen tarief in vergelijking tot de artikel 12-norm (zie hiervoor de onbenutte belastingcapaciteit, in deze paragraaf).

Signaalwaarde

waarde	oordeel
< 95%	minst risicovol
95% > 105%	neutraal
> 105%	meest risicovol

Oordeel: rood

In onze gemeente ligt de gemiddelde belastingdruk in het verslagjaar 2019 19% boven het landelijk gemiddelde tarief en is daarmee hoog, maar iets gunstiger dan begroot en gelijk aan 2018. Dat het iets gunstiger is dan begroot in 2019 heeft te maken met het feit dat de landelijke woonlasten bij de jaarrekening met 2 tot 3 % zijn gestegen ten opzichte van de landelijke woonlasten ten tijde van het opstellen van de begroting en onze woonlasten werkelijk in lijn liggen met de begrote last. Daarmee wordt het percentage ten opzichte van het landelijke lager.

Oorzaak

OZB

Het in onze gemeente gehanteerde OZB-tarief voor woningen ligt lager dan het landelijk gemiddelde. Dat de lasten in absolute zin toch hoger uitvallen ten opzichte van het landelijk gemiddelde zit in het feit dat bij de berekeningen in de Coeloatlas wordt uitgegaan van een landelijke gemiddelde woningwaarde van € 230.000 (waarde 1-1-2018 voor aanslag 2019) terwijl in onze gemeente voor de berekening een gemiddelde waarde van € 263.000 geldt. De hogere woonlasten op dit onderdeel bestaan dus uit een hogere gemiddelde woningwaarde in onze gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Voor niet-woningen ligt het tarief ruim 30% lager dan het landelijk gemiddelde. De OZB-heffing drukt in onze gemeente dus zwaarder op de woningen en minder zwaar op de niet-woningen ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Dat de belastingdruk lager is dan begroot is onder andere veroorzaakt door een door uw raad aangenomen amendement op de begroting, waarbij het tarief voor OZB voor woningeigenaren niet is verhoogd met de begrote index.

Afvalstoffenheffing

Uw raad heeft besloten om per 1 januari 2018 Diftar in te voeren. 2018 was een overgangsjaar, waarbij eenmalige korting is gegeven op beide tarieven voor afvalstoffenheffing. Ook deze korting heeft bijgedragen aan een lagere belastingdruk dan geraamd. In 2019 zijn de kosten voor de verwerking van afvalstoffen sterk gestegen, procentueel meer dan de afvalstoffenheffing. Daardoor is

de afvalstoffenheffing niet kostendekkend. In de komende jaren groeien we naar meer kostendekkendheid van de tarieven.

Rioolheffing

De rioolheffing is in onze gemeente fors hoger dan het landelijk gemiddelde. In 2016 is het GRP geactualiseerd en bij de Perspectiefnota 2017 is het tarief naar beneden bijgesteld tot € 262 in 2017. In het in 2016 bijgestelde GRP 2014-2018 wordt voor de tarieven uitgegaan van een jaarlijkse stijging van 1%, vermeerderd met de prijsindex. Deze groei is ook gehanteerd in het GRP 2019-2023. Eind 2019 bleek dat het aantal rioolaansluitingen sneller was gestegen dan in het GRP was voorzien. Daarom is in december 2019 bij het vaststellen van de belastingverordeningen en de tarieven riool voor 2020 het GRP 2019-2023 geactualiseerd vastgesteld met een groeipercentage op de tarieven van 0,5% in plaats van 1%, exclusief index.

Perspectief

De totale woonlasten zullen hoger blijven dan het landelijk gemiddelde. Dit komt in onze gemeente door de hogere WOZ-waarden dan landelijke gemiddelden en door de hoge tarieven van de rioolheffing. Dit laatste heeft te maken met het lage aantal inwoners in relatie tot de grondoppervlakte van onze gemeente en de grondsoort. Eind 2018 is het GRP 2019-2023 vastgesteld en eind 2019 is deze geactualiseerd. Door jaarlijkse onttrekkingen uit de egaliseringsreserve wordt verdere stijging van de rioolheffing, anders dan die 0,5% per jaar, exclusief de prijsindex, voorkomen. Onze afvalstoffenheffing is momenteel niet kostendekkend. De kosten van afvalinzameling en afvalverwerking stijgen landelijk. Ook onze tarieven zullen in de komende jaren stijgen. Of daarmee ook de lasten voor de inwoners stijgen is ook afhankelijk van de hoeveelheid afval en het soort afval dat wordt aangeboden door de inwoner en is daarmee gedeeltelijk door de inwoner zelf te beïnvloeden.

Paragraaf 3 – Onderhoud kapitaalgoederen

Introductie

De gemeente beheert de openbare ruimte en gebouwen waarin wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. De gemeente beschikt over kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, kunstwerken, riolering, speelvoorzieningen, groen en water. Vanzelfsprekend moeten deze kapitaalgoederen worden onderhouden. Door middel van visies, beleidsplannen en beheerplannen wordt richting gegeven aan het meerjarig beheer en onderhoud van deze kapitaalgoederen. Het onderhoud gebeurt op een sobere en doelmatige wijze, waarbij wordt voldaan aan wettelijke richtlijnen. In 2019 is de openbare ruimte onderhouden aan de hand van het IBOR (Integraal Beheerplan Openbare Ruimte) 2015-2019, parallel is gewerkt aan een nieuw IBOR 2020-2024.

Overzicht beheerplannen

De volgende beheerplannen vormen het uitgangspunt voor het beheer van de openbare ruimte, de gewenste kwaliteit en de hiervoor beschikbare budgetten.

Beheerplan	Datum raadsbesluit	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting
IBOR 2015-2019	2015	2019	Ja
IBOR 2020-2024	27-01-2020	2024	Ja
Riolering (GRP)	Q4 2018	2023	Ja
Gebouwen (MJOP) 2016-2020	Q4 2015	2020	Ja
Gebouwen (MJOP) 2020-2024	Q4 2019	2024	Ja
Civiele kunstwerken	2012	actualisatie in 2019, t/m 2024	Ja
Water (Baggerplan)	2014	2023	Ja

Integraal beheer openbare ruimte

- Beleidsactualisatie: Het IBOR kent een looptijd tot en met 2019. In 2019 is daarom gewerkt aan de actualisatie van het IBOR. Om te komen tot een nieuw IBOR, heeft de gemeente het areaal beter in kaart gebracht. Deze actualisering heeft, onder andere door areaaluitbreidingen, invloed op totale beheerkosten. Het nieuwe IBOR is in december door het college goedgekeurd en 27 januari 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.
- Beleidsmeting: In september 2019 heeft een beleidsmeting plaatsgevonden naar de mate waarin de beoogde beheerkwaliteit in de praktijk wordt behaald. Uit de beleidsmeting kan worden geconcludeerd dat bij 30% van de beheertypen een hogere kwaliteit is aangetroffen dan de vastgelegde ambitie, 30% een lagere kwaliteit en 40% conform vastgesteld ambitieniveau.
- Kwaliteitsniveaus: De door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveaus voor de openbare ruimte zijn gebaseerd op de CROW-standaard voor beeldkwaliteit. Deze kwaliteitsniveaus zijn de basis voor het beheer en de onderbouwing voor de beschikbare budgetten. In de figuur hieronder zijn de in het IBOR 2015-2019 vastgestelde kwaliteitsniveaus per beheercategorie weergegeven. Beheeronderdelen die niet in het IBOR zijn meegenomen betreft civiele kunstwerken, speelvoorzieningen, riolering en gebouwen. Inzet en ambities voor deze beheeronderdelen is vastgelegd in aparte beheerplannen.

Beheercategorie - Beheergroep	Doorgaande wegen	Bedrijfssterrein	Woongebieden	Fietspaden	Buitengebied	Centra
GROEN	< C >	< C >	< B >	< B >	< C >	< B >
VERHARDING	< C >	< C >	< B >	< B >	< C >	< B >
WATER	< C >	< C >	< C >	< C >	< C >	< C >
MEUBILAIR	< C >	< C >	< C >	< B >	< C >	< B >
REINIGING	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >	< B >

KAPITAALGOEDEREN IN OPENBARE RUIMTE

Wegen

Kaders waarbinnen het wegbeheer wordt uitgevoerd zijn: de CROW-richtlijnen, de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR), het eerdergenoemde IBOR en de samenwerkingsovereenkomst met het hoogheemraadschap van Rijnland. De reconstructieprojecten worden sinds dit jaar gerapporteerd in de Voortgangs- en Verantwoordingsmonitor 2019.

In 2019 is uitvoering gegeven aan, of zijn voorbereidingen getroffen voor de volgende reconstructies en grootonderhoudsprojecten:

- Uitvoering van de reconstructies van de Sotaweg/Spireastraat (Roelofarendsveen), Herenweg 1^e fase (binnen bebouwde kom Rijnsaterwoude).
- Voorbereiding van de reconstructies van de Van Fenemalaan (Hoogmade) en Van Klaverweijdeweg (Hoogmade), Herenweg 2^e fase (Rijnsaterwoude), Willem van der Veldenweg (Leimuiden), Schoolstraat (Woubrugge) en het Jaagpad (Bilderdam)
- Voor wegonderhoud zijn budgetten beschikbaar voor (groot) onderhoud aan element- en asfaltverharding en besteed aan noodzakelijk onderhoud van diverse wegen. Dit betreft vooral het vervangen of herstellen van kleine wegvakken. De prioritering van wegen voor groot onderhoud volgt uit een in 2019 uitgevoerde visuele weginspectie naar de kwaliteit van alle wegen binnen de gemeente.

Riolering

De kaders waarbinnen het beheer en onderhoud van de riolering vallen, komen uit het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019 - 2023 (GRP).

In 2019 is uitvoering gegeven aan de volgende projecten:

- Rioolvervanging binnen project Herenweg (fase 1 - binnen de bebouwde kom) in Rijnsaterwoude
- Rioolvervanging en afkoppeling hemelwater Sotaweg in Roelofarendsveen
- Projecten relinen riolering
- Reiniging en inspectie van circa 8km hoofdriool

Groen

Kaders waarbinnen het gemeentelijk groenbeheer plaatsvindt zijn de CROW-richtlijnen, de LIOR en het IBOR.

In 2019 is als volgt uitvoering gegeven aan het groenbeheer:

- Het project "Groen en Doen!" heeft geresulteerd in de eerste twee adopties van gemeentelijke grond, dit is in totaal circa 1000m². De inrichting is nog niet volledig afgerond.
- In totaal zijn er 97 bomen verwijderd in 2019 en zijn er 175 teruggeplant. Aanplant en herplant van nieuwe bomen heeft op diverse locaties plaatsgevonden, o.a. Herenweg Rijnsaterwoude, Zuideinde Hoogmade.
- Risicobomen in de gemeente zijn geïnspecteerd conform de VTA-controle. Hierbij zijn ruim 500 bomen als risicovol aangeduid en hebben het noodzakelijk onderhoud gekregen.
- Bestaande plantvakken zijn gecontroleerd op kwaliteit en waar nodig voorzien van aanvullende beplanting.
- 1247 m² aan heesterbeplanting gerenoveerd.

Water

Het kader waarbinnen het beheer en onderhoud van de watergangen wordt uitgevoerd is de legger van het hoogheemraadschap van Rijnland. Op basis hiervan is het baggerplan 2014 – 2023 opgesteld. De gemeente is voor het baggeren opgedeeld in tien ongeveer gelijke clusters zodat er ieder jaar een cluster gebaggerd kan worden en er na tien jaar een volledige baggeronde is geweest.

In 2019 stond het baggeren van het cluster rondom Woubrugge op de planning, de inventarisatie monsternamen baggerkwaliteit, het opstellen van het bestek en een tweede inventarisatie naar aanleiding van de PFAS is uitgevoerd. Doordat er enige tijd onduidelijkheid was over de (on)mogelijkheden voor de verwerking van bagger als gevolg van de landelijke PFAS-discussie zijn de aanbesteding en de werkzaamheden niet uitgevoerd in 2019. De werkzaamheden zullen na aanbesteding en gunning in 2020 alsnog uitgevoerd worden. Het beheer en onderhoud van beschoeiingen vindt plaats door visuele inspecties en de uitvoering geschiedt op basis van prioriteitsstelling.

In 2019 zijn er beschoeiingen vervangen op de volgende locaties:

- Vlietkade en Theo Bosmanlaan in Hoogmade
- Langeweg en Noorderhemweg Roelofarendsveen
- Nijmanshof Rijpwetering, proef met circulaire beschoeiing van gerecycled kunststof
- Voorweg, Nieuwe Wetering traditionele schoeiing vervangen voor een natuurvriendelijke schoeiing

Openbare verlichting

Groot onderhoud wordt integraal in reconstructieprojecten opgepakt waarbij de verlichting met energiezuinige LED wordt uitgevoerd. Het dagelijks onderhoud van de lichtmasten is uitbesteed aan Spie. Eind 2017 is het meerjarig onderhoudscontract met Spie voor de openbare verlichting ingegaan voor een periode van vier jaar.

In 2019 is het volgende uitgevoerd:

- Openbare verlichting binnen project Herenweg (binnen de bouwde kom) in Rijsaterwoude
- Openbare verlichting binnen project Sotaweg/Spireastraat in Roelofarendsveen
- Het geplande groot onderhoud is in 2019 grotendeels afgerond. Tevens zijn er in 1260 bestaande armaturen de PLL-lampen vervangen door een Ledlamp.
- Voorbereidingen zijn uitgevoerd voor Herenweg fase 2 in Rijsaterwoude en Oudendijkseweg in Woubrugge die in 2020 worden uitgevoerd.

Civiele kunstwerken

Door de aanwezigheid van veel water binnen de gemeentegrenzen bezit de gemeente relatief veel civiele kunstwerken. Naast vaste bruggen zitten er in het areaal tien beweegbare bruggen die jaarlijks geïnspecteerd worden en onderhoud krijgen. Optredende storingen worden verholpen voor zowel de vaste bruggen als de beweegbare bruggen. In 2019 is er verder gewerkt aan het beheerbeleidsplan 2019-2023 voor civiele kunstwerken, dit betreft een wijziging van sturen op incident naar risico gestuurd werken. Onderdeel van dit beheerbeleidsplan is het op orde brengen van de areaalgegevens en het aantal kunstwerken dat de gemeente in beheer heeft.

In 2019 is uitvoering gegeven aan de volgende projecten:

- Vervanging diverse bruggen en kunstwerken; voetgangersbrug Dorpsstraat (Leimuiden), voetgangersbrug Abdij van Rijsburglaan (Oude Ade) en vernieuwing visplaats aan de Rembrand van Rijsburgstraat (Roelofarendsveen).
- Voorbereiding vervanging Langebrug en constructief onderzoek Noorderhemweg.
- Regulier onderhoud diverse kunstwerken.

Instellen voorziening bruggen

De Langebrug in Oud Ade is in 2019 lange tijd afgesloten geweest en wordt in 2020 vervangen. De brug is dusdanig versleten dat vervanging noodzakelijk is. Naar aanleiding van klachten en incidenten blijkt ook voor de houten bruggen in Woubrugge een dusdanige achteruitgang, dat herstel noodzakelijk is in 2020. Met een recente wijziging in het BBV dient de gemeente bij de jaarrekening een voorziening voor de kosten van herstel te treffen. Deze voorziening wordt gevoed door de beoogde uitgaven voor herstel geheel ten laste van het resultaat 2019 te brengen. In 2020 worden de

feitelijke uitgaven betaald uit de voorziening. De voorziening wordt opgenomen in de nota reserves en voorzieningen 2019.

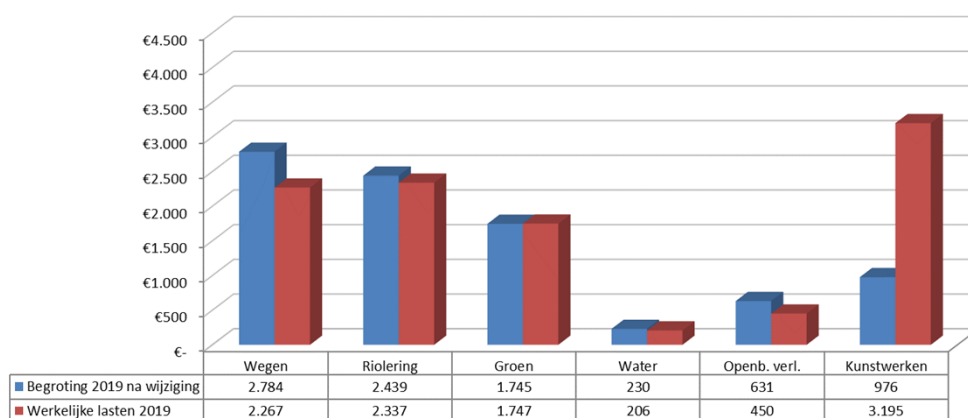
Gebouwen

De gemeente is eigenaar van diverse gebouwen. Die gebouwen zijn ook in 2019 beheerd en onderhouden aan de hand van een meerjarig onderhoudsplan (MJOP) dat door de raad is vastgesteld en eens in de vier jaar wordt geactualiseerd. Het bedrag dat per jaar gemiddeld nodig is voor de uitvoering van het MJOP wordt jaarlijks in de voorziening onderhoud gebouwen gestort. In 2019 heeft een actualisatie plaatsgevonden van MJOP. Het nieuwe MJOP 2020 – 2024 heeft de raad bij de Begroting 2020 vastgesteld. De vastgoedstrategie is niet veranderd, hierbij gaan we nog steeds uit van 'afstoten tenzij'.

Binnen het MJOP 2016 – 2020 zijn de afgelopen jaren bezuinigingen op het onderhoud van gebouwen doorgevoerd, deze kwamen voort uit Kompas I en II. Voor bepaalde gebouwen is bepaald dat er geen ruimte is voor vernieuwingen, ook is voor een deel van het gemeentelijk vastgoed het onderhoudsniveau op sober en doelmatig vastgesteld.

Financiële kaders

In onderstaand figuur zijn de geraamde en de werkelijke lasten voor 2019 van de exploitatie weergegeven:

*) Bedragen x € 1.000. Dit betreft de lasten en baten per taakveld, inclusief salarislasten en kapitaalslasten.

Dat de budgetten 2019 niet volledig zijn besteed wordt met name veroorzaakt door de projecten. Zoals hierboven beschreven komen een aantal grote projecten in plaats van eind 2019 tot uitvoering in het eerste halfjaar van 2020, waarmee de restant budgetten volledig worden besteed. Het gaat hier om de Herenweg (Rijnsaterwoude), en het Jaagpad (Bilderdam). Daarnaast vindt er begin 2020 een extra impuls plaats op het groot onderhoud wegen. Door de raad is extra budget toegekend voor noodzakelijk onderhoud aan 23 asfaltwegen en kleinschalige reparaties aan 100 wegen. De overschrijding bij kunstwerken wordt ingegeven door de (verplicht) in te stellen voorziening bruggen ten laste van het resultaat 2019 (Langebrug € 2,14 miljoen en houten bruggen Woubrugge € 0,41 miljoen).

Paragraaf 4 – Financiering

In de Financiële verordening van de gemeente Kaag en Braassem is in artikel 18 opgenomen dat de gemeente jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf financiering verslag doet van de wijze waarop de gemeente de treasuryactiviteiten uitvoert.

Hierbij komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

- de kasgeldlimiet;
- de renterisiconorm;
- de rentevisie;
- het kredietrisicobeheer;
- de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende vier jaar;
- de schulden met een looptijd korter dan een jaar en het gemiddelde verschuldigde rentepercentage;
- de schulden met een looptijd langer dan een jaar en het gemiddelde verschuldigde rentepercentage;
- de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan grondexploitaties, investeringen en taakvelden wordt toegerekend.

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken van de treasuryfunctie. De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening (artikel 16). De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het treasurystatuut.

RENTERISICOBEEHEER

Wet Fido en financiering

De wet Fido beoogt decentrale overheden een kader te geven om renterisico's op leningen zo beperkt mogelijk te houden. Renterisico ontstaat door wijzigingen in rentepercentages van opgenomen langlopende leningen en kasgeldleningen. Er zijn twee verplichte richtlijnen in de wet Fido om de renterisico's te bewaken en beheersen; de kasgeldlimiet voor korte financiering en de renterisiconorm voor lange financiering.

Kasgeldlimiet

De door het rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de korte schuld (looptijd < 1 jaar) tot 8,5% van de totale lasten van de primaire programmabegroting. Voor 2019 bedraagt de limiet voor de gemeente Kaag en Braassem € 5,0 miljoen. Bij het aantrekken van kortlopende financiering wordt bewaakt dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet niet overschrijdt.

In het onderstaande overzicht is zichtbaar dat de kasgeldlimiet in 2019 niet is overschreden, aangezien de gemeente gedurende het grootste deel van het afgelopen jaar een overschot aan middelen heeft gehad.

Gemiddelde netto-vlottende schuld 2019	bedrag x€1.000
	overschot middelen (-) netto vlottende schuld (+)
1e kwartaal	421
2e kwartaal	-2.748
3e kwartaal	-6.393
4e kwartaal	-6.708

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast. Het rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van de totale lasten van de primaire programmabegroting. Het maximale bedrag aan aflossingen en renteherziening op vaste schuld bedraagt daardoor in 2019 € 11,7 miljoen. In 2019 is voor € 25,2 miljoen afgelost en er waren geen leningen met een renteherziening, waardoor de renterisiconorm is overschreden.

Conform de wet- en regelgeving moet de gemeente bij een overschrijding van de renterisiconorm dit aan de toezichthouder, de provincie Zuid-Holland, voorleggen. Hierin zal de gemeente onder andere moeten aantonen dat het meerjarenperspectief weer aan de renterisiconorm voldoet en dat de gemeente een sluitende meerjarenbegroting heeft met voldoende structureel weerstandsvermogen. In maart 2020 hebben wij dit gesprek met onze toezichthouder gehad en afspraken gemaakt over ons plan van aanpak. Dit zorgt ervoor dat wij vanaf 2021 weer aan de renterisiconorm zullen voldoen.

Rentevisie

De Euribor ligt nog altijd onder de 0%. Dat de rente zo laag is, komt vooral doordat de Europese Centrale Bank (ECB) een ruim monetair beleid voert om de economische groei in het eurogebied te ondersteunen.

De rentevisie van de BNG is dat de rentetarieven op een zeer laag niveau zullen blijven en dat de kortetermijnrente verder zal gaan dalen tot rond de -0,50% ultimo 2020. Het EONIA rentetarief (daggeldrente rekening-courant schatkist) is dit jaar verder gedaald tot rond de -0,45% ultimo 2019. Zowel bij de BNG als bij het rijk is de rente, indien die negatief is, bij het uitzetten van gelden (vooralsnog) gelijkgesteld aan nul.

De rente op staatsleningen was vanwege matige vooruitzichten voor de inflatie en economie in Europa al historisch laag en is inmiddels negatief geworden. Hierdoor is het rentepercentage voor langlopende leningen het afgelopen jaar nog verder gedaald en komt uit op 0,50% ultimo 2019 (10 jaar fixe BNG). De rentetarieven van langlopende leningen zullen mede onder invloed van een aantrekkende inflatie en een minder actief aankoopbeleid van obligaties van de ECB naar verwachting wel wat oplopen tot rond de 0,79% ultimo 2020 maar blijven op een zeer laag niveau.

De gemiddelde rente over de leningenportefeuille bedroeg in 2019 2,99%. Doordat de afgesloten leningen verschillende looptijden hebben met een vaste rente, is de gemiddelde rente over de leningenportefeuille nog steeds hoger dan de huidige rente op de kapitaalmarkt. Bij laagblijvende rente op de kapitaalmarkt is de verwachting dat de gemiddelde rente over de leningenportefeuille zal gaan dalen door het aflopen en herfinancieren van langlopende leningen en het aantrekken van nieuwe langlopende leningen tegen een gunstiger rentetarief.

KREDIETRISICOBEEHEER

Regeling Schatkistbankieren voor decentrale overheden en uitgezette gelden

De regeling Schatkistbankieren heeft tot gevolg dat de decentrale overheden verplicht zijn om financiële overschotten, als ze die hebben, bij het rijk onder te brengen. De maatregel is bedoeld om de EMU-positie van Nederland te verbeteren. Overtollige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden (niet zijnde verticaal toezicht). Wel is er sprake van een bepaald drempelbedrag dat de gemeente maximaal buiten de schatkist van het rijk mag houden. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het begrotingstotaal; wat voor de gemeente Kaag en Braassem neerkomt op € 439.068 in 2019. Over de middelen die een decentrale overheid in de schatkist aanhoudt, vergoedt de schatkist rente (EONIA/ daggeldrente (r/c) of inleenrente (deposito)). De stand in de schatkist per 31 december 2019 is voor de gemeente € 2.012.858 (r/c saldo) en € 0 (depositosaldo). In onderstaande tabel is zichtbaar dat gerekend over een heel kwartaal het op dagbasis buiten de schatkist aangehouden bedrag, gemiddeld niet hoger is dan het drempelbedrag ad € 439.068.

Gemiddeld buiten de schatkist aangehouden bedrag 2019	
1e kwartaal	141
2e kwartaal	427
3e kwartaal	400
4e kwartaal	406

Verstreckte leningen en uitgezette leningen

De gemeente Kaag en Braassem heeft uit hoofde van haar publieke taak leningen (door)verstrekkt aan woningcorporaties, verenigingen/ stichtingen, SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) en personeel (hypothecaire leningen; er worden geen nieuwe hypothecaire leningen verstrekt). Eind 2019 is er aan (door)verstrekte leningen een boekwaarde van € 4,7 miljoen.

Verstreckte gemeentegaranties

De gemeente Kaag en Braassem staat eind 2019 voor een aantal geldgevers ten bedrage van € 0,5 miljoen borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die zijn aangetrokken door verenigingen of stichtingen die activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Tevens staat de gemeente garant voor hypotheekleningen op woningen van inwoners ad € 2,0 miljoen. Dit betreft afloop van in het verleden verstrekte garantstellingen, waarvoor de gemeente nog steeds garant staat. Al geruime tijd valt dit onder de Nationale Hypotheekgarantie (NHG) en de gemeente gaat sindsdien geen nieuwe garanties meer aan (voor hypotheekleningen op woningen voor andere garantstellingen stellen we ons terughoudend op). Daarnaast staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) borg voor leningen aan woningbouwcorporaties ten bedrage van € 26,6 miljoen, waarbij de gemeente samen met het rijk in de achtervang staat. Het verlies dat achtervangers kunnen lijden, is beperkt tot de rentederving over leningen die ze bij een calamiteit aan het WSW moeten verstrekken.

In het treasurystatuut is vastgelegd dat voor het verstrekken van leningen aan derden en het garanderen van middelen uit hoofde van de publieke taak goedkeuring nodig is van het college (tot € 50.000) dan wel de gemeenteraad (hoger dan € 50.000). De treasurycommissie is bevoegd tot het aantrekken en uitzetten van gelden. Het WSW heeft met de gemeente een ongelimiteerde achtervangovereenkomst voor de twee in de gemeente werkzame corporaties 'Stichting Woondiensten Aarwoude' en 'Stichting MeerWonen', tot een maximum van het door het WSW bepaald borgingsplafond (=wat een corporatie maximaal kan lenen gelet op de prognosegegevens van de corporatie (dPi)).

GEMEENTEFINANCIERING

Wet Hof en EMU-saldo

De wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) zorgt ervoor dat de schulden van de totale Nederlandse overheid niet te hoog worden. Het EMU-saldo van de decentrale overheden telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om het EMU-saldo van de decentrale overheden gezamenlijk te bepalen, moeten de decentrale overheden gegevens aanleveren zoals het opnemen van de meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages (lv3) aan het Centraal Bureau van de Statistiek. Voor decentrale overheden is een gezamenlijk plafond voor de tekortnorm vastgesteld (macronorm). Bij een (dreigende) structurele overschrijding van de vastgestelde tekortnorm voor de decentrale overheden samen, kunnen maatregelen volgen via een correctiemechanisme (bestuurlijke afspraken over verbeterplannen EMU-saldo) en in uiterste geval kan het sanctiemechanisme in werking treden (zoals het faseren van investeringen of in uiterste instantie het opleggen van kortingen). Voor de gemeente Kaag en Braassem is het gerealiseerde EMU-saldo over boekjaar 2019 + € 1,4 miljoen (= overschot).

Liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte

Voor het uitoefenen van de treasuryfunctie is inzicht nodig in de huidige en toekomstige kasstromen.

Deze kasstromen bestaan uit:

1. de kasstroom uit operationele activiteiten (de exploitatie);
2. de kasstroom uit investeringen;
3. de kasstroom uit financieringsactiviteiten (aflossingen en stortingen van aangetrokken en uitgezette geldleningen).

Het inzicht hierin wordt verkregen door het permanent actualiseren van onze liquiditeitsplanning. Uit de jaarcijfers 2019 is een financieringsoverschot van € 10,2 miljoen zichtbaar (excl. jaarrekeningresultaat). Dit zal voornamelijk ingezet worden voor de financiering van de bouwgrondcomplexen ad € 8,6 miljoen.

In 2019 hebben we een grote hoeveelheid geldleningen afgelost en geherfinancierd, samen € 23,5 miljoen (vnl. in het verleden aangegane niet tussentijds aflosbare leningen voor onroerendgoedtransacties). Daarnaast zijn er verder geen kortlopende leningen aangetrokken.

Het onderstaande overzicht geeft de mutaties weer in de leningenportefeuille 2019:

Mutaties in de leningenportefeuille 2019		bedrag x € 1.000
Stand per 1 januari		54.065
Nieuwe leningen		23.500
Reguliere aflossingen		25.198
Vervroegde aflossingen		0
Stand per 31 december		52.368
Gemiddeld rentepercentage		2,99%

In tegenstelling tot de groei van de schuld (die aan een maximum gebonden is door de Wet Hof) is de hoogte van de schuld een politieke keuze zolang de schuld beheersbaar blijft. Dat wil zeggen dat de gemeente bij een scenario met economisch slecht weer genoeg geld moet overhouden om aan de schuldverplichtingen (aflossingen en interest) te kunnen blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen. Daarnaast is het de samenhang tussen meerdere factoren – in dit geval de schuldpositie, de structurele weerstandscapaciteit en de rek in de belastingopbrengsten – die bepaalt of de gemeente financieel gezond is (zie voor nadere toelichting paragraaf weerstandsvermogen).

Financieringswijze

Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente op de kapitaalmarkt, wordt de ruimte die de kasgeldlimiet biedt zoveel mogelijk benut. Indien nodig worden langlopende leningen aangetrokken om een overschrijding van de limiet tegen te gaan. Bij de keuze van de looptijden van financieringsmiddelen is het uitgangspunt dat deze zoveel mogelijk aansluiten bij de financieringsbehoefte uit de liquiditeitsplanning.

RENTETOEREKENING EN RENTERESULTAAT

Het saldo van de externe rentelasten en -baten moet in eerste aanleg worden toegerekend aan de grondexploitatie en taakvelden die op projectbasis zijn gefinancierd. Het resterende saldo wordt samen met de rente die wordt berekend over voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd, omgeslagen naar de taakvelden die integraal zijn gefinancierd.

Het renteomslagpercentage wordt vervolgens berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd (= 2,13%); waarbij het renteomslagpercentage binnen een marge van 0,5% mag worden afgerond (= 1,60%). Het financieringsresultaat voor 2019 komt dan uit op € 350.210 nadelig.

De rekenrente in 2019 is hiermee nog steeds hoger dan de huidige rente op de kapitaalmarkt. Doordat de afgesloten leningen verschillende looptijden hebben met een vaste rente, is het niet mogelijk direct volledig mee te bewegen met de rente op de kapitaalmarkt. Maar bij laagblijvende rente op de kapitaalmarkt zal de rekenrente gaan dalen door het aflopen en (her)financieren van leningen tegen een gunstiger rentetarief.

In onderstaand renteschema wordt inzicht gegeven in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan grondexploitaties, investeringen en taakvelden wordt toegerekend.

Renteschema 2019				
De externe rentelasten over de korte en lange financiering				
			€ 1.639.818	
De externe rentebaten (idem)		-/-	€ 225.765	
Saldo rentelasten en rentebaten			€ 1.414.053	
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend				
		€ 437.745		
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	-€ 113.613		
			-/-	€ 324.133
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				€ 1.089.920
Rente over eigen vermogen				
			€ 0	
Rente over voorzieningen			€ 312.621	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			€ 1.402.541	2,13%
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-/-	€ 1.052.331	1,60%
Renteresultaat op het taakveld treasury			€ 350.210	0,5%

Paragraaf 5 – Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering van de gemeente heeft een belangrijke rol in de realisatie van de doelen van de gemeente. Bedrijfsvoering is een onderdeel van zowel de primaire processen, dienstverlening aan burgers, beleids- en bestuurlijke processen, als de ondersteunende processen, het geheel van functies gericht op sturing en ondersteuning. De bedrijfsvoering en de daarbij behorende interne ondersteunende en dienstverlenende disciplines zijn:

- Control
- Financiën
- Juridische zaken
- HRM / Personeel en organisatie
- Communicatie
- Documentaire informatie voorziening
- Facilitaire zaken
- Informatie- en gegevensbeheer (ICT)
- Burgerzaken
- Vergunningen, toezicht en handhaving
- Klantcontactcentrum

Met uitzondering van ICT en Control is de bedrijfsvoering bij de gemeente Kaag en Braassem ondergebracht binnen één afdeling. Control is belegd in een afzonderlijke eenheid met een onafhankelijke positie in de organisatie en valt rechtstreeks onder de gemeentesecretaris. Per 1 juli 2019 zijn de clusters burgerzaken, vergunningen, toezicht en handhaving en het klantcontactcentrum als gevolg van een wijziging in de organisatiestructuur onderdeel geworden van de bedrijfsvoering.

Hieronder lichten we de belangrijkste bedrijfsvoeringsonderdelen toe die in 2019 naast de reguliere werkzaamheden extra inspanningen hebben geleverd om de doelstellingen van de bedrijfsvoering te realiseren.

AMBTELIJKE ORGANISATIE EN PERSONEEL EN ORGANISATIE

De ambtelijke organisatie van onze gemeente is een professionele organisatie die dienstbaar is aan de samenleving en het bestuur van Kaag en Braassem. Drie jaar geleden zijn we begonnen met een verdere doorontwikkeling van de organisatie.

Deze organisatie:

- heeft een regiefunctie bij de ontwikkeling en uitvoering van maatschappelijke en ruimtelijke taken;
- bereikt efficiënt, effectief en klantgericht maatschappelijke doelen door samen te werken;
- benut en stimuleert eigen verantwoordelijkheid van inwoners, bedrijven en instellingen;
- communiceert open en duidelijk;
- heeft aandacht voor de vraag naar en het leveren van producten en diensten;
- ontvangt waardering van de inwoner voor de producten en dienstverlening die worden geleverd en zij laat leveren.

Vanaf 1 juli 2019 bestaat de organisatie uit twee afdelingen: Bedrijfsvoering (inclusief de publieksdienstverlening) en Ontwikkeling (inclusief de buitendienst). Deze organisatiestructuur moet ons helpen toe te groeien naar een organisatie die bestaat uit een vaste kern met daaromheen een

flexibele schil die wordt geactiveerd afhankelijk van de vraag. Zo kan de organisatie altijd kwalitatief goede invulling geven aan taken en rollen die op dat moment gevraagd worden. Op dit moment beschikt de gemeentelijke organisatie van Kaag en Braassem over 139,76 fte incl. 2,11 FTE griffie (in 2019 tijdelijk sprake van 1,00 FTE boven formatief). Dit is 5,12 FTE per 1000 inwoners. Van deze 139,76 fte is momenteel 13,55 fte vacant. Dit houdt dus in dat de bezetting 126,21 fte bedraagt wat per 1000 inwoners 4,62 FTE betreft.

Omdat de gemeentelijke organisatie een aantal vacatures kent wordt extern ingehuurd om deze vacatures deels in te vullen. Ook wordt er extern ingehuurd als gevolg van projecten of ontwikkelingen die niet binnen de bestaande formatie kunnen worden opgevangen. Onder externe inhuur vallen ook de kosten voor onderhoud in de buitenruimte en schoonmaak die worden uitgevoerd door de SWA. In totaal bedroeg de externe inhuur in 2019 € 2.185.792. Ten opzichte van de totale loonsom van € 9.439.590 is dit 23,16%.

Binnen de afdeling Bedrijfsvoering zijn alle bedrijfsvoeringstaken van de ambtelijke organisatie ondergebracht. Het merendeel van de activiteiten van de afdeling Bedrijfsvoering wordt tot de overhead gerekend. Onder overhead wordt verstaan alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hierbij zijn BBV-regels en de uitgangspunten uit de Notitie Overhead van de BBV toegepast. Onze overhead bedraagt in 2019 € 6.877.273. Uitgedrukt in een percentage van de totale lasten, zijnde € 61.815.156 bedraagt dit percentage 11,13%. Uitgedrukt per inwoner bedragen de apparaatskosten € 251,93 per inwoner.

FINANCIËN

Al een aantal jaren zijn we bezig met de vernieuwing van de P&C-cyclus en -producten met als doel de raad beter te bedienen en om daarbij de informatie te geven die nodig is om heldere kaders te kunnen stellen, de voortgang scherper te controleren en de mogelijkheid te bieden om sneller bij te sturen, indien nodig. Daarnaast heeft de vernieuwing van de planning&controlfunctie tot doel om de financiële sturing in de ambtelijke organisatie te versterken. De jaarrekening over 2019 is te raadplegen via www.jaarrekeningkaagenbraassem.nl. Ook de begroting voor 2020 is te raadplegen via www.begrotingkaagenbraassem.nl.

Ten opzichte van 2018 (verslagjaar 2017: 87%) heeft in 2019 (verslagjaar 2018) ongeveer 86% van de gemeenten een goedkeurende controleverklaring (voor rechtmatigheid) van de accountant gehad. Onze jaarrekening 2018 is voor de zomervakantie met een goedkeurende verklaring van de accountant door de gemeenteraad vastgesteld en voor 15 juli bij de provincie ingediend. Dit komt vooral door het intensieve voorwerk en overleg met onze samenwerkingspartners.

ICT EN INFORMATIEBEHEER

Met ingang van 1 januari 2018 is de gemeenschappelijke regeling Rijn en Braassem in werking getreden, de samenwerking op het gebied van ICT en automatisering. Uitgangspunt voor de samenwerking is standaardisatie van de I&A-dienstverlening, inclusief de bijbehorende standaardinrichting van de gemeentelijke werkprocessen en het daarbij passende applicatielandschap. De samenwerking heeft als beoogd doel om voor beide gemeenten voordelen te behalen. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Integratie op procesniveau (zoveel als mogelijk dezelfde applicaties en bijbehorende werkprocessen) kan denkkracht uit beide gemeenten gebundeld worden om zo meer kwaliteit en (efficiency) te behalen.
- Integratie tussen beide gemeenten in andere werkvelden wordt hierdoor eenvoudig.
- De grotere schaal zorgt voor inkoopvoordeel en een betere onderhandelingspositie bij leveranciers.

- De grotere schaal maakt het ook mogelijk om specialistische I&A-expertises (als informatieplanning, security management) volwaardig in te vullen en goed te organiseren en daarmee zal de samenwerking beter in staat zijn de noodzakelijke en ambitieuze digitale overheidsagenda te volgen.
- Samenwerking noodzaakt een nog verdere professionalisering van de I&A-dienstverlening, uitbouw van de regierol en werken met servicelevels.

Informatiebeveiliging

Met de VNG-resolutie 'Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente' van november 2013 hebben gemeenten afgesproken om de informatiebeveiliging op orde te krijgen en te houden.

Eén van de afspraken in de resolutie was dat elke gemeente in het jaarverslag een aparte paragraaf opneemt over informatiebeveiliging, waarin het college verantwoording aflegt aan de gemeenteraad over informatiebeveiliging in brede zin ('horizontale verantwoording').

Er zijn ook afspraken gemaakt met het rijk voor de ENSIA-verantwoording informatiebeveiliging ('verticale verantwoording'). ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit en betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige IT-audit. ENSIA is ingevoerd in 2017 en heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten wordt hiermee verder geprofessionaliseerd door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke p&c-cyclus. Hierdoor heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan hier ook beter op sturen.

ENSIA helpt gemeenten in één keer slim verantwoording af te leggen over informatieveiligheid gebaseerd op de BIG. De verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG), Basisregistratie grootschalige topografie (BGT) Basisregistratie ondergrond (BRO) en werk en inkomen (SUWI) is samengevoegd en gestroomlijnd. In 2019 is een zelfevaluatie informatiebeveiliging, DigiD, BRP, PUN, BGT, BRO en BAG gedaan. De resultaten waren over het algemeen goed.

Hieronder wordt voor een aantal basisregistraties een overzicht weergegeven van de stand van zaken in 2019.

BAG

Onderdeel	Waarde Kaag en Braassem	Maximale Score	Gemiddelde score in %
Deelscore Borging Proces	65	80	81,3 %
Deelscore Tijdigheid	15	45	33,3 %
Deelscore Volledigheid	40	40	100,0 %
Deelscore Juistheid	40	40	100,0 %
Puntentotaal BAG lijst	160	205	78 %

BGT

Onderdeel	Waarde Kaag en Braassem	Maximale score	Percentages
Deelscore Borging proces	50	70	71,4 %
Deelscore Tijdigheid	10	20	50,0 %
Deelscore Volledigheid	25	30	83,3 %
Deelscore Juistheid	30	30	100,0 %
Puntentotaal BGT lijst	115	150	77 %

BRP

Onderdeel	Waarde Kaag en Braassem	Maximale score	Percentages
Organisatie van de beveiliging	361	400	90,3 %
Toegangsbeveiliging	390	400	97,5 %
Naleving	400	400	100,0 %
Puntentotaal BRP	1.151	1200	95,9 %

Reisdocumenten

Onderdeel	Waarde Kaag en Braassem	Maximale score	Percentages
Organisatie van de beveiliging	174	174	100,0 %
Toegangsbeveiliging	242	252	96,0 %
Naleving	174	174	100,0 %
Puntentotaal Reisdocumenten	590	600	98,3 %

De SUWI-zelfevaluatie wordt door de samenwerking met gemeente Alphen aan den Rijn - taken werk en inkomen (SUWI) door Alphen aan den Rijn uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor de DigiD, die is gekoppeld aan de website. De website valt onder de Bedrijfsvoeringsorganisatie Rijn en Braassem en is daarmee hier niet opgenomen.

De kwaliteit van de basisregistraties is in het algemeen goed op orde. Met betrekking tot de BAG en de BRT zitten we in een inhaalslag; elk jaar wordt de kwaliteit beter. Met betrekking tot de kwaliteit van de BRP en van de reisdocumenten zitten we op een stabiel hoog niveau.

Wat betreft de BRO, daar hebben we nog maar net een start mee gemaakt. 2019 is het eerste jaar dat over die basisregistratie verantwoording moest worden afgelegd. Het eerste dat is gebeurd, is toewijzing van de taak in de organisatie. Formatie is weliswaar aanwezig, maar nog niet definitief ingevuld. Voorlopig wordt die tijdelijk ingevuld.

De BRO treedt in tranches in werking, zie hieronder.

*De inhoud van deze tranche is nog onderwerp van onderzoek. Besluitvorming vindt plaats in de programmastuurgroep.

In de bestuurlijke verantwoording die is opgenomen in de verantwoordingsrapportage staan activiteiten die in 2020 gaan worden uitgevoerd om een betere kwaliteit van de BRO te krijgen en een hogere score bij de zelfevaluatie in 2020.

Wat het informatiebeveiligingsbeleid betreft: inmiddels is het aanpassen van het informatiebeveiligingsbeleid aan de BIO, de Baseline Informatieveiligheid Overheid die in de plaats is gekomen van de BIG, de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten, ter hand genomen. Daarnaast vinden activiteiten plaats op het gebied van informatiebewustzijn om informatieveiligheid op een hoger plan te brengen.

Paragraaf 6 – Verbonden partijen

Als zelfstandige gemeente zoekt Kaag en Braassem naar samenwerking als dit voordeel oplevert bij vraagstukken die erg complex of kostbaar zijn. In deze paragraaf worden de rechtspersonen beschreven waar de gemeente een bestuurlijk en financieel belang in heeft. Er is sprake van een bestuurlijk belang in het geval van zeggenschap (stemrecht of het hebben van een zetel in het bestuur). Van een financieel belang is sprake als aan een verbonden partij een bedrag ter beschikking wordt gesteld dat niet verhaalbaar is wanneer de verbonden partij in financiële problemen raakt of failliet gaat.

Visie op en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

De visie van Kaag en Braassem is beschreven in de Samenwerkingsagenda 2018-2022. Hierin wordt op elf beleidsvelden een koers geschetst onder de naam 'Maak meedoen mogelijk'. Vanuit haar zelfstandige positie maakt de gemeente gebruik van en draagt ze in de regio bij aan de uitvoeringskracht, het kennisnetwerk en de lobbyfunctie richting andere regio's, provincie en rijk. Op deze manier pakt ze de grote vraagstukken aan. Samenwerken in verbonden partijen is immers efficiënter, goedkoper en soms gewoon een wettelijke verplichting.

Het beleid en de kaders van de gemeente Kaag en Braassem over de verbonden partijen zijn beschreven in de Nota Verbonden Partijen en die verwoordt de taken en bevoegdheden van de verbonden partijen en financiële voorwaarden om het publiek belang te dienen. Dit is belangrijk omdat een verbonden partij vaak beleid uitvoert dat volgens een wettelijke bepaling een taak van de gemeente is. Wel is en blijft de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Beleidsvoornemen uit de Nota Verbonden Partijen is dat Kaag en Braassem vooral een regiegemeente is. Om regie te voeren is het van belang de grip op verbonden partijen te vergroten. Naast de beleidsvoornemens genoemd in de Nota Verbonden partijen is de visie op regionale samenwerking verwoord in de Regionale Agenda Kaag en Braassem.

VERBONDEN PARTIJEN KAAG EN BRAASSEM

Gemeenschappelijke regelingen	Overig
Holland Rijnland	BNG NV
Veiligheidsregio Hollands Midden	Oasen NV
Omgevingsdienst West Holland	Cyclus NV
RDOG Hollands Midden	Nuon Energy NV
	Alliander NV
BVO Rijn en Braassem	De Tweesprong BV
	GEM Braassemerland VOF

INZICHT IN DE FINANCIËN VAN DE VERBONDEN PARTIJEN

Door een financiële en beleidsmatige check van de begrotingen en jaarrekeningen van de verbonden partijen is er een goed inzicht in de financiën. Voordat een advies over een zienswijze aan de raad wordt aangeboden vinden er regionaal ambtelijke overleggen plaats. Deze adviseren aan de bestuurlijke (portefeuillehouders) overleggen. Door deze 'brede blik' neemt de kwaliteit van toetsing toe. Daarnaast geven deze regionale overleggen de mogelijkheid om input te leveren en vragen te stellen zodat er bijstelling van de begrotingen mogelijk is voordat de raad zijn zienswijze vaststelt. Er zijn ook risico's. Hierbij wordt gedacht aan consequenties van nieuw overheidsbeleid, wijzigingen in wet- en regelgeving en ontbreken van commitment. Risico's kunnen beperkt worden door het

functioneren van de verbonden partij goed te volgen qua budget en beleid. Voor zover risico's nu actueel en relevant zijn, worden ze opgenomen in de risicoparagraaf.

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd. De (advies)processen zijn gestroomlijnd door het aanwijzen van een driehoek van accounthouder, financieel consultant en manager waarbij de accounthouder primair verantwoordelijk is voor alle zaken die met de verbonden partij samenhangen.

ONTWIKKELINGEN VERBONDEN PARTIJEN 2019

- Holland Rijnland
Binnen Holland Rijnland werken we samen om de kwaliteit van wonen, werken, leren en leven van inwoners, ondernemers en instellingen te verbeteren. Na haar afslankproces #Kracht 15 profileert Holland Rijnland zich nu vooral als netwerkpartij van de 13 aangesloten gemeenten die zich sterk maakt voor lobby- en faciliterende werkzaamheden. Momenteel wordt er ingezet op een regionale agenda 2019-2023. Onderwerpen die hierin centraal komen te staan zijn:
 1. Aantrekkelijke leefomgeving (ruimte, wonen en groen)
 2. Sterke regionale economie
 3. Duurzaam bereikbare regio
 4. Energie-neutrale regio
 5. Een regio voor iedereen
 6. Kansrijke regio voor de jeugd
- VRHM.
Veiligheidsregio Hollands-Midden staat voor de (fysieke) veiligheid van burgers, bedrijven en instellingen. Naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen en veranderende risico's in de samenleving heeft de Veiligheidsregio in het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 haar koers en de daarbij behorende doelen bepaald. Deze doelen zijn in afgestemd met alle gemeenteraden van de gemeenten binnen onze veiligheidsregio en sluit aan op het Regionaal Risicoprofiel dat eerder in 2019 is vastgesteld. Het regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in de veiligheidsregio aanwezige risico's.
- RDOG HM:
 - **Nationaal Preventie Akkoord**
Wethouder Van der Wereld is vanaf begin 2019 kartrekker van het Nationaal Preventie Akkoord geweest. Dit is inmiddels afgesloten. De onderwerpen van het Nationaal Preventie Akkoord zijn ingebed in de reguliere preventiewerkzaamheden van de GGD. Daarnaast vullen gemeenten preventiemaatregelen in met lokaal maatwerk. In Kaag en Braassem is de Driemaster hierbij een belangrijke partij.
 - **Veilig Thuis**
In 2019 is de meldcode uitgebreid. Dit leidt tot een grote stijging van het aantal meldingen bij Veilig Thuis. Er komen met name meer meldingen vanuit de politie. Veilig Thuis vraagt extra middelen om de stijging van de aanmeldingen op te vangen. De discussie hierover loopt nog; gemeenten staan hier verschillend in. Kaag en Braassem stuurt aan op het beter en slimmer inzetten van de middelen, vanuit een versterking van de ketensamenwerking.
 - **RDOG 24**
Er is een start gemaakt met een nabije toekomstvisie: "RDOG24". Het Programma RDOG2024 moet ervoor zorgen dat de RDOG in 2024 een wendbare, moderne en klantgerichte organisatie is. Een organisatie die kan meebewegen met veranderingen in de maatschappij en die vanuit integrale gezondheidsdeskundigheid kan blijven bijdragen aan een gezonder en veiliger Hollands Midden. De RDOG vraagt extra geld voor dit programma en nodigt gemeenten uit om ambtelijke capaciteit in te zetten om mee te denken. Ook hierover loopt nog een discussie en ook hiervoor is dan ook nog

geen geld vrij gemaakt. Er is al wel opdracht gegeven aan het adviesbureau Twijnstra & Gudde voor de start.

- **Begrotingswijziging**

Het voorstel voor een begrotingswijziging 2020 is uitgesteld. De gemeenten dringen aan op één begrotingswijziging waarin alle ontwikkelingen eenduidig en integraal zijn opgenomen.

- Omgevingsdienst West-Holland:

In 2019 is gewerkt op basis van de Strategienota 2018-2021. Speerpunten zijn: duurzaamheid en energie(transitie), Omgevingswet, kwaliteit, kennisinstituut, optimale samenwerking in de regio, eigenaarschap en relatie opdrachtgever-opdrachtnemer, stabiele en gezonde financiële dienst. In het werkplan 2019 zijn de producten en diensten beschreven en hoeveel dit gaat kosten. De ODWH heeft zich op vijf inhoudelijke programma's gericht: Milieu, Ruimtelijke Ordening, Duurzaamheid, Bouwen en Bodem. De belangrijkste taken van de ODWH hierbij zijn: advisering van de gemeente, vergunningverlening, toezicht en handhaving.

- Cyclus

- In 2019 is gewerkt conform de nieuwe DVO met Cyclus. In deze DVO zijn zowel de inzameling als de verwerking van het huishoudelijk afval samengevoegd. De reorganisatie van Cyclus is voltooid en er is een nieuwe directeur aangesteld. Cyclus zet in op uniformiteit, om op deze manier kosten te besparen. In 2019 heeft Cyclus de routes voor de inzameling van het huisvuil gedigitaliseerd en geoptimaliseerd. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor het inrichten van een extra standplaats, die in 2020 gebruikt gaat worden, waardoor de aanrijroutes korter worden.

- VOF Braassemerland:

De gemeentelijke gronden worden fasegewijs aan de vennootschap overgedragen. In fase 1 en 2 is het overgrote deel van de woningen gebouwd en opgeleverd aan de nieuwe bewoners. In 2019 zijn de gronden van fase 3, 5 en 6 economisch geleverd en er is gestart met het bouwrijp maken van fase 3 en 6. In 2020 wordt de openbare ruimte in diverse fasen opgeleverd aan de gemeente.

- De Tweesprong BV:

- De Tweesprong is partner bij de ontwikkelingen van het Sportpad. Bij Focus met Ambitie heeft de gemeenteraad hoge prioriteit gegeven aan een IKC 0-12 aan het Sportpad en het vernieuwen van De Tweesprong. Het is de bedoeling dat op termijn het hele gebied Sportpad wordt herontwikkeld. Om deze langetermijnontwikkeling goed te doorlopen is een projectstructuur opgesteld waar De Tweesprong een belangrijke spilfunctie vervult.
- De gemeenteraad heeft vooruitlopend op de nieuwbouw besloten om het onderhoudsbudget aan te passen voor de komende jaren, zodat de kwaliteit van het zwembad en de sporthallen verantwoord blijft.
- De interim directeur is vervangen voor een nieuwe directeur, die belast is met de dagelijkse leiding (binnen de begroting), die een bijdrage levert aan de doelstellingen van de Maatschappelijke agenda (in samenwerking met partijen zoals De Driemaster) en die meewerkt aan de ontwikkelingen rondom het Sportpad.

- BVO Rijn en Braassem: de Gemeenschappelijke Regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Rijn en Braassem is een samenwerkingsverband met de gemeente Alphen aan den Rijn en voorziet in uitvoering van de taken op het gebied van informatisering, automatisering en andere niet overheidstaken voor de gemeente. In 2019 zijn diverse doelen bereikt (onder andere de uitrol van nieuwe mobiele telefoons) en heeft de onderlinge samenwerking verder vorm gekregen. Ook zijn nieuwe ICT-projecten gestart, die in 2020 uitgerold kunnen worden.

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

Vestigingsplaats	Leiden															
Doel/activiteit	Gemeentelijke belangen worden behartigd op beleidsterreinen die bepalend zijn voor een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling van het gebied. Die beleidsterreinen zijn ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, verkeer en vervoer, milieu, economische zaken, toerisme en recreatie, volksgezondheid, onderwijs en werkgelegenheid. Dit gebeurt vanuit de gedachte van verlengd lokaal bestuur en met inachtneming van wat verder in de regeling is bepaald. Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad en draagt binnen de regio zorg voor een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied. Binnen Holland Rijnland wordt samengewerkt om de kwaliteit van wonen, werken, leren en leven van burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren. Samen optrekken geeft meerwaarde voor de uitdagingen die te complex zijn voor de individuele gemeente, die gemeentegrensoverschrijdend zijn of waarbij samenwerking tot meer efficiëntie leidt. In de domeinen maatschappij, economie en leefomgeving faciliteert Holland Rijnland regionale samenwerking. Verder voert Holland Rijnland enkele taken uit die aan het samenwerkingsorgaan zijn overgedragen: de Regiotaxi, de Urgentiecommissie Woonruimte en het Regionaal Bureau Leerplicht. Kaag en Braassem profiteert van het schaalvoordeel en slagkracht van deze strategische samenwerking.															
Belangen	<table><tr><td>Financieel:</td><td>Bijdrage regulier Holland Rijnland 2019</td><td>€ 205.200</td></tr><tr><td></td><td>Bijdrage Regionaal Bureau Leerplicht 2019</td><td>€ 85.425</td></tr><tr><td></td><td>Bijdrage Frictie en transitie 2019</td><td>€ 7.471</td></tr><tr><td></td><td>Bijdrage TWO Jeugd 2019</td><td>€ 24.378</td></tr><tr><td></td><td>Regionaal Investeringsfonds 2019 (t/m 2024)</td><td>€ 368.865</td></tr></table> Bestuurlijk: De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen door de raden van de gemeenten. Het AB wijst de leden van het dagelijks bestuur aan. Het dagelijks bestuur bestaat (inclusief voorzitter) uit zeven leden. Het AB bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente; 28 in totaal met gezamenlijk 186 stemmen (waarvan Kaag en Braassem 9). In het AB hebben zitting de burgemeester en wethouder Van der Wereld.	Financieel:	Bijdrage regulier Holland Rijnland 2019	€ 205.200		Bijdrage Regionaal Bureau Leerplicht 2019	€ 85.425		Bijdrage Frictie en transitie 2019	€ 7.471		Bijdrage TWO Jeugd 2019	€ 24.378		Regionaal Investeringsfonds 2019 (t/m 2024)	€ 368.865
Financieel:	Bijdrage regulier Holland Rijnland 2019	€ 205.200														
	Bijdrage Regionaal Bureau Leerplicht 2019	€ 85.425														
	Bijdrage Frictie en transitie 2019	€ 7.471														
	Bijdrage TWO Jeugd 2019	€ 24.378														
	Regionaal Investeringsfonds 2019 (t/m 2024)	€ 368.865														
Financiële gegevens	De jaarrekening 2019 is nog niet (in concept) beschikbaar gesteld. De cijfers uit de jaarrekening 2018 d.d. 11-06-19 zijn hieronder weergegeven: <table><tr><td></td><td>1-1-2018</td><td>31-12-2018</td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 651.822</td><td>€ 838.894</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 48.710.814</td><td>€ 57.150.391</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2018</td><td></td><td>€ 257.066</td><td>V</td></tr></table>		1-1-2018	31-12-2018	Omvang eigen vermogen	€ 651.822	€ 838.894	Omvang vreemd vermogen	€ 48.710.814	€ 57.150.391	Financieel resultaat 2018		€ 257.066	V		
	1-1-2018	31-12-2018														
Omvang eigen vermogen	€ 651.822	€ 838.894														
Omvang vreemd vermogen	€ 48.710.814	€ 57.150.391														
Financieel resultaat 2018		€ 257.066	V													

Vestigingsplaats	Leiden		
Doel/activiteit	De veiligheidsregio Hollands Midden behartigt, op grond van de vastgestelde gemeenschappelijke regeling, de gemeenschappelijke belangen van 18 gemeenten op de volgende terreinen: De brandweezorg, het inrichten en in stand houden van de gemeenschappelijke meldkamer, de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing en de samenwerking bij de gemeentelijke crisisbeheersing en rampenbestrijding.		
Belangen	Financieel: gemeentelijke bijdrage 2019 € 1.621.662. Bestuurlijk: De 18 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Burgemeester Lenferink van gemeente Leiden is de voorzitter van het Algemeen Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zes leden (inclusief voorzitter). Onze burgemeester maakt deel uit van het DB en is portefeuillehouder van Sociale veiligheid en GHOR en Oranje Kolom. Hiermee is Kaag en Braassem ook hier direct betrokken bij alle besluiten binnen de regeling. Kaag en Braassem heeft 2 van de 50 stemmen.		
Financiële gegevens	Financiële gegevens zijn gebaseerd op conceptcijfers d.d. 26 maart 2020		
		<u>01-01-2019</u>	<u>31-12-2019</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 5.837.000	€ 5.495.000
	Omvang vreemd vermogen	€ 27.364.000	€ 28.105.000
	Financieel resultaat 2019: € 556.917 voordelig		

Vestigingsplaats	Leiden															
Doel/activiteit	De Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden bestaat uit de drie sectoren: openbare gezondheidszorg (GGD), geneeskundige hulpverlening (GHOR) en ambulancezorg (RAV). De RDOG bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden. Deelname aan de RDOG is een wettelijke verplichting (volgens artikel 14 van de Wet publieke gezondheid). Deze taken worden door RDOG (onderdeel GGD) uitgevoerd in het zogenaamde basistakenpakket. De aanvullende diensten en markttaken op het gebied van volksgezondheid worden in opdracht van de 19 gemeenten van Hollands Midden op projectenbasis geregeld.															
Belangen	Financieel: gemeentelijke bijdrage 2019 € 1.249.500 Bestuurlijk: Het Algemeen Bestuur van de RDOG bestaat uit de portefeuillehouders Volksgezondheid van de 19 gemeenten in de regio Hollands Midden. Voor onze gemeente is dat wethouder Van der Wereld. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zeven leden. Kaag en Braassem heeft 2 van de 50 stemmen.															
Financiële gegevens	Financiële gegevens zijn gebaseerd op de jaarrekening 2019, 25 maart 2020 <table><thead><tr><th></th><th>1-1-2019</th><th>31-12-2019</th></tr></thead><tbody><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 3.627.000</td><td>€ 3.948.000</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 27.207.000</td><td>€ 29.237.000</td></tr><tr><td></td><td>2018</td><td>2019</td></tr><tr><td>Financieel resultaat</td><td>€ 705.000 V</td><td>€ 516.000 V</td></tr></tbody></table>		1-1-2019	31-12-2019	Omvang eigen vermogen	€ 3.627.000	€ 3.948.000	Omvang vreemd vermogen	€ 27.207.000	€ 29.237.000		2018	2019	Financieel resultaat	€ 705.000 V	€ 516.000 V
	1-1-2019	31-12-2019														
Omvang eigen vermogen	€ 3.627.000	€ 3.948.000														
Omvang vreemd vermogen	€ 27.207.000	€ 29.237.000														
	2018	2019														
Financieel resultaat	€ 705.000 V	€ 516.000 V														

Vestigingsplaats	Leiden												
Doel/activiteit	De Omgevingsdienst staat voor duurzaamheid, veiligheid en een verbetering van de leefomgeving. Ze stelt milieubeschikkingen (vergunningen) op voor de gemeente en ziet toe op naleving van milieuwetgeving (toezicht en handhaving). Ook geeft de ODWH milieuvadvises aan gemeenten en zorgt ervoor dat in ruimtelijke plannen van gemeenten aandacht wordt besteed aan milieuaspecten, zoals bodem, lucht, geluid, energie en veiligheid. Ten slotte draagt de dienst bij aan de beperking van overlast als gevolg van geluid, luchtverontreiniging en geur. Om een goede en efficiënte uitvoering te geven aan de wettelijke milieutaken heeft Kaag en Braassem al deze taken bij de Omgevingsdienst ondergebracht.												
Belangen	Financieel: gemeentelijke bijdrage 2019 € 984.389 Bestuurlijk: Het AB bestaat uit 26 leden (inclusief de voorzitter). Twee collegeleden hebben zitting in het AB (wethouder Peters en wethouder Van der Meer). In het vijfokoppige DB is onze gemeente vertegenwoordigd door een collegelid (wethouder Peters) waarbij zij voorzitter is. Kaag en Braassem heeft 12 van de 202 stemmen (6%).												
Financiële gegevens	Financiële gegevens zijn gebaseerd op conceptcijfers, ontvangen 25 februari 2020 <table><tr><td></td><td>1-1-2019</td><td>31-12-2019</td></tr><tr><td>Omvang eigen vermogen</td><td>€ 820.983</td><td>€ 887.818</td></tr><tr><td>Omvang vreemd vermogen</td><td>€ 7.015.869</td><td>€ 8.584.520</td></tr><tr><td>Financieel resultaat 2019: € 52.834 voordelig</td><td></td><td></td></tr></table>		1-1-2019	31-12-2019	Omvang eigen vermogen	€ 820.983	€ 887.818	Omvang vreemd vermogen	€ 7.015.869	€ 8.584.520	Financieel resultaat 2019: € 52.834 voordelig		
	1-1-2019	31-12-2019											
Omvang eigen vermogen	€ 820.983	€ 887.818											
Omvang vreemd vermogen	€ 7.015.869	€ 8.584.520											
Financieel resultaat 2019: € 52.834 voordelig													

Vestigingsplaats	Alphen aan den Rijn		
Doel/activiteit	Het doel van de Bedrijfsvoeringsorganisatie Rijn en Braassem is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en doelmatige uitvoering van de taken van de gemeenten op het gebied van informatievoorziening, automatisering en andere niet overheidstaken en het daarbij vergaand ontdubbelen van ICT functionaliteit, waardoor de gemeenten beter in staat zijn zich te focussen op hun kerntaken.		
Belangen	Financieel: gemeentelijke bijdrage 2019 € 2.056.520		
	Bestuurlijk: Het bestuur bestaat uit 4 leden (inclusief de voorzitter). Twee collegeleden hebben zitting in het bestuur (wethouder Peters en wethouder Van der Wereld).		
Financiële gegevens	Financiële gegevens van de BVO Rijn en Braassem zijn gebaseerd op concept cijfers d.d. 31-3-2020:		
		1-1-2019	31-12-2019
	Omvang eigen vermogen	€ 115.769	€ 11.128
	Omvang vreemd vermogen	€ 5.320.000	€ 4.256.000
	Financieel resultaat 2019 (verwacht): € 11.128 voordelig		

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER NAAMLOZE VENNOOTSCHAP

Doel/activiteit	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen ten behoeve van het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Belangen	Financieel: 121.719 aandelen (€ 2,50 nominaal). De staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Dividend over 2018, ontvangen in 2019: € 346.899. Dividend over 2019: € 154.583 Bestuurlijk: De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de aandeelhoudersvergaderingen.		
Financiële gegevens		<u>1-1-2019</u>	<u>31-12-2019</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 4.991 miljoen	€ 4.887 miljoen
	Omvang vreemd vermogen	€ 132.518 miljoen	€ 144.802 miljoen
	Financieel resultaat 2019: € 163 miljoen voordelig.		

Doel/activiteit	Tot de kernactiviteiten van Oasen behoren duurzaam verzorgen van winning, productie en levering van topkwaliteit (drink)water in Zuid-Holland.		
Belangen	Financieel: 26 aandelen (= 3,47%) Oasen keert geen dividend uit. Bestuurlijk: Oasen N.V. is een structuurvennootschap. De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Financiële gegevens		<u>1-1-2018</u>	<u>31-12-2018</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 103.668 miljoen	€ 108.494 miljoen
	Omvang vreemd vermogen	€ 162.538 miljoen	€ 159.959 miljoen
	Financieel resultaat 2018: € 4.826 miljoen voordelig.		

Doel/activiteit	Cyclus stelt zich als doel het doelmatig inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval voor deelnemers. Het streven hierbij is om zoveel mogelijk grondstoffen her te gebruiken en te recyclen.	
Belangen	Financieel: 10.651 aandelen (€ 7 nominaal) dividend 2018: € 0	
	Bestuurlijk: Er zijn drie formele bestuursorganen: • Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) bestaande uit de aandeelhoudende gemeenten. De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de aandeelhoudersvergaderingen. • Raad van Commissarissen (RvC): 5 commissarissen, benoemd door de AVA • Bestuur Cyclus: directeur Cyclus Informeel is er een Grondstoffenplatform. Deze bestaat uit een ambtelijk en bestuurlijk overleg, beide bestaande uit vertegenwoordigers van de aandeelhoudende gemeenten in de regio's Midden-Holland en Rijnstreek. Aan dit bestuurlijk overleg neemt wethouder Peters deel. Verder is er nog een financiële commissie.	
Financiële gegevens	De cijfers van 2019 zijn nog niet beschikbaar. Daarom zijn de cijfers uit het jaarverslag 2018 opgenomen.	
		1-1-2018 31-12-2018
	Omvang eigen vermogen	€ 11.408.000 € 9.105.000
	Omvang vreemd vermogen	€ 10.287.000 € 21.946.000
	Financieel resultaat 2018	€ 426.000 V

Doel/activiteit	Alliander is het Netwerkbedrijf van voormalig Nuon. Deze is actief in de distributie van elektriciteit, gas en warmte en daarmee samenhangende producten/diensten.	
Belangen	Financieel: dividend 2018, ontvangen in 2019: € 583.295	
	Bestuurlijk: Alliander is een structuurvennootschap met een Raad van Bestuur en een Raad van Commissarissen. De vennootschap wordt bestuurd door de Raad van Bestuur. Toezicht vindt plaats door de Raad van Commissarissen. Beide organen handelen onafhankelijk van elkaar en leggen over de uitoefening van hun taken verantwoording af aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De burgemeester is vertegenwoordiger van gemeente Kaag en Braassem in de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	
Financiële gegevens		1-1-2019 31-12-2019
	Omvang eigen vermogen	€ 4.129 miljoen € 4.224 miljoen
	Omvang vreemd vermogen	€ 4.216 miljoen € 4.567 miljoen
	Financieel resultaat 2019: € 253 miljoen voordelig	

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER BESLOTEN VENNOOTSCHAP

Doel/activiteit	Sportbedrijf Kaag en Braassem verzorgt beheer, onderhoud en exploitatie van Sport- en recreatiecentrum De Tweesprong, Sporthal Kaskade, Gemeenschapscentrum Het Spant en gymzaal De Meerkant. Naast het faciliteren van sport en bewegen verzorgt De Tweesprong ook sport- en bewegingsstimulering. Hiermee levert De Tweesprong een (nog steeds groeiende) bijdrage aan de doelstellingen uit de MAG.		
Belangen	Financieel: 40 aandelen die zijn geplaatst en volgestort ad € 18.152 Bestuurlijk: gemeente is enig aandeelhouder en eigenaar van de gebouwen: Sport- en recreatiecentrum De Tweesprong, Gemeenschapscentrum Het Spant en gymzaal De Meerkant. Sporthal Kaskade is geen eigendom van de gemeente.		
Financiële gegevens	Financiële gegevens zijn gebaseerd op concept jaarrekening 2019	<u>1-1-2019</u>	<u>31-12-2019</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 18.152	€ 18.152
	Omvang vreemd vermogen	€ 1.225.492	€ 496.629
	Financieel resultaat 2019: € 111.000 nadelig.		

DOELSTELLING, TAKEN, BESTUURLIJK BELANG PER VENNOOTSCHAP ONDER FIRMA

Doel/activiteit	De VOF heeft ten doel het voor haar rekening en risico (doen) uitvoeren van de grondexploitatie met betrekking tot het exploitatiegebied zoals aangeduid in de Samenwerkingsovereenkomst (inclusief bijlagen), gelegen binnen het Plangebied Braassemerland en overigens al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.		
Belangen	Financieel: In 2019 heeft de gemeente geen stortingen eigen vermogen ingebracht in VOF Braassemerland. Daarmee bleef het totaal gestorte bedrag aan eigen vermogen per 31-12-2019 € 3.725.000. In het eerste kwartaal van 2020 heeft de gemeente € 500.000 gestort en weer teruggestort gekregen. Voor 2021 worden geen stortingen verwacht. Bestuurlijk: de vennoten van de VOF zijn de gemeente Kaag en Braassem en Aan de Braassem BV (project BV van de ontwikkelaars. De vakwethouder, mevrouw Peters en de heer Weide, directeur van 3consults te Amersfoort, hebben mandaat van het college om rechtshandelingen namens de gemeente te verrichten. Zij vormen samen met de afvaardiging van de ontwikkelaar het bestuur van de VOF Braassemerland. Het gemeentelijke bestuur heeft twee procuratiehouders aangewezen: de heer Démoed, manager Ontwikkeling van de gemeente Kaag en Braassem en de heer Van den Wildenberg, partner bij Fakton B.V. te Rotterdam. Per 31-12-2019 is de heer Weide uitgetreden uit de VVV en is de heer Van den Wildenberg uitgetreden uit het DB. Per 1-1-2020 is de heer Van den Wildenberg als extern bestuurder toegetreden tot de VVV en is de heer Menkhorst, adviseur bij Fakton B.V. als extern DB-lid toegetreden tot het DB.		
Financiële gegevens		<u>1-1-2019</u>	<u>31-12-2019</u>
	Omvang eigen vermogen	€ 7.379.049	€ 7.341.205
	Omvang vreemd vermogen	€ 2.952.690	€ 7.241.363
	Financieel resultaat 2019: € 37.844 nadelig		

Paragraaf 7 – Grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is ondersteunend aan de door het bestuur geformuleerde beleidsdoelstellingen. Grondverwerving, -productie, -uitgifte en tijdelijk beheer zijn de ingrediënten van elke gebiedsontwikkeling, of het nu gaat om het bouwen van woningen, aanleggen van infrastructuur, het aanbieden van maatschappelijke voorzieningen of het bevorderen van de economische ontwikkeling.

Onderdeel van de gemeentelijke jaarstukken is een paragraaf grondbeleid. Hierin wordt de raad jaarlijks inzicht geboden in de vorderingen van alle in ontwikkeling genomen en nog te ontwikkelen grondcomplexen.

In deze paragraaf grondbeleid komen aan de orde:

- het actueel grondbeleid;
- ontwikkelingen grondexploitatieprojecten in 2019
- ontwikkeling grondposities in 2019;
- af te sluiten grondcomplexen per 31-12-2019.

De richtlijnen voor de te hanteren parameters in de grondexploitaties per **01-01-2020** zijn:

Parameters grondexploitatie	per 01-01-2020
Kostenindex	2,00%
Opbrengstenindex	Contract / 0,00%
Rente/disconteringsvoet	2,17%/2,00%

Diverse marktprognoses voor de uitvoering van grond, weg en waterwegen geven aan dat de kostenstijging de komende periode afvlakt en rond het langjarig gemiddelde inflatiecijfer uit zal komen (2%). De opbrengstenindexatie is in veel projecten contractueel overeengekomen. Voor de projecten Connexxion en Nieuwe Wetering Noord zijn geen contractuele afspraken over de afname van grond en/of het doen van een exploitatiebijdrage vastgelegd. Gezien de (locatie)specifieke omstandigheden is voor deze projecten een opbrengstenindex van 0% gehanteerd.

De rente- en disconteringsvoet is gebaseerd op het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. De herfinanciering van een aantal leningen heeft geleid tot een afname van de rekenrente van 3,13% naar 2,17%. Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat deze op termijn nog licht zal dalen. Voor de verliesvoorziening wordt conform de BBV-richtlijnen een disconteringsvoet van 2% gehanteerd voor de verliesgevende grondexploitaties.

ACTUEEL GRONDBELEID

Het actueel grondbeleid is vastgelegd in de nota Grondbeleid 2016-2020 d.d. 28 november 2016. De gemeente Kaag en Braassem heeft ervoor gekozen de regie te voeren in het ruimtelijk domein en een actieve rol zoveel mogelijk te beperken. Wel is actief ingezet op het realiseren van extra sociale woningbouw. Dit heeft geleid tot een aantal concrete projecten die sinds vorig jaar in uitvoering zijn. Dit jaar zal een geactualiseerde nota worden vastgesteld. Jaarlijks worden in de grondprijzenbrief de grondprijzen en de wijze van vaststellen van deze grondprijzen voor de diverse functies en bestemmingen geactualiseerd. Aanvullend grondprijzbeleid is vastgelegd in de nota Vereveningsfondsen 2013 en in het snippergroenbeleid.

Daarnaast verwijzen wij u naar Programma 3 Ruimte en leefomgeving van de programmarekening, waarin verantwoording is afgelegd over de realisatie van de doelstellingen specifiek voor 2019.

ONTWIKKELING GRONDComplexen IN 2019

Actualisatie grondcomplexen

De grondexploitaties (grexen) worden elk jaar geactualiseerd bij het opstellen van de jaarrekening. Dit is onder andere noodzakelijk voor inzicht in de verliesvoorzieningen en de stand van de reserve bouwgrondexploitatie per balansdatum. In 2019 heeft de gemeente 9 actieve grondexploitaties waarvan er een per balansdatum 31-12-2019 is afgesloten. Dit betreft de herontwikkeling van het postkantoor Sotaweg eo.

Hieronder volgt achtereenvolgens een opsomming van het saldo van uitgaven en inkomsten per grondexploitatie in 2019 (mutaties boekwaarden), een actualisatie van het resultaat op netto contante waarde per grondexploitatie op basis van voortschrijdend inzicht (mutaties resultaten). Deze actualisatie geeft inzicht in de herijking van de grondexploitatieresultaten, zoals deze per peildatum 01-01-2020 zijn voorzien. Dit geeft naast de verantwoording over het afgelopen jaar een vooruitblik op de verwachte resultaten van de grondexploitatieprojecten, de te verwachten verliesvoorzieningen en de effecten daarvan op de reservepositie. Aanvullend is in beeld gebracht wat per complex de verwachte datum is wanneer het project is afgerond en wat op dat moment het geprognosticeerde resultaat is. Het zogenaamde resultaat op eindwaarde.

(Alle vermelde bedragen zijn, voor zover niet aangeduid, prijspeil 01-01-2020 en exclusief btw.)

Mutaties boekwaarden

Hieronder zijn de mutaties weergegeven van de boekwaarden van de grondexploitaties in 2019. Na actualisatie bedraagt de boekwaarde per 31-12-2019 afgerond -/- € 18,5 miljoen. Ten opzichte van de boekwaarde op 01-01-2019 (€ - 20,2 miljoen) een daling van circa € 1,7 miljoen. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door drie significante opbrengsten:

- De grondleveringen (en ontvangen bijdrage reserveringsvergoeding) aan de GEM Braassemerland en de ontvangen bijdrage uit de ontwikkeling Braassemerland Westend.
- De levering van het perceel aan de ontwikkelaar voor de ontwikkeling van het centrumplan Leimuiden.
- De levering van de kavel ten behoeve van de extra sociale woningbouw aan de Van Alcmaerlaan.

Ruimtelijk project	Boekwaarde 01-01-2019	Mutatie 2019	Boekwaarde 31-12-2019	Belangrijkste verklaringen van de mutaties (boekwaarde)
Verliesgevende grondexploitaties				
Centrumplan Leimuiden	€ 2.436.256-	€ 915.458-	€ 1.520.798-	Verkoop perceel aan ontwikkelaar
Connexion Leimuiden	€ 1.090.426-	€ 40.044	€ 1.130.471-	Inzet t.b.v. N207 (plankosten), herontwikkelingsmogelijkheden en rente
Braassemerland (grondexploitatie)	€ 16.000.700-	€ 1.017.243-	€ 14.983.457-	Plan-, rente- en beheerkosten en opbrengsten (reserveringsvergoeding GEM, levering gronden GEM en bijdragen)
Gerardusschool	€ 169.941-	€ 62.884	€ 232.825-	Sloop, plan- en beheerkosten
Van Egmond	€ 17.977-	€ 49.722	€ 67.699-	Plankosten
subtotaal	€ 19.715.300-	€ 1.780.051-	€ 17.935.249-	
Winstgevende grondexploitaties				
Voormalig gemeentehuis	€ 463.350-	€ 50.101	€ 513.451-	Plan- en beheerkosten
van Alcmaerlaan	€ 14.386-	€ 143.063-	€ 128.678	Verkoop perceel aan woningcorporatie en kosten BRM
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	€ 3.746-	€ 143.565	€ 147.311-	Sloop- en plankosten
subtotaal	€ 481.482-	€ 50.602	€ 532.084-	
Afgesloten grondexploitaties				
Postkantoor eo	€ 24.178	€ 31.602	€ 7.424-	Laatste werkzaamheden openbaar gebied en riolering
subtotaal	€ 24.178	€ 31.602	€ 7.424-	
TOTAAL	€ 20.172.603-	€ 1.697.846-	€ 18.474.757-	

Met betrekking tot de uitgaven zijn er voornamelijk plan- en rentekosten gerealiseerd. Daarnaast zijn voor de projecten Gerardusschool en Nieuwe Wetering Noord ook uitvoeringskosten (m.n. sloopkosten) gemaakt.

Mutaties resultaten grondexploitaties

In 2019 hebben enkele mutaties plaatsgevonden binnen de diverse plangebieden en zijn de kapitaallasten verwerkt. Hierdoor is het negatieve resultaat afgenomen tot circa -/- € 9,56 miljoen. Voor de actieve grondexploitaties zijn de geactualiseerde saldi op netto contante waarde van prijspeil 01-01-2019 naar prijspeil 01-01-2020 hieronder weergegeven.

Ruimtelijk project	Resultaat 01-01-2019	Mutatie 2019	Resultaat 31-12-2019	Belangrijkste verklaringen van de mutaties (resultaat)
Verliesgevende grondexploitaties				
Centrumplan Leimuiden	€ 2.340.862-	€ 38.358	€ 2.302.504-	Lagere rente
Connexion Leimuiden	€ 283.712-	€ 19.078	€ 264.634-	Lagere rente, geen inhoudelijke mutaties (in afwachting van passage)
Braassemerland (grondexploitatie)	€ 8.715.784-	€ 1.970.283	€ 6.745.501-	Rente % index (circa 1,2 mio) + lagere kosten kruising Bdreef/Noordeinde + vervallen nutsvoorziening tbv Veilingvaart + lagere organisatiekosten obv voortschrijdend inzicht
Gerardusschool	€ 115.207-	€ 42.948-	€ 158.156-	Hogere sloopkosten, vertraging (veerhuizen)
Van Egmond	€ 339.049-	€ 13.446-	€ 352.496-	Voortschrijdend inzicht kosten BRM en lagere rente
subtotaal	€ 11.794.614-	€ 1.971.324	€ 9.823.290-	
Winstgevende grondexploitaties				
Voormalig gemeentehuis	€ 49.570	€ 40.453-	€ 9.117	Hogere beheerkosten gebouw / opzeggen huur (door vertraging langere periode)
van Almaerlaan	€ 11.397-	€ 11.839	€ 442	Lagere plankosten
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	€ 168.549	€ 92.836	€ 261.386	Rente, lagere plankosten, extra grondverkoop (hogere sloopkosten)
subtotaal	€ 206.722	€ 64.223	€ 270.945	
Afgesloten grondexploitaties				
Postkantoor eo	€ 9.100-	€ 1.676	€ 7.424-	
subtotaal	€ 9.100-	€ 1.676	€ 7.424-	
TOTAAL	€ 11.596.992-	€ 2.037.223	€ 9.559.769-	

Het totaal saldo van de verliesgevende grondexploitaties bedraagt circa - € 9,8 miljoen. De toename van het resultaat wordt in grote mate veroorzaakt door de gewijzigde rente per 2019. Daarnaast zijn de prognoses van enkele grondexploitaties bijgesteld op basis van voortschrijdend inzicht. Dit heeft geleid tot lagere uitvoeringskosten en daarmee ook plankosten voor de grondexploitatie GEM Braassemerland. Dit betreft met name de beoogde gewijzigde invulling van de kruising Braassembledreef en Noordeinde. Voor de Gerardusschool zijn de sloopkosten hoger uitgevallen dan geprognosticeerd.

Het saldo van de grondexploitaties met een positief resultaat muteert beperkt. Het resultaat voor Nieuwe Wetering Noord is ondanks de hogere sloopkosten voor het voormalig cultureel centrum toegenomen naar circa € 0,26 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de rentewijziging en de bijgestelde plankosten op basis van de gekozen ontwikkelstrategie. Daarnaast is het resultaat van het project Voormalig gemeentehuis Rijsaterwoude afgenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere beheerkosten (o.a. als gevolg van de vertraging).

Het project Postkantoor Sotaweg eo is afgerond en is daarom per 31-12-2019 afgesloten. Hierbij wordt nagenoeg het geprognosticeerde resultaat behaald.

Resultaten grondexploitaties op eindwaarde

Hieronder is per project de verwachte einddatum en geprognosticeerde resultaat op eindwaarde weergegeven. Dit is het resultaat dat daadwerkelijk op dat moment zal zijn gerealiseerd op basis van de huidige inzichten.

Ruimtelijk project	Datum eindwaarde	Resultaat Eindwaarde
Verliesgevende grondexploitaties		
Centrumplan Leimuiden	31-12-2022	€ 2.443.435-
Connexion Leimuiden	31-12-2023	€ 286.449-
Braassemerland (grondexploitatie)	31-12-2034	€ 8.729.091-
Gerardusschool	31-12-2022	€ 167.836-
Van Egmond	31-12-2021	€ 366.737-
Winstgevende grondexploitaties		
Voormalig gemeentehuis	31-12-2022	€ 9.724
van Almaerlaan	31-12-2020	€ 452
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	31-12-2022	€ 278.774

Hieronder volgt per grondcomplex een nadere toelichting op de werkzaamheden die in 2019 zijn verricht en de belangrijkste mutaties die hebben geleid tot een gewijzigd resultaat.

Centrumplan Leimuiden

In 2016 zijn met de ontwikkelaar, door middel van een addendum op de anterieure overeenkomst, aanvullende afspraken overeengekomen over onder andere de realisatie van het sociaal programma en de gemeentelijke bijdrage aan de herinrichting van de openbare ruimte. De bestemmingsplanprocedure heeft vertraging opgelopen als gevolg van een procedure bij de Raad van State. De afname van de grond door de ontwikkelaar heeft plaatsgevonden in de eerste helft 2019. De werkzaamheden zijn inmiddels gestart. Op dit moment is de prognose dat de ontwikkeling in 2022 wordt afgerond.

Connexxion (Leimuiden)

De noordelijke helft van dit perceel is in 2014 aan de provincie Zuid-Holland verkocht ten behoeve van de reconstructie van de N207. Het resterende deel van de kavel is beoogd bedrijventerrein en kan, binnen een nader vast te stellen planologisch kader, uitgegeven worden. In afwachting van de consequenties voor de passage N207 als gevolg van het niet doorgaan van Drechthoek II hebben geen concrete activiteiten plaatsgevonden. Daarnaast is deze locatie in beeld voor de realisatie van extra sociale woningbouw. Hierdoor zal het resultaat van deze grondexploitatie afnemen. Omdat hier nog geen besluit over is genomen is dit niet verwerkt in de grondexploitatie. De looptijd van de grondexploitatie is met een jaar doorgeschoven aangezien er nog geen zekerheid is over de planning en invulling van de omliggende infrastructuur.

Nieuwe Wetering Noord (I tot en met VII, voorheen Regenboogweg)

Op dit moment dienen alleen nog de locaties 2 en 6 te worden verkocht en ontwikkeld. Voor locatie 2 wordt onderzocht of een CPO-ontwikkeling mogelijk is aangezien er vanuit de woningcorporaties geen interesse gebleken voor sociale huurwoningen op deze locatie. Voor locatie 6 (voormalig cultureel centrum) wordt een verkoop binnen de kaders van het huidige bestemmingsplan voorgestaan. De planning is enigszins vertraagd ten opzichte van eerdere aannames. Voor locatie 5 wordt een alternatieve invulling van het plot onderzocht met een woon-/zorgprogramma, deze locatie maakt geen onderdeel meer uit van de grondexploitatie. Op voorwaarde dat de (her)ontwikkeling van deze locatie voor de gemeente budgetneutraal zal moeten plaatsvinden. Op basis van de ontwikkelstrategie zijn de plankosten naar beneden bijgesteld.

Braassemerland (Roelofarendsveen)

Binnen de ontwikkeling van Braassemerland resteren nog twee gemeentelijke deelgrondexploitaties (GEM en Westend). In 2013 is voor een deel van het gebied van het gebied ook een gezamenlijke grondexploitatie maatschappij (GEM) opgericht. Deze gemeentelijke deelneming is elders in de gemeentelijke administratie verantwoord.

- Deelgebied Westend.

In 2016 heeft een grondruil plaatsgevonden tussen de gemeente en Westend BV (onderdeel Heembouw-groep). Hierdoor heeft Westend alle percelen binnen het plangebied in haar bezit gekregen en is de gemeente eigenaar geworden van het “Wijsmanterrein” waar de GEM het beoogde woningbouwprogramma gaat ontwikkelen en realiseren. De exploitatieafspraken voor de ontwikkeling en realisatie van het beoogde programma voor Westend zoals overeengekomen zijn de basis voor de grondexploitatie. Inmiddels is gestart met de eerste fase en is de bijbehorende exploitatiebijdrage ontvangen.

- Deelgebied GEM.

De gronden binnen de grondexploitatie GEM Braassemerland worden fasegewijs in de GEM ingebracht. In 2017 is de grond voor de eerste deelplannen geleverd en in 2019 zijn de laatste gronden voor de deze plannen geleverd. De ontwikkeling is enigszins vertraagd doordat overeenstemming met de grondeigenaren in de volgende fase op zich liet wachten. Inmiddels is er overeenstemming en zal dit jaar worden aangevangen met de werkzaamheden voor deze fasen.

De rentedaling heeft als gevolg van de hoge negatieve boekwaarde een positief effect op het resultaat van deze grondexploitatie. Daarnaast zijn ook een aantal investeringen niet noodzakelijk gebleken en is gekozen voor een meer kosten efficiënte inrichting van de kruising Noordeinde/Braassemdreef. Mede hierdoor zijn de plankosten ook afgenomen. Tegelijkertijd heeft een niet voorziene milieusanering (Wijsmanterrein) plaatsgevonden ten laste van deze grondexploitatie.

Gerardusschool (Oude Wetering)

In 2018 is de grondexploitatie Gerardusschool vastgesteld. Deze is onderdeel van het programma ESW (Extra Sociale Woningbouw). Op deze voormalige schoollocatie wordt de school gesloopt en zullen vervolgens 29 appartementen worden gerealiseerd. Met name als gevolg van de aanwezigheid van vleermuizen is de aanvang van de sloop aanzienlijk vertraagd, dit heeft ook tot meerkosten geleid.

Van Egmond (Woubrugge)

In 2018 is de grondexploitatie Van Egmond-locatie vastgesteld. Deze is onderdeel van het programma ESW (Extra Sociale Woningbouw). Op deze locatie worden 20 sociale woningen gerealiseerd. De planning is een jaar doorgeschoven aangezien het participatie- en bestemmingsplantraject langer heeft geduurd dan ingeschat.

Van Alcmaerlaan (Hoogmade)

In 2018 is de grondexploitatie Van Alcmaerlaan vastgesteld. Deze is onderdeel van het programma ESW (Extra Sociale Woningbouw). Op deze voormalige scholenlocatie zullen 10 sociale woningen worden gerealiseerd. Het terrein is inmiddels bouwrijp opgeleverd aan de woningcorporatie.

Voormalig gemeentehuis Rijsaterwoude

Eind 2018 is de grondexploitatie Voormalig gemeentehuis Rijsaterwoude vastgesteld. In het voormalig gemeentehuis zijn naast een basisschool ook appartementen voorzien. Op de achter het gemeentehuis gelegen kavel zijn tevens nieuwbouwwoningen voorzien, hierover vindt nog afstemming plaats met de provincie. In 2018 heeft ook de grondverkoop van de gemeentewerf plaatsgevonden. Ook hier levert de aanwezigheid van vleermuizen vertraging op en leidt dit tot hogere kosten. Mede hierdoor zijn de beheerkosten voor het gebouw hoger dan initieel aangenomen. Het streven is dit jaar de tender af te ronden en aan te vangen met de bouw van de school en beoogde woningen.

RISICOANALYSE GRONDEXPLOITATIES

De financiële effecten van ontwikkelingen in de gemeentelijke ruimtelijke projecten worden mede in beeld gebracht door een inventarisatie van risico's en kansen. Een risicoanalyse per project is de basis voor het bepalen van het totale risicoprofiel voor het meerjarenperspectief. Een risicoprofiel van een grondexploitatie houdt in, dat ten opzichte van het geraamde resultaat een bandbreedte wordt bepaald. Deze bandbreedte volgt uit de geïnventariseerde kansen en risico's. Dit resultaat zal in het geval van een verliesgevend project gereserveerd worden in de reserve bouwgrondexploitatie. Indien een project qua geraamd resultaat positief is, maar door het bijbehorende risicoprofiel negatief dreigt te worden dan zal ook dat deel in de reserve bouwgrondexploitatie worden gereserveerd.

Van de uitkomsten wordt het berekende grondexploitieresultaat genomen voor het bepalen van de minimaal benodigde stand voor de reserve bouwgrondexploitatie. Het geactualiseerde resultaat is een momentopname per 01-01-2020.

Overzicht projecten	Resultaat per 31-12-2019	Risicoanalyse bouwgrondexploitatie
Centrumplan Leimuiden	€ 2.302.504,-	€ 100.000
Connexion Leimuiden	€ 264.634,-	€ 284.000
Braassemmerland	€ 6.745.501,-	€ 1.459.000
Gerardusschool	€ 158.156,-	€ 13.000
Van Egmond	€ 352.496,-	€ 15.000
Verliesgevende grondexploitaties	€ 9.823.290,-	€ 1.871.000
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	€ 261.386	€ 109.000
van Alcaerlaan	€ 442	€ -
Voormalig gemeentehuis	€ 9.117	€ 211.000
Winstgevende grondexploitaties	€ 270.945	€ 320.000
Totaalresultaat (verlies + winst)	€ 9.552.345,-	€ 2.191.000

Voor de verliesgevende grondexploitaties moet rekening worden gehouden met in totaal circa € 1,871 miljoen aan risico's. Voor de winstgevende projecten moet rekening worden gehouden met in totaal circa € 0,32 miljoen aan risico's. De bij deze projecten behorende risico's zijn echter hoger dan het verwachte resultaat. Omdat de risico's niet volledig door het resultaat kunnen worden gedekt moet er een (aanvullende) risicoreservering worden getroffen.

In 2019 werd een reserve aangehouden van circa € 3,2 miljoen. De benodigde reserve voor 2020 is bepaald op circa € 3,15 miljoen. Het risicoprofiel voor de grondexploitaties is per saldo afgenomen door de gerealiseerde afname van de gronden en ontvangen bijdragen in de exploitatie van Braassemmerland. Tevens zijn een aantal risico's (vertragingen en milieu) opgetreden en maken nu onderdeel uit van de resultaten van de grondexploitaties. Daarnaast is het voor Nieuwe Wetering Noord niet meer noodzakelijk een risicoreservering te hanteren aangezien het positieve resultaat hoger is dan het risicoprofiel.

Reserve bouwgrondexploitatie	2019	Mutatie	2020
Ten behoeve van risico's			
Centrumplan Leimuiden	€ 110.000	€ -10.000	€ 100.000
Connexion Leimuiden	€ 303.000	€ -19.000	€ 284.000
Braassemmerland grondexploitaties	€ 1.772.000	€ -313.000	€ 1.459.000
Gerardusschool	€ 33.000	€ -20.000	€ 13.000
Van Egmond	€ 25.000	€ -10.000	€ 15.000
Voormalig gemeentehuis Rijsaterwoude	€ 196.000	€ 6.000	€ 202.000
van Alcaerlaan	€ 25.000	€ -25.000	€ -
Regenboogweg Nieuwe Wetering Noord	€ 181.000	€ -181.000	€ -
Benodigde reserve voor risico's	€ 2.645.000	€ -572.000	€ 2.073.000
Specifieke reserveringen			
Vereveningsfonds	€ 50.933	€ 492.516	€ 543.449
Eenmalige toevoeging rentelasten	€ 232.160	€ -	€ 232.160
Reservering bijdrage passage N207	€ 300.000	€ -	€ 300.000
Benodigde reserve specifiek	€ 583.093	€ 492.516	€ 1.075.609
Benodigde weerstandscapaciteit totaal	€ 3.228.093	€ -79.484	€ 3.148.609

In 2019 zijn tevens dotaties gedaan aan het vereveningsfonds op basis van afgesloten anterieure overeenkomsten voor diverse bouwplannen (€ 492.516). Daarnaast bestaat de reserve uit een eenmalige dotatie voor rentelasten ter compensatie van het niet meer kunnen toerekenen van rente aan reserves (BBV 2016) en een reservering voor de passage N207 welke een gemeentelijke bijdrage betreft aan het provinciaal project voor de realisatie van de passage ter plaatse van Leimuiden.

VERLIESVOORZIENING EN RESERVE BOUWGRONDEXPLOITATIE

Mutaties verliesvoorziening

Voor negatieve grondexploitaties moet ter hoogte van het voorziene negatieve contante waarde resultaat op balansdatum 31-12-2019 een verliesvoorziening worden getroffen. Bij de actualisatie van de grondexploitaties zijn de negatieve grondexploitatieresultaten bijgesteld. Ten gevolge daarvan is de verliesvoorziening bijgesteld. In onderstaande tabel zijn de mutaties weergegeven.

Verliesgevende grondexploitaties	Verlies voorziening 01-01-2019	Verwachte voorziening per 31-12-2019	Benodigde voorziening 31-12-2019	Vershil
Centrumplan Leimuiden	€ 2.340.862-	€ 2.387.679-	€ 2.302.504-	€ 85.175
Connexion Leimuiden	€ 283.712-	€ 289.386-	€ 264.634-	€ 24.752
Braassemerland (grondexploitatie)	€ 8.715.784-	€ 8.890.100-	€ 6.745.501-	€ 2.144.599
Gerardusschool	€ 115.207-	€ 117.511-	€ 158.156-	€ 40.644-
Van Egmond	€ 339.049-	€ 345.830-	€ 352.496-	€ 6.665-
van Alcaerlaan	€ 11.397-	€ 11.625-	€ -	€ 11.625
Postkantoor eo	€ 9.100-	€ 9.282-	€ -	€ 9.282
Totaal verliesgevende grondexploitaties	€ 11.815.111-	€ 12.051.414-	€ 9.823.290-	€ 2.228.123

De totale verliesvoorziening voor de negatieve grondexploitaties bedraagt circa € 9,82 miljoen. Dat is een verbetering van circa € 2,23 mln. ten opzichte van het verwachte resultaat per 31-12-2019. Dit verwachte resultaat betreft de verliesvoorziening per 01-01-2019 verhoogd met de disconteringsvoet (2%). De afname van de verliesvoorziening wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de resultaatsverbetering van het complex Braassemerland waarvan een groot deel is terug te voeren op de afname van de rekenrente.

Dit leidt tot onderstaande samenvatting voor wat betreft de verliesvoorziening en reserve.

Grondcomplexen	1-1-2019	Verwacht 31-12-2019	Benodigd 31-12-2019	Vershil
Totaal verliesgevende grondexploitaties	€ 11.815.111-	€ 12.051.414-	€ 9.823.290-	€ 2.228.123
Reserve bouwgrondexploitatie	€ 3.228.093		€ 3.148.609	€ 79.484-

IBT bijlage

INTERBESTUURLIJK TOEZICHT (IBT)

Ons college heeft een bestuursovereenkomst met de provincie Zuid-Holland gesloten over interbestuurlijk toezicht (IBT) door de provincie. In deze overeenkomst is onder meer overeengekomen dat ons college het “IBT-overzicht” als bijlage bij de jaarstukken ter vaststelling aan uw raad stuurt. Hierbij dient ons college per thema aan te geven of ons college dit thema geheel op orde heeft (groen), op één of enkele aspecten na op orde heeft (oranje) of op meerdere aspecten niet op orde heeft (rood). Hiermee wordt bereikt dat uw raad het toezicht van de provincie op deze beleidsterreinen overneemt.

Financiën	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		De jaarbegroting is in evenwicht en het laatste jaar van de meerjarenraming is in evenwicht.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	

Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmingsplannen zijn aangepast aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland (artikel 14.2 Omgevingsverordening)		Een aantal plannen voldoet waarschijnlijk niet aan de omgevingsverordening. Deze zijn bekend bij de provincie. Voor de Floraweg/Geestweg wordt een inventarisatie van het gebied uitgevoerd.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	

Omgevingsrecht Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn tijdig een beleidsplan, een uitvoeringsprogramma en een evaluatie vastgesteld en met de jaarrapportage over de uitvoering bekend gemaakt aan de gemeenteraad. Binnen twee maanden na vaststelling wordt hierover mededeling gedaan aan de provincie Zuid-Holland.		De uitvoering van Toezicht en Handhaving is conform het geaccordeerde uitvoeringsbeleid VTH 2019. Op basis van de ervaringen en prioriteitstelling 2019 wordt een werkplan 2020 gemaakt. Er is geen verslag van 2018 beschikbaar en daarom is de beoordeling 'rood'.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	

Monumentenzorg	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie met betrekking tot de (rijks)monumenten		Advisering geschiedt door stichting Dorp, Stad en Land. Deze stichting bestaat uit professionals en is daarmee een deskundige adviescommissie.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	

Archief- en informatiebeheer	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer van de gemeente zijn gedeeltelijk op orde.		Ten opzichte van vorig jaar zijn er nog steeds enkele aandachtspunten die door onderbezetting en ziekte op de afdeling DIV, samenwerking op ICT gebied met Alphen aan den Rijn, nieuwe aanbesteding Zaaksysteem en migratie van de oude data uit Corsa nog niet opgelost zijn. Dit betreft o.a. de monitor digitale informatie, het vaststellen van een kwaliteitssysteem, het vaststellen van een handboek vervanging en het actualiseren van het Calamiteitenplan Archiefruimte.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Ja	Als belangrijk aandachtspunt wordt voldoende gekwalificeerd personeel op de DIV- afdeling benoemd, al enkele jaren is sprake van onderbezetting, waardoor belangrijke taken blijven liggen. Daarnaast is ook aandacht nodig voor de archiefruimte. Door onderbezetting bij Cluster DIV is in 2019 weinig aandacht besteed aan archiefruimte 1.41. Twee calamiteiten met waterschade in februari 2020 veranderden de situatie noodgedwongen. De betreffende archiefbescheiden en de archiefruimte zijn weer op orde gebracht, maar er is zorg over toename van schimmelvorming vanwege het instabiele klimaat in de archiefruimte. Het monitoren van het binnenklimaat en de maandelijkse periodieke schoonmaak zijn geïntensiveerd.

Huisvesting Vergunninghouders	Groen/Oranje/Rood	TOELICHTING	
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie	Stand van zaken*
		Achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	6
		Fase interventieladder op 1 januari	signaleren
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	10
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	5
		Achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	11
		Fase interventieladder op 1 juli	signaleren
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	10
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	17
		Achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	4
		Fase interventieladder op 31 december	signaleren
		Toelichting	
		Eventueel korte bondige toelichting	
.	Nee	Vanwege onvoldoende tijdige koppelingen is achterstand ontstaan. We hebben achterstand in het tweede half jaar ingelopen maar nog niet geheel. We verwachten dat volgend jaar wel geheel te hebben ingelopen.	

*stand van zaken = aantal gehuisveste vergunninghouders.

JAARREKENING

Balans

x € 1000

ACTIVA	31-12-2018	31-12-2019
Vaste activa		
Materiële vaste activa	61.101	64.992
Economisch nut (niet in erfpacht uitgegeven)	25.822	25.949
Economisch nut; waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (niet in erfpacht uitgegeven)	24.780	26.922
Maatschappelijk nut (niet in erfpacht uitgegeven)	10.498	12.122
Financiële vaste activa	10.452	10.215
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	4.670	4.670
Rekening-courantverhouding met SVn	1.023	817
Overige langlopende leningen	4.759	4.728
Totaal vaste activa	71.553	75.207
Vlottende activa		
Voorraden	8.361	8.648
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	8.357	8.644
Gereed product en handelsgoederen	4	4
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.412	3.884
Vorderingen op openbare lichamen	23	15
Rekening-courantverhouding met het rijk	1.163	2.013
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1	1
Overige vorderingen	3.226	1.855
Liquide middelen	479	516
Overlopende activa	7.746	7.328
Nog te ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	525	37
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	7.220	7.291
Totaal vlottende activa	20.998	20.376
TOTAAL ACTIVA	92.550	95.583

x € 1000

PASSIVA	31-12-2018	31-12-2019
Vaste passiva		
Eigen vermogen	21.804	24.466
Algemene reserve	11.607	12.520
Bestemmingsreserves	8.575	9.317
Gerealiseerd resultaat	1.623	2.630
Voorzieningen	8.346	11.215
Vaste schulden met rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar	54.065	52.368
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	54.065	52.368
Totaal vaste passiva	84.216	88.049
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd $<$ 1 jaar	3.381	2.466
Overige schulden	3.381	2.466
Overlopende passiva	4.954	5.068
Nog te betalen bedragen	4.195	3.598
Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	97	308
Overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen	662	1.163
Totaal vlottende passiva	8.335	7.534
TOTAAL PASSIVA	92.550	95.583

Borg- en garantstellingen:

27.900

29.061

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

TOELICHTING ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

- De vorderingen (uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar), liquide middelen en schulden zijn opgenomen tegen nominale waarde.
- De langlopende uitgezette leningen en de langlopende opgenomen leningen zijn gerubriceerd onder respectievelijk de financiële vaste activa en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële vaste activa komen in 2019 niet voor op de balans.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de historische aanschafprijs, verminderd met de jaarlijkse afschrijvingen en/of bijdragen van derden en/of beschikkingen over reserves. De geactiveerde investeringen zijn opgenomen op de balans op basis van het gestelde in de Financiële verordening dan wel op basis van afzonderlijke raadsbesluiten. De activeringsgrens bedraagt € 10.000. De afschrijvingsmethode is vastgelegd in de Financiële verordening. Afschrijving van vaste activa vindt met ingang van het jaar 2011 plaats op basis van annuïteit. Door de annuïteitenmethode is een stabiel beeld van begroting en meerjarenraming verkregen. De besluitvorming is ook voor wat de kapitaallasten van nieuwe investeringen betreft transparanter, omdat de gemiddelde jaarlijkse kapitaallasten in beeld worden gebracht. Uitgezonderd waren de investeringen met een meerjarig maatschappelijk nut, omdat het BBV hiervoor aangaf dat deze zo snel mogelijk moesten worden afgeschreven. Dergelijke investeringen zijn tot en met 2016 op lineaire basis gelaten. Vanaf 2017 is het wegens de vernieuwing BBV ook verplicht geworden om investeringen met een maatschappelijk nut te activeren. Deze mogen dan niet meer in één keer als last worden genomen. De activering wordt gelijk getrokken aan materiële vaste activa met een economisch nut. Dit betekent dat afschrijving moet plaatsvinden over de gebruiksduur en dat reserves niet meer direct in mindering op de investering mogen worden gebracht.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen, langlopende uitgezette leningen en overige uitzettingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van eventuele aflossingen. De deelnemingen worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs. Uitzettingen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer worden gedurende de gehele looptijd onder de financiële vaste activa opgenomen.

Voorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs/ verkrijgingsprijs (inkoopprijs inclusief bijkomende kosten waaronder rentetoerekening) conform artikel 63 lid 2 BBV. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs (inclusief de bijkomende kosten), dan worden de voorraden met een verliesvoorziening gecorrigeerd tot de marktwaarde.

De rentetoerekening vindt plaats met een rente, gebaseerd op de gewogen gemiddelde rente van de bestaande leningenportefeuille gecorrigeerd met de verhouding vreemd vermogen / totaal vermogen: 2,17% (2018: 3,13%). Voor verliesgevende projecten wordt conform de BBV-richtlijnen een disconteringsvoet van 2% gehanteerd.

De opbrengstenindexatie is in veel projecten contractueel overeengekomen. Voor de projecten Connexxion en Nieuwe Wetering Noord zijn geen contractuele afspraken over de afname van grond en/of het doen van een exploitatiebijdrage vastgelegd. Gezien de marktspecifieke omstandigheden is voor deze projecten een opbrengstenindex van 0% gehanteerd. De kostenindexatie is gebaseerd op een langjarig gemiddelde van 2% vanaf 2020.

Vorderingen (uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar)

Voor dubieuze debiteuren is een voorziening opgenomen die direct in mindering is gebracht op de openstaande debiteuren.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is.

Reserves

In de balans worden de reserves onderscheiden naar:

- algemene reserve; dit is een vrij besteedbare reserve. Aanwending vindt plaats op basis van aparte raadsbesluiten en is voor aanvulling van bestemmingsreserves en voorzieningen om te voorkomen dat deze negatief komen te staan.
- bestemmingsreserve; een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van werkelijke baten en lasten die toegerekend worden aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. Onder baten wordt verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. Voor zover niet anders vermeld, luiden alle bedragen in nominale waarden.

Bijzonderheden

Het resultaat van een bouwgrondexploitatie wordt voorzichtigheidshalve pas genomen indien het betreffende complex in zijn geheel is afgerond. Indien wordt verwacht dat van een complex de boekwaarde de opbrengstwaarde overtreft, wordt voor dit verlies op het complex in het betreffende jaar ten laste van de reserve bouwgrondexploitatie of de exploitatie een verliesvoorziening getroffen. Voorraden (de magazijngoederen van de afdeling Uitvoering Openbare Ruimte) worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht.

Bij projecten die voor meerdere jaren in exploitatie genomen worden, is het mogelijk tussentijds winst te nemen. Voortijdige winstneming is mogelijk als een deelproject is afgesloten of de winst is gerealiseerd en er geen verder verlies is te verwachten, tenzij daar voldoende voorzieningen voor zijn

getroffen. Tussentijdse winstneming bij grondexploitaties kan, conform de richtlijnen in het BBV, plaatsvinden als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- er is geen belangrijke onzekerheid over de totale omvang van het plan (project);
- er bestaan geen belangrijke onzekerheden ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten;
- met een redelijke mate van nauwkeurigheid kunnen reeds gemaakte en nog te maken (geraamde) kosten worden toegerekend aan respectievelijk het gerealiseerde en niet gerealiseerde deel van het betreffende complex;
- de vergelijking van werkelijke kosten met de voorcalculatie per onderdeel (fase) van het plan is mogelijk.

Conform de richtlijnen van het BBV moeten ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel onder overlopende passiva afzonderlijk worden opgenomen (artikel 44, lid 2 en artikel 49).

Bij het bepalen van de hoogte van de algemene uitkering dient de gemeente uit te gaan van de laatste accresmededeling, opgenomen in de septembercirculaire. We zijn afgeweken van dit standpunt van de commissie BBV omdat we zijn uitgegaan van de meest actuele stand van zaken zijnde de uitkeringspecificatie van 23 januari 2020.

Aanpassing eigenvermogen: bestemmingsreserve riolering

Vanuit het verleden heeft de gemeente een bestemmingsreserve riolering voor het egaliseren van schommelingen in de jaarlijkse exploitatie van riolering (baten minus lasten). In 2014 is op aangegeven van het BBV een voorziening riolering geïntroduceerd, en ingezet voor het nog niet bestede deel van de investeringskredieten riolering (kapitaallasten). De middelen die in de voorziening riolering zitten kunnen uitsluitend aan riolering worden besteed. De middelen die in de bestemmingsreserve zitten, zijn op aanwijzen van de raad bedoeld voor riolering, maar de raad heeft het recht om de bestemming te kunnen wijzigen. Bij deze jaarrekening heeft er een kritische analyse plaatsgevonden van de historische opbouw van de bestemmingsreserve. Een deel van de middelen in de reserve zijn zogenaamd 'beklemd' en mogen uitsluitend voor riolering worden ingezet. Boekhoud technisch horen deze beklemden middelen dus thuis in de voorziening. In de bestemmingsreserve blijven rioolmiddelen over die bestemd zijn voor riolering, maar waar de raad de bestemming van kan veranderen, zoals bijvoorbeeld de historisch toegevoegde rente aan de reserve.

De correctie van rioolmiddelen van de bestemmingsreserve riolering naar de voorziening riolering, bedraagt € 3.479.574 , en wordt conform het BBV als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het boekjaar waarin het herstel plaatsvindt, verwerkt. De vergelijkende cijfers zien er als volgt uit:

x € 1.000			
Omschrijving	Eindbalans 2018	aanpassing	Beginbalans 2019
Bestemmingsreserves	12.054	-3.480	8.575
Voorzieningen	4.866	3.480	8.346
Reserve onderhoud riolering	5.039	-3.480	1.560
Voorziening onderhoud riolering	567	3.480	4.046

Waarderingsgrondslagen WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, kortweg Wet normering topinkomens (WNT), is in 2013 in werking getreden. Deze wet is als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Toelichting op de balans

Activa

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

						x € 1.000
Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	investeringen 2019	desinveste- ringen 2019	bijdragen van derden	afschrij- vingen 2019	boekwaarde 31-12-2019
Investeringen met economisch nut	25.822	1.889	532	3	1.227	25.949
Investeringen met economisch nut; waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	24.780	2.947	0	0	806	26.922
Investeringen met maatschappelijk nut	10.498	2.320	0	476	220	12.122
Totaal	61.101	7.157	532	479	2.253	64.992

Specificatie van materiële vaste activa

						x € 1.000
Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	investeringen 2019	desinveste- ringen 2019	bijdragen van derden	afschrij- vingen 2019	boekwaarde 31-12-2019
Investeringen met economisch nut:						
Gronden en terreinen	2.455	0	385		16	2.054
Woonruimten	630	0	0		17	612
Bedrijfsgebouwen	17.519	1.685	145	3	697	18.359
Grond-, weg- en waterb.wrk (ex. riolering)	2.597	0	0		179	2.418
Vervoermiddelen	1.555	145	2		159	1.539
Machines, apparaten en installaties	237	4	0		45	196
Overige materiële vaste activa	829	55	0		113	771
Totaal	25.822	1.889	532	3	1.227	25.949
Investeringen met economisch nut met heffing:						
Grond-, weg- en waterb.wrk (riolering)	24.780	2.947	0		806	26.922
Totaal	24.780	2.947	0	0	806	26.922
Investeringen met maatschappelijk nut:						
Bedrijfsgebouwen (MN)	0	0	0		0	0
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	10.493	2.320	0	476	219	12.118
Overige materiële vaste activa (MN)	4	0	0		1	4
Totaal	10.498	2.320	0	476	220	12.122

De bijdragen van derden opgenomen onder de post grond-, weg- en waterbouwkundige werken (MN) van € 476.000 betreft de bijdrage van diverse projectpartners voor infrastructuur Braassemerland, ontsluiten tuinderijen Woubrugge, IMNOR wegen, vervanging veerstoepen Kaag, ontwikkeling Ghoybos en renovatievervanging diverse kunstwerken.

Voor de materiële vaste activa is geen sprake van afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen.

Onder de post bedrijfsgebouwen (EN) zijn uitgaven gecorrigeerd (d.m.v. extra afschrijving) die niet direct zijn toe te rekenen aan de feitelijke realisatie van de nieuwe IKC-gebouwen. Het bedrag bedraagt € 271.000 en betreft met name uitgaven voor algemene onderzoeken, voor tijdelijke onderwijshuisvesting en voor werkzaamheden in de openbare ruimte.

In onderstaande overzichten worden de voornaamste (des)investeringen (boven de € 50.000) in materiële vaste activa gespecificeerd.

Specificatie van belangrijkste investeringen materiële vaste activa in 2019:

Investeringen met economisch nut (> € 50.000):			x € 1.000
Bedrijfsgebouwen	Bouwkosten IKC's		65
Bedrijfsgebouwen	IKC Leimuideren 2020		1.524
Bedrijfsgebouwen	IKC Rijsaterwoude		93
Grond-, weg- en waterb.wrk (riolering)	GRP2017 Vrij Verval		489
Grond-, weg- en waterb.wrk (riolering)	GRP2018 Vrij verval		1.226
Grond-, weg- en waterb.wrk (riolering)	GRP2018 Vervangen gemalen		102
Grond-, weg- en waterb.wrk (riolering)	GRP2018 Bouwk. vervangingen		84
Grond-, weg- en waterb.wrk (riolering)	GRP2019 Vrij verval		791
Grond-, weg- en waterb.wrk (riolering)	GRP2019 Vervangen gemalen		234
Vervoermiddelen	Trekker met maaiarm Massey Ferguson		107

Investerings met maatschappelijk nut (> € 50.000):			x € 1.000
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	Renovatievervanging diverse kunstwerken		220
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	Vervanging VRI-installaties Alkemadelaan		120
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	Ontsluiten tuinderijen Woubrugge 2017		68
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	IMNOR wegen 2018		1.231
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	IMNOR wegen 2019		81
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	Vervanging veerstoepten Kaag		177
Grond-, weg- en waterbouwk.werken (MN)	Ontwikkeling Ghoybos 2015		423

Specificatie van belangrijkste desinvesteringen materiële vaste activa in 2019:

Desinvesteringen met economisch nut (> € 50.000):			x € 1.000
Gronden en terreinen	Roelofarendsveen Zuid + overige gronden		385
Bedrijfsgebouwen	Nieuwbouw de Meerpaal		145

Financiële vaste activa

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	investerings 2019	desinveste- ringen 2019	aflossing vinden 2019	boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstr. aan deelnemingen	4.670	0	0		4.670
Rekening-courantverhouding met SVn	1.023		206		817
Overige langlopende leningen	4.759	290		321	4.728
Totaal	10.452	290	206	321	10.215

De gemeente heeft een rekening-courant bij de SVn waaruit leningen worden verstrekt via revolverende fondsen. De rekening-courant is afgenomen met per saldo € 205.609. De afname van deze post is toe te wijzen aan ontvangen aflossingen en rente (met aftrek van beheerskosten) ad € 83.973. Daarnaast zijn hieruit nieuwe langlopende leningen verstrekt: startersleningen ad € 180.658 en duurzaamheidsleningen ad € 108.924.

Specificatie kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Omschrijving	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Aandelen Bank voor Nederlandse Gemeenten	296	296
Aandelen Oasen NV	12	12
Aandelen Alliander NV	563	563
Aandelen Cyclus NV	75	75
Aandelen Braassemerland VOF	3.725	3.725
Totaal	4.670	4.670

Als deelnemer in de VOF Braassemerland heeft de gemeente de verplichting aan de VOF om eigen vermogen in te brengen. Afhankelijk van de geactualiseerde grondexploitatie en de hierbij behorende vermogensbehoefte van de VOF wordt jaarlijks de gemeentelijke inbreng bepaald. In 2019 is geen gemeentelijke inbreng gedaan.

Specificatie overige langlopende leningen

Omschrijving	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Dorpshuizen	159	159
Lening Alkmania 2008	75	68
Lening DOSR 2009	23	16
Lening HCA 2009	33	27
Lening T.C. Rijpwetering	154	123
Hypothecaire en overige leningen aan personeel	1.990	1.833
Leningen Cultureel centrum	790	790
Lening Hertogspark	145	140
SVn lening hockeyclub	64	60
SVn startersleningen	484	600
SVn duurzaamheidsleningen	57	156
SVn leningen woningbouwcorporatie	786	758
Totaal	4.759	4.728

De afname van de post overige langlopende leningen is enerzijds toe te wijzen aan de ontvangen aflossingen ad € 321.153. Daarnaast heeft de gemeente een rekening-courant bij de SVn waaruit leningen worden verstrekt via revolverende fondsen. In 2019 zijn hieruit nieuwe langlopende leningen verstrekt betreffende startersleningen ad € 180.658 en duurzaamheidsleningen ad € 108.924.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Omschrijving	x € 1.000	
	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	8.357	8.644
Gereed product en handelsgoederen	4	4
Totaal	8.361	8.648

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (IEGG)

Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	uitgaven 2019	inkomsten 2019	winst/verlies neming	boekwaarde 31-12-2019	verlies-voorziening	x € 1.000	
							Totaal IEGG	NCW per 1/1/2020
Braassemerland (grondexploitatie)	16.001	581	-1.599		14.983	-6.746	8.238	-6.746
Nieuwe Wetering Noord	4	163	-19		147	0	147	261
Centrumplan Leimuiden	2.436	52	-968		1.521	-2.303	-782	-2.303
Connexionterrein Leimuiden	1.090	40	0		1.130	-265	866	-265
Postkantoor Sotaweg	-24	96	-64	-7	0	0	0	afsluiten
ESW Egmond	18	50	0		68	-352	-285	-352
ESW Gerardusschool	170	66	-3		233	-158	75	-158
ESW Alcaerlaan	14	51	-194		-129	0	-129	0
Vm. gemeentehuis Rijnsaterwoude	463	58	-8		513	0	513	9
Totaal	20.173	1.156	-2.854	-7	18.467	-9.823	8.644	-9.552

De in exploitatie genomen gronden zijn per 1/1/2020 geactualiseerd op basis van voortschrijdend inzicht. Conform de voorschriften van het BBV is een voorziening gevormd voor in exploitatie genomen gronden waarbij een nadelig exploitatieresultaat wordt verwacht. Voor nadere toelichting op de verliesvoorziening, de ontwikkeling van de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden en winst- en verliesnemingen verwijzen wij volledigheidshalve naar de paragraaf grondbeleid.

In onderstaande tabel zijn de geraamde kosten en opbrengsten weergegeven van de in exploitatie genomen gronden. Deze zijn opgebouwd uit de boekwaarde, de geprognosticeerde kosten en opbrengsten per 01-01-2020 en het eindsaldo (nominaal). De boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden bedraagt circa € 18,5 mln. Daarnaast worden vanaf 01-01-2020 nog circa € 8,0 miljoen aan kosten en € 18,3 miljoen aan opbrengsten verwacht, gecombineerd met de huidige boekwaarde resulterend in een totaal geprognosticeerd eindsaldo van circa € 8,1 miljoen (zie ook totaaloverzicht MPG).

	Saldo boekwaarde 31-12-2019	Geraamde kosten vanaf 1-1-2020	Geraamde opbrengsten vanaf 1-1-2020	x € 1.000	
				Geraamd eindresultaat (nominaal)	
Braassemerland (grondexploitatie)	14.983	4.459	-13.935	5.507	
Nieuwe Weteringen Noord	147	464	-905	-294	
Centrumplan Leimuiden	1.521	772	0	2.293	
Connexionterrein Leimuiden	1.130	287	-1.204	213	
ESW Egmond	68	665	-388	345	
ESW Gerardusschool	233	347	-430	150	
ESW Alcaerlaan	-129	130	-2	0	
Vm. Gemeentehuis Rijnsaterwoude	513	874	-1.456	-68	
Totaal verliesgevend grondexploitaties	18.467	7.997	-18.320	8.145	

Hieronder volgt per grondcomplex een nadere toelichting op de geraamde kosten en opbrengsten en het eindresultaat.

Braassemerland

De geprognosticeerde kosten voor Braassemerland bestaan voornamelijk uit de plankosten aangezien de gemeente deze ontwikkelingen voornamelijk faciliteert op basis van (exploitatie)overeenkomsten. De plankosten zijn op basis van een urenplanning per deelgrondexploitatie geraamd. Daarnaast zijn per deelgebied enkele specifieke civieltechnische investeringen opgenomen die voor rekening en risico van de gemeente worden uitgevoerd. Deze kosten zijn afhankelijk van de planfase geraamd op basis van referentiecijfers of een specifieke kostenraming. De geprognosticeerde opbrengsten betreffen de contractueel overeengekomen grondverkoop en de reserveringsvergoeding met betrekking tot de GEM Braassemerland en de exploitatiebijdragen voor Westend.

Nieuwe Wetering Noord

De geprognosticeerde kosten voor Nieuwe Wetering Noord bestaan voornamelijk uit kosten voor het bouw- en woonrijp maken en de plankosten. De civieltechnische kosten zijn geraamd op basis van de

planvoorstellen per locatie. De plankosten zijn bepaald op basis van een plankostenraming. De geprognosticeerde opbrengsten bestaan uit de verkoop van de gronden van de diverse locaties en zijn gebaseerd op het beoogd programma waarvan de waarde is gebaseerd op een taxatie of waardeadvies.

Centrumplan Leimuiden

De geprognosticeerde kosten voor Centrumplan Leimuiden bestaan uit een contractueel overeengekomen bijdrage voor de herinrichting van het openbaar gebied, een reservering voor de aansluiting op de herinrichting van de Zuidzijde en plankosten. De opbrengsten op basis van de gecontracteerde grondverkoop aan de ontwikkelaar zijn gerealiseerd.

Connexxionterrein Leimuiden

De geprognosticeerde kosten voor het Connexxionterrein bestaan uit het bouw- en woonrijp maken en plankosten. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn bepaald op basis van civieltechnische raming van het beoogde plan. De geprognosticeerde opbrengsten betreffen een inschatting op basis van een taxatie.

ESW Van Egmond

De geprognosticeerde kosten voor de ESW-locatie Van Egmond bestaan voornamelijk uit kosten voor het bouw- en woonrijp maken en de plankosten. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn bepaald op basis van civieltechnische raming van het beoogde plan. De plankosten zijn bepaald op basis van een plankostenraming. De geprognosticeerde opbrengsten bestaan uit de reeds gecontracteerde grondverkoop aan de woningbouwcorporatie.

ESW Gerardusschool

De geprognosticeerde kosten voor de ESW-locatie van de voormalige Gerardusschool bestaan voornamelijk uit kosten voor het bouw- en woonrijp maken en de plankosten. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn bepaald op basis van civieltechnische raming van het beoogde plan. De plankosten zijn bepaald op basis van een plankostenraming. De geprognosticeerde opbrengsten bestaan uit de reeds gecontracteerde grondverkoop aan de woningbouwcorporatie.

ESW Van Alcmaerlaan

De geprognosticeerde kosten voor de ESW-locatie aan de Van Alcmaerlaan bestaan voornamelijk uit kosten voor het woonrijp maken en de plankosten. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn bepaald op basis van civieltechnische raming van het beoogde plan. De plankosten zijn bepaald op basis van een plankostenraming. Er rest alleen nog opbrengst betreffende de tijdelijke verhuur van een deel van de locatie.

Voormalig gemeentehuis Rijsaterwoude

De geprognosticeerde kosten voor deze locatie bestaan uit kosten voor het woonrijp maken en de plankosten. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken zijn bepaald op basis van globale civieltechnische raming op basis van referentiecijfers. De plankosten zijn bepaald op basis van een plankostenraming. De opbrengsten betreffen de verkoop van een deel van het bestaande gebouw ten behoeve van woningbouw (appartementen). Daarnaast is de verkoop van een aantal grondgebonden woningen op de achtergelegen kavel voorzien.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	x € 1.000	
	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	23	15
Rekening-courantverhouding met het rijk	1.163	2.013
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	1	1
overige vorderingen (debiteuren)	3.226	1.855
Totaal	4.412	3.884

Vanaf december 2013 is schatkistbankieren verplicht voor lagere overheden. De stand in de schatkist per 31 december 2019 is voor de gemeente € 2.012.858. In onderstaande tabel is zichtbaar dat gerekend over een heel kwartaal het op dagbasis buiten de schatkist aangehouden bedrag gemiddeld niet hoger is dan het drempelbedrag van € 439.068; zie voor nadere toelichting de paragraaf financiering.

x € 1.000	
Gemiddeld buiten de schatkist aangehouden bedrag 2019	
1e kwartaal	141
2e kwartaal	427
3e kwartaal	400
4e kwartaal	406

Specificatie vorderingen op openbare lichamen en overige vorderingen (debiteuren)

Omschrijving	x € 1.000	
	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Debiteuren (vorderingen op openbare lichamen)	23	15
Debiteuren	2.443	1.369
Voorziening dubieuze debiteuren	-165	-223
Debiteuren WMO	0	0
Debiteuren bijstand (SOZA)	1.302	1.103
Voorziening dubieuze debiteuren bijstand (SOZA)	-354	-394
Totaal	3.248	1.870

De grootste post, debiteuren (*zonder toevoeging*) bestaat voor ruim de helft uit belastingdebiteuren. De tweede grote post, debiteuren bijstand (SOZA) bestaat uit de vorderingen in het kader van de sociale zekerheid. Conform de Financiële verordening wordt jaarlijks een inschatting gemaakt van de oninbare vorderingen. Dit zijn de twee posten voorziening dubieuze debiteuren.

Liquide middelen

Omschrijving	x € 1.000	
	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Kasgelden	2	1
Banksaldi	477	516
Totaal	479	516

Voor de financieringsbehoefte kan de gemeente gebruik maken van een kortlopende kredietfaciliteit (tot een maximum van € 5.000.000) bij de BNG. De hoogte en het gebruik van deze faciliteit is onderdeel van de treasuryfunctie.

Overlopende activa

Omschrijving	x € 1.000	
	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Nog te ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel	525	37
Subtotaal	525	37
Vooruitontvangen facturen mbt volgend boekjaar	2.736	2.460
Vooruitbetaalde subsidies	0	17
Nog te ontvangen bedragen	229	764
Te vorderen BTW	4.176	4.050
Overige overlopende activa	79	1
Subtotaal	7.220	7.291
Totaal	7.746	7.328

De twee grootste posten zijn hier: de BTW die nog moet worden terugontvangen, en de bevoorschotting 2019 van een aantal samenwerkingspartners w.o. Cyclus, Kaskade en RDOG Hollands Midden (vooruitontvangen facturen).

Hieronder is een verloopoverzicht opgenomen van de nog te ontvangen subsidies van openbare lichamen met een specifiek bestedingsdoel.

					x € 1.000
Subsidies	Beschikking	stand op 31-12-2018	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Stand op 31-12-2019
het rijk					
BBZ declaratiedeel 2018		2		2	0
Vangnetuitkering BUIG 2017		489		489	0
overige nederlandse overheidslichamen					
BDU VenV_Sluipverkeer	26	5			5
BDU VenV_DV Woudeweg Woubrugge	30	30		30	0
DV inrichten Herenweg Rijnsaterwoude	32	0	32		32
Totaal		525	32	520	37

De provinciale BDU-subsidie van één project, Van Woudeweg Woubrugge, is in 2019 afgerekend met de provincie Zuid-Holland, omdat de werkzaamheden gereed zijn. Project Herenweg 1e fase Rijnsaterwoude is in 2019 gereed en zal in 2020 worden afgerekend met de provincie Zuid-Holland. In verband met een tekort in 2017 is voor de BUIG (Participatiewet) een vangnetuitkering aangevraagd, die is gehonoreerd door het rijk. De vangnetuitkering 2017 is in 2019 afgewikkeld. Behoudens het voorschot BBZ-declaratiedeel 2019 zijn er in 2019 geen nieuwe subsidievoorschotten ontvangen.

Passiva

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen							x € 1.000
Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	mutaties 01-01-2019	boekwaarde 01-01-2019	toevoegingen 2019	onttrekkingen 2019	resultaat vg jaar	boekwaarde 31-12-2019
Algemene reserves	11.607	0	11.607	0	710	1.623	12.520
Bestemmingsreserves	12.054	-3.480	8.575	2.434	1.692	0	9.317
Totaal	23.661	-3.480	20.182	2.434	2.402	1.623	21.836

Algemene reserves:							x € 1.000
Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	mutaties 01-01-2019	boekwaarde 01-01-2019	toevoegingen 2019	onttrekkingen 2019	resultaat vg jaar	boekwaarde 31-12-2019
Algemene reserve	11.607	0	11.607	0	710	1.623	12.520
Totaal	11.607	0	11.607	0	710	1.623	12.520

Algemene reserve

De algemene reserve is het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Dit vormt een buffer voor financiële tegenvallers. Aanwending vindt plaats op basis van aparte raadsbesluiten. In 2019 is enerzijds het jaarresultaat 2018 aan de reserve toegevoegd, anderzijds heeft de raad middels verschillende besluiten tegenvallers gedekt uit deze reserve.

Bestemmingsreserves:							x € 1.000
Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	mutaties 01-01-2019	boekwaarde 01-01-2019	toevoegingen 2019	onttrekkingen 2019	resultaat vg jaar	boekwaarde 31-12-2019
Bouwgrondexploitatie	3.228		3.228	493	572		3.149
Holland Rijnland	2.213		2.213	0	369		1.844
Wegen infrastructuur	953		953	1.051	627		1.376
Onderhoud riolering	5.039	-3.480	1.560	524	0		2.084
Duurzaamheid	131		131	0	84		47
IMNOR	489		489	366	40		816
Totaal	12.054	-3.480	8.575	2.434	1.692	0	9.317

Hieronder wordt per bestemmingsreserve het doel van de reserve kort toegelicht:

Reserve bouwgrondexploitatie

Verwachte verliezen zijn opgenomen in de voorziening bouwgrondexploitaties. Deze reserve dient als buffer voor het afdekken van de geanalyseerde risico's bij de verliesgevendende grexten. Het saldo dient voldoende te zijn om de gekwantificeerde risico's die voortvloeien uit de risicoanalyses voor de lopende grondexploitaties te dekken. De berekening wordt jaarlijks gemaakt bij de opstelling van de jaarrekening. Indien dit onvoldoende is, wordt deze reserve aangevuld vanuit de exploitatie of de algemene reserve. Andersom wordt een overschot aan middelen ten gunste van de exploitatie of de algemene reserve gebracht. De gekwantificeerde risico's zijn per ultimo 2019 opnieuw bepaald en de reserve is hierop aangepast. Voor een grondige analyse verwijzen wij naar hetgeen is opgenomen in paragraaf 7 grondbeleid.

Reserve Holland Rijnland

De aangesloten gemeenten bij de regio Holland Rijnland zijn een regionaal investeringsfonds overeengekomen. Voor de kosten hiervan moeten de deelnemende gemeenten jaarlijks een bedrag betalen. Voor Kaag en Braassem betreft dit € 369.000 per jaar. Om de reguliere gemeentebegroting hiermee niet jaarlijks te belasten, is hiervoor een bestemmingsreserve gevormd.

Egalisatiereserve wegen infrastructuur

De middelen uit deze reserve worden gebruikt voor het opvangen van schommelingen in het jaarlijkse uitgavenpatroon bij het (groot) onderhoud van de gemeentelijk wegen infrastructuur (wegen, waterwegen, bruggen en groen).

Reserve onderhoud riolering

Deze reserve is bedoeld voor de niet bekleemde middelen voor riolering zoals toegevoegde rente, efficiency voordelen en hoger dan geraamde opbrengsten.

Reserve duurzaamheid

Reserve duurzaamheid wordt gebruikt voor duurzaamheidsinitiatieven die bijdragen aan het doel om in 2040 een klimaatneutrale gemeente te zijn.

Reserve IMNOR (Investerings Maatschappelijk Nut Openbare Ruimte)

De bestemmingsreserve IMNOR dient ter dekking van kapitaallasten voor investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte.

Voor een toelichting op alle mutaties in de reserves verwijzen wij volledigheidshalve naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.

x € 1.000							
Voorzieningen							
Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	mutaties 01-01-2019	boekwaarde 01-01-2019	toevoegingen 2019	onttrekkingen 2019	resultaat vg jaar	boekwaarde 31-12-2019
Voorzieningen voor verplichtingen	2.878	0	2.878	893	89	0	3.683
Kostenegalisatie voorzieningen	1.203	0	1.203	2.913	836	0	3.280
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan bestemming gebonden is	785	3.480	4.264	5	16	0	4.253
Totaal	4.866	3.480	8.346	3.811	942	0	11.215

x € 1.000							
Specificatie van de voorzieningen							
Omschrijving	boekwaarde 31-12-2018	mutaties 01-01-2019	boekwaarde 01-01-2019	toevoegingen 2019	onttrekkingen 2019	resultaat vg jaar	boekwaarde 31-12-2019
Voorzieningen voor verplichtingen:							
Voorziening verplichting wethouderspensioenen	2.878		2.878	893	89		3.683
Totaal	2.878	0	2.878	893	89	0	3.683
Kostenegalisatie voorzieningen:							
Voorziening onderhoud gebouwen	1.203		1.203	372	836		739
Voorziening onderhoud bruggen	0		0	2.540	0		2.540
Totaal	1.203	0	1.203	2.913	836	0	3.280
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan bestemming gebonden is							
Voorziening Ghoysbos	218		218	4	16		206
Voorziening riolering	567	3.480	4.046	0	0		4.047
Totaal	785	3.480	4.264	5	16	0	4.253

Hieronder wordt per voorziening het doel van de voorziening kort toegelicht:

Voorziening verplichting wethouderspensioenen

De pensioenverplichting voor ambtenaren is ondergebracht bij het ABP. Voor wethouders is dit niet het geval. Deze verplichting rust bij de gemeente zelf. Om in de toekomst aan deze verplichting te kunnen voldoen is een voorziening gevormd. De voorziening is gewaardeerd tegen contante waarde en is gebaseerd op actuariële berekeningen per 31 december 2019. De actuariële berekeningen voor de niet-actieve wethouders die geen pensioenuitkering ontvangen worden elke vijf jaar geactualiseerd.

Voorziening onderhoud gebouwen

De voorziening onderhoud (gemeentelijke) gebouwen is bedoeld om de jaarlijks schommelende lasten voor onderhoud te egaliseren. De feitelijke uitgaven zijn gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan en variëren van jaar tot jaar. Door middel van de onderhoudsvoorziening bereiken we een gelijkmatige belasting van de begroting.

Voorziening onderhoud bruggen

Bij de Langebrug in Oud Ade en de houten bruggen in Woubrugge zijn onveilige situaties ontstaan door ernstige aftakeling van deze kunstwerken. De voorziening is bedoeld voor het opheffen van de onveilige situaties en herstel van de verbindingen. Een recente wijziging van het BBV leidt er toe dat wij voor deze situatie bij de jaarrekening 2019 een voorziening dienen te treffen.

Voorziening Ghoybos

In 2015 is de gemeente eigenaar geworden van het Ghoybos. Bij de overdracht heeft de gemeente een afkoopsom (op basis van 15 jaar) ontvangen van de provincie Zuid-Holland voor het toekomstig onderhoud van het bos. Conform de BBV-voorschriften is hiervoor een voorziening gevormd. Jaarlijks valt een vast bedrag van deze voorziening vrij ter dekking van het groenonderhoud.

Voorziening riolering

De voorziening is bedoeld voor het egaliseren van schommelingen in de jaarlijkse exploitatie van riolering (baten minus lasten). De middelen in de voorziening kunnen uitsluitend worden besteed aan riolering.

Voorziening verwachte tekorten bouwgrondexploitatieplannen

Op grond van de voorschriften van het BBV moet een voorziening worden getroffen voor bouwgrondexploitatieplannen waarbij een nadelig exploitatieresultaat wordt verwacht. Volgens de voorschriften wordt deze voorziening niet separaat gepresenteerd onder de voorzieningen, maar gesaldeerd met de boekwaarde van de grondexploitaties onder de voorraden (onderhanden werk bouwgrondexploitaties). De omvang van deze voorziening is gelijk aan de te verwachten verliezen bij de bouwgrondexploitatie tegen contante waardeberekening. Voeding van deze voorziening komt uit de lopende exploitatie van het betreffende jaar. Overschotten naar aanleiding van de jaarlijkse actualisatie komen weer ten gunste van de lopende exploitatie. Voor een grondige analyse verwijzen wij naar hetgeen is opgenomen in paragraaf 7 grondbeleid.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Omschrijving	x € 1.000				
	boekwaarde 31-12-2018	opname 2019	aflossingen 2019	boekwaarde 31-12-2019	rentelasten 2019
Bank voor Nederlandse Gemeenten	39.065	20.000	15.198	43.868	1.295
Nederlandse Waterschapsbank	5.000	3.500	0	8.500	190
ASN Bank	10.000		10.000	0	106
Totaal	54.065	23.500	25.198	52.368	1.591

Voor de financieringsbehoefte kan de gemeente Kaag en Braassem gebruik maken van langlopende leningen. De hoogte en het gebruik zijn onderdeel van de treasuryfunctie, die in paragraaf 4 financiering wordt toegelicht. In 2019 hebben we een grote hoeveelheid geldleningen afgelost en geherfinancierd, samen € 23,5 miljoen (vnl. in het verleden aangegane niet tussentijds aflosbare leningen voor onroerendgoedtransacties). De gemiddelde rentelast 2019 bedroeg 2,99%.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vloTTende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	x € 1.000	
	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
Openstaande crediteuren	3.381	2.466
Totaal	3.381	2.466

Overlopende passiva

Omschrijving	x € 1.000	
	Stand op 31-12-2018	Stand op 31-12-2019
<u>Nog te betalen bedragen:</u>		
Nog te betalen bedragen	2.371	2.538
Nog te betalen rente langlopende leningen	1.360	607
Te betalen/ontvangen rijk (SOZA)	444	429
Tussenrekening te betalen WWB (SOZA)	19	24
Subtotaal	4.195	3.598
<u>Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen:</u>		
Vooruitontvangen subsidies	97	312
Tussenrekening ontvangen WWB (SOZA)	0	0
Voorschotten WWB (SOZA)	0	-5
Subtotaal	97	308
<u>Overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen:</u>		
Vooruitontvangen bedragen	8	489
Nog functioneel te verantwoorden baten	2	0
Waarborgsommen	4	3
Horeca-convenant	8	8
Loonheffing (SOZA)	20	14
Nog te betalen loonheffing en sociale premies	562	599
Nog te betalen salarissen	0	1
Te verwerken / verwerkte belastingontvangsten	71	13
Nog te ontvangen opbrengsten WMO	-1	0
Tussenrekening WMO	0	0
Overige overlopende passiva	-11	36
Subtotaal	662	1.163
Totaal	4.954	5.068

De grootste post, 'nog te betalen bedragen' (€ 2.538.000) heeft betrekking op werkzaamheden uit 2019, die aan de gemeente zijn gefactureerd in 2020.

Hieronder is een verloopoverzicht opgenomen van de vooruitontvangen subsidies.

Subsidies	Beschikking	x € 1.000			
		Stand op 31-12-2018	Ontvangen voorschot	Vrijval i.v.m. realisatie	Stand op 31-12-2019
het rijk					
Onderwijs Achterstanden Beleid 2019 (OAB)	163	0	163	163	0
Regeling specifieke uitkering stimulerend sport (SPUK)	343	0	343	142	201
overige nederlandse overheidslichamen					
G07035 - Sluipverkeerwerende maatregelen	22	7			7
G08032 - Ronde N446/Oudendijkseweg	26	8		8	0
G08031 - N207 tussen N11 en A4	26	8			8
G08033 - Sluipverkeerwerende maatregelen	26	8			8
G09014 - Ronde N446/Oudendijkseweg	192	58		58	0
G09025 - Sluipverkeerwerende maatregelen	29	9			9
Investeringsplan Maatschappelijke Zorg Rijnstreek	80	0	80		80
Totaal		97	586	371	312

Voor de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2011-2018 hoefde geen afrekening plaats te vinden met de instellingen en het rijk in 2019, omdat er door de instellingen meer besteed is aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE) dan dat er is ontvangen van het rijk (overbesteding). De OAB 2019 e.v. heeft een nieuwe verdeelsystematiek en is naar beneden bijgesteld tot € 162.933.

Voor Specifieke uitkering Sport (SPUK) is een voorschot ontvangen ad € 342.839. In 2019 zijn de uitgaven hiervoor aan binnen- en buitensportaccommodatie € 142.204; het resterende bedrag aan voorschot zal in 2020 worden terugbetaald aan het rijk.

Voor het project rotonde N446 heeft restitutie plaatsgevonden voor de ontvangen voorschotten van de provincie Zuid Holland. In 2010 heeft de gemeente twee subsidies gekregen voor dit project maar heeft daarna een verzoek tot intrekking van die verleende subsidies gedaan omdat dit project niet wordt uitgevoerd. Met het intrekken van die subsidies vervallen ook de eerdere toegekende

voorschotten van respectievelijk € 7.928 en € 57.711 die aan de gemeente waren toegekend en overgemaakt. Dit laatste is niet gebeurd en in 2019 zijn de voorschotten onverplicht aan de provincie overgemaakt.

Voor Investeringsplan Maatschappelijke zorg Rijnstreek is een voorschot ontvangen van € 80.000. Binnen de gemeente moet een geschikte locatie voor beschermd wonen gevonden worden. Dit valt ook onder Focus met Ambitie: huisvesting bijzondere doelgroepen. Zodra er een locatie gevonden is, zullen er kosten gemaakt gaan worden die ten laste kunnen worden gebracht van het investeringsfonds Leiden.

De resterende subsidies betreffen “spaarprojecten” die ingezet worden voor de uitvoering van het project N207. Over deze subsidies moeten nieuwe afspraken worden gemaakt met de provincie Zuid-Holland, vanwege het wijzigen van de scope van dit project.

OVERZICHT NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Borg- en garantstellingen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de leningen waarvoor de gemeente Kaag en Braassem borg / in de achtervang staat. Het saldo van de geborgde leningenportefeuille is het afgelopen jaar gestegen met € 1,2 miljoen. De toename van het saldo is het gevolg van de verplichte WSW-garantstelling. De gemeente zelf is in 2019 geen nieuwe borg- of garantstellingen aangegaan. Het WSW heeft met de gemeente een ongelimiteerde achtervangovereenkomst voor de twee in de gemeente werkzame corporaties Stichting Woondiensten Aarwoude en Stichting MeerWonen, tot een maximum van het door het WSW bepaald borgingsplafond (=wat een corporatie maximaal kan lenen gelet op de prognosegegevens van de corporatie (dPi)). WSW staat borg voor deze leningen, waarbij de gemeente samen met het rijk in de achtervang staat. Het verlies dat achtervangers kunnen lijden, is beperkt tot de rentederving over leningen die ze bij een calamiteit aan het WSW moeten verstrekken.

Mutaties borg- en garantstellingen						x € 1.000			
Omschrijving	Aantal	Oorspronkelijke hoofdsom	Restant hoofdsom 31-12-2018	Restant hoofdsom 31-12-2019	Gewaarborgd saldo op 31-12-2018	%	Gewaarborgd saldo op 31-12-2019	%	
Woningbouw incl. WSW	15	56.157	50.351	53.173	25.175	50%	26.587	50%	
Sportverenigingen	6	973	503	495	497	99%	489	99%	
Inwoners	94	6.099	2.227	1.986	2.227	100%	1.986	100%	
	115	63.229	53.081	55.654	27.900	53%	29.061	52%	

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente Kaag en Braassem is een aantal verplichtingen aangegaan in 2019 en eerder, waarvan levering en/of prestatie plaatsvindt in de toekomst. De belangrijkste zijn hieronder toegelicht:

Huurcontracten en/ of leaseverplichtingen

- De gemeente heeft een huurcontract met woningbouwvereniging stichting MeerWonen afgesloten voor de huur van de Brede School t/m 2051. De jaarlijkse huurlast wordt verhoogd met een prijsindex en bedraagt voor 2020 € 790.457.

Onderhouds- en dienstverleningsovereenkomsten

- Voor de inzameling en verwerken van het afval heeft de gemeente een contract afgesloten met Cyclus t/m 2022. De totale jaarlast bedraagt € 1.989.613.
- Met de gemeente Alphen aan den Rijn is een overeenkomst gesloten voor het uitvoeren van diverse belastingtaken. De jaarlast bedraagt € 361.225.
- Met ODV Maritiem is een overeenkomst gesloten voor het uitvoeren van de veerdienst naar het Kaageiland. De jaarlast bedraagt € 236.000

Overige langlopende verplichtingen aan verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden

- Met De Driemaster is een contract afgesloten t/m 2020 voor het uitvoeren van de Maatschappelijke agenda; het te verstrekken subsidiebedrag hiervoor in 2020 is € 1.720.639. De bijdrage voor TOM in de Buurt bedraagt in 2020 € 844.756. Go! voor jeugd is vanaf 2018 verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdzorg, inclusief de Pgb Jeugd. Participe voert de taken uit voor WMO, inclusief de nieuwe taken van begeleiding en de Pgb-begeleiding als ook Pgb huishoudelijke hulp. De bijdragen 2020 hiervoor zijn voor Go! € 2.934.600 en Participe € 2.595.269. Totaal bedragen deze € 8.095.264.
- De gemeentelijke taken vanuit de Participatiewet worden door Alphen aan den Rijn uitgevoerd (Serviceplein en Rijnvicus). Hiervoor is in 2018 in Rijnstreekverband een DVO aangegaan voor onbepaalde tijd. Voor de vergoedingen voor de dienstverlening lopen de afspraken tot en met 2021. De vergoeding bestaat uit een vaste bijdrage en een variabele bijdrage op basis van het aantal bijstandsontvangers (in 2019 circa € 1,3 miljoen).
- Als deelnemer in de VOF Braassemerland heeft de gemeente de verplichting aan de VOF om eigen vermogen in te brengen. Afhankelijk van de geactualiseerde grondexploitatie en de hierbij behorende vermogensbehoefte van de VOF wordt jaarlijks de gemeentelijke inbreng bepaald. In het eerste kwartaal van 2020 heeft de gemeente nog een bedrag van € 500.000 aan eigen vermogen ingebracht. Dit bedrag is in april 2020 weer teruggestort omdat de VOF vanaf dat moment de financieringsfaciliteiten met de BNG in een overeenkomst vast heeft kunnen leggen. In de samenwerkingsovereenkomst tussen partijen is namelijk afgesproken dat financiering plaats vindt met een mix van 50% eigen en 50% vreemd vermogen. In het jaar 2020 staan verder geen stortingen meer gepland. Of de gemeente in 2021 stortingen zal doen, zal blijken uit de nog bij te stellen liquiditeitsprognoses in het komende jaar.
- Verder participeert de gemeente in verschillende gemeenschappelijke regelingen. In paragraaf 6 verbonden partijen is per verbonden partij de gemeentelijke bijdrage voor deelname in 2019 genoemd. In de paragraaf 2 weerstandsvermogen en risicobeheersing is weergegeven welke risico's de gemeente loopt bij een aantal gemeenschappelijke regelingen. Ook is in deze paragraaf weergegeven welke juridische risico's of mogelijke schadeclaims de gemeente heeft.

OVERZICHT NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN

Reserveringsvergoeding

VOF Braassemerland heeft een afnameverplichting voor in eigendom van de gemeente zijnde gronden ter waarde van € 12.731.583. In 2015 heeft een economische levering plaatsgevonden met een waarde van € 1.875.774. De juridische levering hiervan heeft in fasen in 2017 en in 2019 plaats gevonden.

In 2018 is er een economische levering geweest met een waarde van € 1.400.670. Daarnaast zijn er in 2019 twee economische leveringen geweest met een waarde van € 4.364.090 en € 1.157.882. Wanneer deze economisch geleverde gronden worden afgenomen en wanneer dit recht voor de gemeente actueel wordt, is nog niet bekend. De gemeente ontvangt over de economisch geleverde kavels die nog niet juridisch zijn geleverd en per balansdatum een waarde hebben van € 6.922.642 een rentevergoeding van 3,5% op jaarbasis.

Over het openstaande bedrag van de “koop prijs bouw kavels” per balansdatum € 3.933.167 ontvangt de gemeente een reserveringsvergoeding van 3,5% op jaarbasis.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Het COVID-19 (corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar mogelijk wel voor onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Met betrekking tot de balansposities aangaande de langlopende leningen, grondexploitaties en kortlopende vorderingen zijn deze met de kennis per 31 december 2019 beoordeeld op een toereikende waardering. De corona-crisis kan mogelijk leiden tot onzekerheden aangaande de invorderbaarheid (vorderingen), dan wel terugverdien capaciteit (bij grondexploitaties) in 2020 en verder. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Onderstaand overzicht vermeldt de gerealiseerde baten en lasten per programma voor bestemming in vergelijking met de begroting inclusief de door de raad in het verslagjaar vastgestelde begrotingswijzigingen. In het overzicht is tevens een specificatie van de resultaatbestemmingen per programma weergegeven.

Programma	Primaire begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Realisatie versus begroting (na wijziging)			x € 1.000	%
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo		
1 Bestuur en regio	3.840	-298	3.541	4.535	-604	3.931	5.545	-554	4.991	1.010	51	1.061	N	27%
2 Sociaal domein	22.928	-6.252	16.676	23.887	-6.250	17.637	23.874	-6.494	17.380	-13	-244	-257	V	-1%
3 Ruimte en leefomgeving	14.074	-11.311	2.762	22.164	-12.921	9.243	20.310	-13.582	6.728	-1.854	-661	-2.515	V	-27%
Algemene dekkingsmiddelen	4.167	-40.071	-35.904	4.827	-41.219	-36.392	2.785	-41.425	-38.640	-2.043	-206	-2.248	V	6%
Overhead	13.115	-90	13.025	7.454	-122	7.332	7.004	-126	6.878	-450	-4	-454	V	-6%
Vennootschapsbelasting	5	0	5	5	0	5	1	0	1	-4	0	-4	V	
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	58.128	-58.022	106	62.872	-61.117	1.756	59.518	-62.181	-2.662	-3.354	-1.064	-4.418	V	
1 Bestuur en regio	0	-369	-369	0	-500	-500	0	-453	-453	0	47	47	N	
2 Sociaal domein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
3 Ruimte en leefomgeving	415	-152	263	415	-889	-474	2.434	-1.239	1.195	2.019	-350	1.669	N	
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	-781	-781	0	-710	-710	0	71	71	N	
Mutaties reserves	415	-521	-106	415	-2.170	-1.756	2.434	-2.402	32	2.019	-232	1.788	N	
Gerealiseerd resultaat	58.542	-58.542	0	63.287	-63.287	0	61.952	-64.583	-2.630	-1.335	-1.296	-2.630	V	

Incidenteel versus structureel

<i>Incidentele baten en lasten (saldo)</i>	2.999	-2.295	704	7.401	-5.276	2.125	4.402	-2.981	1.421	N
<i>Structureel jaarrekeningssaldo</i>	60.288	-60.993	-704	54.552	-59.307	-4.755	-5.737	1.686	-4.051	V
Gerealiseerd resultaat	63.287	-63.287	0	61.952	-64.583	-2.630	-1.335	-1.296	-2.630	V

Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

ALGEMENE TOELICHTING OP DE FINANCIËLE POSITIE

De jaarrekening over 2019 sluit met een voordelig resultaat van € 2.630.333. Bij de resultaatbestemming zullen wij het voorstel aan uw raad doen om van het voordelige resultaat een bedrag van € 1.939.422 beschikbaar te stellen voor 2020 en het restant van € 690.911 toe te voegen aan de algemene reserve. Daarmee behouden we voldoende weerstandscapaciteit in het kader van risicomanagement. Per 31 december 2019 is een aantal investeringen gereed gemeld. Dit betekent dat de kredieten worden afgesloten; per programma is hiervoor een specificatie gegeven.

Rechtmatigheid

Voor de controle van de jaarrekening is het van belang dat intern onderzoeken naar de rechtmatigheid worden uitgevoerd. Periodiek is aansluiting gemaakt tussen diverse subadministraties en de financiële administraties. Bij het beoordelen van de jaarrekening zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Rekeningresultaten

De rekeningresultaten mogen niet als een op zich staand feit worden beoordeeld, maar moeten worden beschouwd in samenhang met de bij de begroting voorziene financiële positie, de in de loop van het jaar bij de tussenrapportages gesignaleerde bestedingsafwijkingen en de in de loop van het jaar door de raad genomen besluiten tot wijziging van de begroting.

Het streven moet gericht zijn op een zo realistisch mogelijke planning van de in een dienstjaar uit te voeren werken (opstellen van werkplannen afgestemd op de beschikbare middelen). Het doorschuiven van werken die oorspronkelijk in het dienstjaar waren gepland, betekent dat onnodig beslag wordt gelegd op middelen omdat de kapitaallasten hiervan in de budgetten van het betreffende jaar zijn opgenomen. De begroting van 2020 en verdere jaren dient te worden bijgesteld aan de hand van de analyses van de tussenrapportages en de jaarrekening voor zover de daarin vermelde zaken structureel van aard zijn. Indien het instrumentarium op deze wijze wordt ingezet dan kunnen afwijkingen ten opzichte van de begroting zoveel mogelijk worden beperkt. Indien er door onvoorziene zaken toch afwijkingen in het bestedingenpatroon ontstaan, met programmaoverschrijdende consequenties of waarvoor extra krediet benodigd is, dan is ons streven erop gericht om uw raad hiervan in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte te brengen door het uitbrengen van afzonderlijk advies of aan de hand van de tussenrapportages.

LEESWIJZER VOOR DE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

De toelichting op de baten en lasten per programma is als volgt opgebouwd:

Baten en lasten

Hierin worden de totale baten en de totale lasten per programma gepresenteerd, volgens de primaire begroting, de begroting na wijziging en de realisatie 2019. Ook worden de verschillen tussen begroting na wijziging en realisatie weergegeven, voor zowel de baten als de lasten per programma. Apart zijn de mutaties in de reserves per programma in dit overzicht opgenomen.

Toelichting op de verschillen

De belangrijkste verschillen tussen de begrote baten en lasten na wijziging en de werkelijke baten en lasten 2019 zijn hierin weergegeven en toegelicht.

Incidentele baten en lasten

In dit overzicht zijn de belangrijkste baten en lasten weergegeven met een incidenteel karakter. Tevens is aangegeven of en voor welk bedrag deze incidentele baat of last was begroot en of het betrekking heeft op een regulier bedrijfsproces of een incidentele gebeurtenis.

Waar hebben we ons geld aan uitgegeven

In dit cirkeldiagram is per programma in één oogopslag zichtbaar hoe de verdeling van de lasten over de verschillende programmaonderdelen is geweest.

Investeringskredieten

Hierin zijn de lopende investeringskredieten en de af te sluiten investeringskredieten met het kredietbedrag en het restantkrediet per programma weergegeven.

Overige overzichten

Verder zijn aanvullend de volgende voorgeschreven overzichten opgenomen:

- Overzicht van algemene dekkingsmiddelen
- Besteding onvoorzien
- Totaal incidentele baten en lasten
- Totaal resultaatbepaling- en bestemming
- Totaal structurele reservemutaties
- Publicatie bezoldiging topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen
- Publicatie overige (niet-top) functionarissen

Programma 1 Bestuur en regio

ALGEMEEN

Voor het beschrijvende deel van het programma wordt verwezen naar de programmaverantwoording. In het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening zijn de totalen per programma weergegeven. In dit onderdeel, de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, volgt een cijfermatige meer gedetailleerde verantwoording per programma. Met het vaststellen van de begroting en begrotingswijzigingen zijn de productbudgetten beschikbaar gesteld. Deze productbudgetten zijn aangewend om de beoogde doelen van het betreffende programma te realiseren.

BATEN EN LASTEN

Taakveld	x € 1.000											
	Primaire begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Realisatie vs begroting (na wijziging)		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Bestuur	1.830	-17	1.813	1.925	-17	1.908	2.885	-18	2.867	960	-1	959 N
0.5 Treasury	244	-226	18	322	-313	9	322	-313	9	0	0	0 N
0.8 Overige baten en lasten	-40	0	-40	4	-214	-210	31	-162	-131	27	51	79 N
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.806	-55	1.750	2.285	-61	2.224	2.307	-61	2.246	23	-0	23 N
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	3.840	-298	3.541	4.535	-604	3.931	5.545	-554	4.991	1.010	51	1.061 N
0.10 Mutaties reserves	0	-369	-369	0	-500	-500	0	-453	-453	0	47	47 N
Gerealiseerd resultaat	3.840	-667	3.172	4.535	-1.105	3.431	5.545	-1.007	4.539	1.010	98	1.108 N

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN

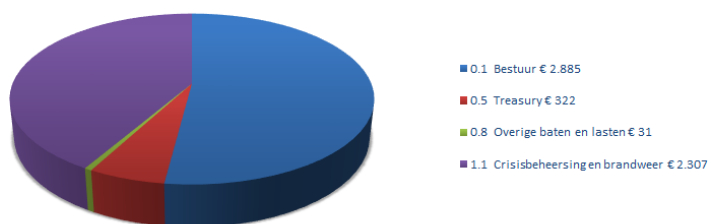
			x €1.000			
Toelichting			verschil lasten	verschil baten	I/S	
0.1 Bestuur	Het nadeel van € 960.000 in de lasten: Vanwege de extreem gedaalde rekenrente in 2019 moest er additioneel € 821.000 in de pensioenvoorziening voor wethouders worden gestort. Dit is voor zowel de actieve, niet-actieve en gepensioneerde wethouders. Door het vertrek van de vorige griffier en start van de nieuwe, zijn er dubbele loonkosten gerealiseerd. Daarnaast is de uren inzet van een griffiemedewerker verhoogd. Totaal nadeel € 75.000. Het wachtgeld van een oud wethouder was niet geraamd (nadeel € 40.000) en de kostenvergoedingen waren hoger dan verwacht (nadeel € 18.000).		960	N	-1	V I
0.8 Overige baten en lasten	Het nadeel van € 27.000 in de lasten wordt veroorzaakt door diverse afrekeningen uit voorgaande jaren (2018 of eerder) die niet op de betreffende taakvelden kunnen worden verantwoord, omdat hiermee een verkeerd beeld ontstaat van de kosten van 2019. Bijvoorbeeld een afrekening 2018 van Cyclus voor afval. Nadeel van € 51.000 in baten betreft enkele vastgoedtransacties die zijn doorgeschoven naar 2020.		27	N	51	N I
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Het nadeel van € 23.000 betreft voornamelijk de salarislasten. Deze wordt centraal toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.		23	N	0	V I
Overige verschillen <€ 15.000			0	N	0	N I
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten			1.010	N	51	N
0.10 Mutaties reserves	De geraamde uitgaven voor duurzaamheidsprojecten uit de reserve duurzaamheid zijn niet geheel gerealiseerd. Er is daarmee minder onttrokken aan de reserve en er resteert daardoor nog € 47.000 in de reserve.		0		47	N I
Mutaties reserves			0		47	N
Gerealiseerd resultaat			1.010	N	98	N

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Programma 1 - Bestuur en regio			x € 1.000		heeft betrekking op:	
Taakveld	Omschrijving	omschrijving	begroting na wijziging	realisatie	regulier bedrijfs-proces	incidenteel
Lasten	0.1 Bestuur	Dotatie pensioenvoorziening wethouders.	0 V	821 N	x	x
	0.1 Bestuur	Onze bijdrage aan RIF is tijdelijk en wordt gedekt uit de reserve HR.	369 N	369 N	x	x
	0.8 Overige baten en lasten	Nagekomen kosten Cyclus (afval) en schadevergoeding bij onteigeningsprocedure.	-10 V	70 N	x	x
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Project AED	19 N	19 N	x	x
			377 N	1.279 N		
<u>starting in reserves:</u>						
nvt						
incidentele lasten na mutatie reserves			377 N	1.279 N		
Baten	0.8 Overige baten en lasten	Eenmalige inkomsten uit (rest)grondverkoop.	-214 V	-162 V	x	x
			-214 V	-162 V		
	<u>onttrekking aan reserves:</u>					
	0.10 reserve Holland-Rijnland	Dekking bijdrage RIF HR	-369 V	-369 V	x	x
	0.10 Reserve Duurzaamheid	Dekking duurzaamheidsprojecten	-131 V	-84 V	x	x
incidentele lasten na mutatie reserves			-714 V	-615 V		

WAAR HEBBEN WE ONS GELD AAN UITGEGEVEN

Programma 1 - BESTUUR EN REGIO (x 1.000)

INVESTERINGEN

x € 1.000				
omschrijving krediet	krediet bedrag	restant krediet 2019 overschot (V) / tekort (N)	status	eiendatum krediet
7001003 Vervanging meubilair raadszaal 2019	23	4 V	Afsluiten	31-12-2019
7001005 Cardreaders raadszaal 2019	29	29 V	Lopend	31-12-2020

Programma 2 Sociaal domein

ALGEMEEN

Voor het beschrijvende deel van het programma wordt verwezen naar de programmaverantwoording. In het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening zijn de totalen per programma weergegeven. In dit onderdeel, de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, volgt een cijfermatige meer gedetailleerde verantwoording per programma. Met het vaststellen van de begroting en begrotingswijzigingen zijn de productbudgetten beschikbaar gesteld. Deze productbudgetten zijn aangewend om de beoogde doelen van het betreffende programma te realiseren.

BATEN EN LASTEN

Taakveld		x € 1.000								
		Primaire begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
101	MAG101 Wonen / Intern	0	0	0	4	0	4	4	0	0
201	MAG201 Werken / Intern	0	0	0	23	0	23	24	0	1 N
205	MAG205 Werken / Wettelijke taken	448	0	448	433	0	433	429	0	-4 V
311	MAG311 Leven / Gezondheid en veiligheid / Intern	35	0	35	14	0	14	3	0	-11 V
312	MAG312 Leven / Gezondheid en veiligheid / Professie	124	0	124	124	0	124	124	0	0
315	MAG315 Leven / Gezondheid en veiligheid / Wettelij	695	0	695	664	0	664	639	0	-25 V
321	MAG321 Leven / Toegang / Intern	36	0	36	25	0	25	26	0	1 N
322	MAG322 Leven / Toegang / Professioneel	20	0	20	20	0	20	20	0	0
325	MAG325 Leven / Toegang / Wettelijke taken	497	0	497	635	0	635	585	0	-51 V
332	MAG332 Leven / Ontwikkeling / Professioneel	857	0	857	857	0	857	857	0	0
335	MAG335 Leven / Ontwikkeling / Wettelijke taken	5.423	-165	5.258	5.696	-163	5.533	6.263	-163	567 N
342	MAG342 Leven / Ondersteuning / Professioneel	391	0	391	381	0	381	381	0	0
345	MAG345 Leven / Ondersteuning / Wettelijke taken	9.990	-4.301	5.689	9.573	-4.234	5.339	9.607	-4.339	-105 V
352	MAG352 Leven / Investeren in mensen / Professioneel	97	0	97	97	0	97	97	0	0
354	MAG354 Leven / Investeren in mensen / Vrijwilliger	226	0	226	226	0	226	226	0	-0 V
355	MAG355 Leven / Investeren in mensen / Wettelijke t	-46	0	-46	29	0	29	31	0	2 N
366	MAG366 Leven / Maatschappelijk vastgoed / Gezondhe	2.491	-1.442	1.049	3.551	-1.497	2.055	2.751	-1.632	-135 V
367	MAG367 Leven / Maatschappelijk vastgoed / Ontwikke	423	-294	129	405	-314	91	403	-316	-4 V
368	MAG368 Leven / Maatschappelijk vastgoed / Onderwij	1.127	-48	1.079	1.077	-38	1.039	1.355	-40	276 N
369	MAG369 Leven / Maatschappelijk vastgoed / Invester	97	-3	94	53	-4	49	50	-4	-3 V
Gerealiseerd totaalssaldo van baten en lasten		22.928	-6.252	16.676	23.887	-6.250	17.637	23.874	-6.494	-257 V
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat		22.928	-6.252	16.676	23.887	-6.250	17.637	23.874	-6.494	-257 V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN

Toelichting		x € 1.000		
		verschil lasten	verschil baten	I/S
315	MAG315 Leven / Gezondheid en veiligheid / Wettelij	-25	0	I
325	MAG325 Leven / Toegang / Wettelijke taken	-51	0	I
335	MAG335 Leven / Ontwikkeling / Wettelijke taken	567	0	V

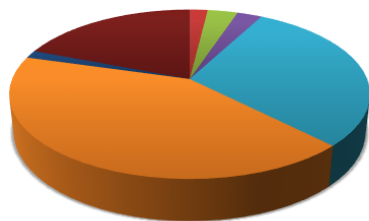
		x €1.000			
Toelichting		verschil lasten		verschil balen	I/S
345 MAG345 Leven / Ondersteuning / Wettelijke taken	Belangrijkste effecten in lasten (nadeel € 37.000): Alg. voorz. Wmo/Jeugd: 1. Een daling van het bijstandsbestand. We houden over op deze uitgaven. 2. Een bijstelling van onze vorderingen op (bijstand) cliënten. Dit heeft geleid tot afboekingen (met name op leningen). 3. Een nadeel op de salarislasten. Totaal nadeel € 250.000 Inkomensvoorz. WWB+ BBZ: Minder vraag naar BBZ-uitkeringen, ook de doeluitkering van het rijk daalt. Voordeel € 57.000 Bijzondere bijstand: Het budget voor het project LVB (Licht verstandelijk beperking) door Tom in de Buurt niet volledig is ingezet. De pilot bestond uit financiering van plekken in een trainingshuis en inzet van zelfstandigheidscoaches in de wijken. Van het trainingshuis werd door Kaag en Braassem weinig gebruik gemaakt en dit is daarom stopgezet, het gebruik van de zelfstandigheidscoaches is wel succesvol en wordt gecontinueerd. Voordeel € 20.000 Maatwerkvoorzieningen: Een vervoersvoorzieningen in natura: toenemend aantal aanvragen en afhandelingen rondom vervoer heeft niet geleid tot een toename van het aantal uitstaande vervoersmiddelen. Nadeel op woonvoorzieningen in natura. Vanwege een aantal duurdere woningaanpassingen en nieuwe contracten met leveranciers van woningaanpassingen en met de trapliftleverancier zien we deze kosten toenemen. Totaal voordeel € 24.000 PGB Wmo en jeugd: Dit betreffen de Wmo verstrekkingkosten (via Participe). Uit de voorlopige rapportage blijkt dat met name op Pgb Wmo begeleiding de verwachte uitputting van de SVB budgetten naar beneden moet worden bijgesteld. Er worden indicaties verstrekt, maar deze worden niet volledig uitgeput. Het uitputtingspercentage waarmee in 2019 rekening wordt gehouden is 68% . Hierbij ligt het uitgavenniveau 2019 in lijn met de realisatie 2018. Voordeel € 88.000 Opvang/beschermde wonen: Dit zijn incidentele budgetten ter voorbereiding op de nieuwe taken beschermd wonen en inburgering. Een deel is uitgevoerd, zoals een kostprijsonderzoek voor beschermd wonen door Rebel. Voordeel € 22.000 Belangrijkste effecten in baten (voordeel € 105.000): WWB/BBZ/Bijzondere bijstand: De terugvorderingen en aflossingen waren hoger dan begroot, waarschijnlijk als gevolg van de hoogconjunctuur. Voordeel € 87.000. Een voordeel in de opbrengsten uit gedetacheerd personeel ad € 17.000	34	N	-105	V I
366 MAG366 Leven / Maatschappelijk vastgoed / Gezondhe	Lasten voordeel: Dit voordeel betreft enerzijds de nog niet uitbetaalde afkoopsommen voor de kunstgrasvelden (focus met ambitie). De afwikkeling vindt plaats in 2020. Bij de jaarrekening wordt voorgesteld het budget ad € 1.000.000, over te hevelen naar 2020. Daarnaast is er een BTW nadeel van circa 90.000 waar de gemeente SPUK subsidie voor ontvangt, die wordt verantwoord als voordeel onder de inkomsten. We anticiperen op een extra bijdrage van € 111.000 aan de Tweesprong vanwege een tekort in de jaarrekening. Baten voordeel: Dit betreft de SPUK subsidie van het Rijk voor het nadeel dat sinds 2019 de BTW op sportuitgaven een kostenpost is.	-800	V	-135	V I
368 MAG368 Leven / Maatschappelijk vastgoed / Onderwij	Dit nadeel betreft de extra afschrijving op de geactiveerde uitgaven van IKC's die ten laste van de exploitatie worden geboekt. E.e.a. conform het raadsverzoek om daarmee toekomstige kapitaallasten voor de IKC's te verlagen.	278	N	-2	V I/S
Overige verschillen <€ 15.000		-17	V	-1	V
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten		-13	V	-244	V
0.10 Mutaties reserves	Niet van toepassing.	0		0	
Mutaties reserves		0		0	
Gerealiseerd resultaat		-13	V	-244	V

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Programma 2 - Sociaal domein			x € 1.000		heeft betrekking op:	
Product	Omschrijving		begroting na wijziging	realisatie	regulier bedrijfs-proces	incidenteel
Lasten	MAG 366 vastgoed / Gezondheid	Afkoopsommen renovatie kunstgrasvelden.	1.000	N	0	x
	MAG 366 vastgoed / Gezondheid	tekort Tweesprong (obv concept jrk)	0	V	111	x
			1.000	N	111	N
<u>starting in reserves:</u> nvt						
incidentele lasten na mutatie reserves			1.000	N	111	N
Baten						
			0	V	0	V
<u>onttrekking aan reserves:</u> nvt						
incidentele baten na mutatie reserves			0	V	0	V

WAAR HEBBEN WE ONS GELD AAN UITGEGEVEN

Programma 2 - SOCIAAL DOMEIN (x 1.000)

- MAG 1 : wonen € 4
- MAG 2 : werken € 454
- MAG 3.1: gezondheid en veiligheid € 766
- MAG 3.2: toegang € 631
- MAG 3.3: ontwikkeling € 7.120
- MAG 3.4: ondersteuning € 9.988
- MAG 3.5: investeren in mensen € 353
- MAG 3.6: maatschappelijk vastgoed € 4.558

INVESTERINGEN

x € 1.000					
omschrijving krediet	krediet bedrag	restant krediet 2019 overschot (V)/ tekort (N)		status	einddatum krediet
7042002 Bouwkosten IKC's	349	17	V	Afsluiten	31-12-2019
7042003 IKC Leimuiden 2020	7.260	5.190	V	Lopend	31-12-2021
7042004 Bouw Brede school Hoogmade	1.721	8	V	Afsluiten	31-12-2019
7042006 IKC Rijnsaterwoude	2.550	2.457	V	Lopend	31-12-2021
7057004 Uitvoering speelruimtebeleidsplan 2019	307	271	V	Afsluiten	31-12-2019

Programma 3 Ruimte en leefomgeving

ALGEMEEN

Voor het beschrijvende deel van het programma wordt verwezen naar de programmaverantwoording. In het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening zijn de totalen per programma weergegeven. In dit onderdeel, de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, volgt een cijfermatige meer gedetailleerde verantwoording per programma. Met het vaststellen van de begroting en begrotingswijzigingen zijn de productbudgetten beschikbaar gesteld. Deze productbudgetten zijn aangewend om de beoogde doelen van het betreffende programma te realiseren.

BATEN EN LASTEN

		x € 1.000											
Taakveld		Primaire begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Realisatie vs begroting (na wijziging)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.2	Burgerzaken	100	-474	-373	682	-538	144	606	-689	-83	-75	-151	-227 V
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	207	-231	-24	293	-379	-86	231	-255	-24	-62	124	62 N
1.2	Openbare orde en veiligheid	29	0	29	28	0	28	26	-97	-70	-1	-97	-98 V
2.1	Verkeer en vervoer	3.023	-48	2.974	4.601	-211	4.390	6.179	-267	5.913	1.578	-56	1.522 N
2.5	Openbaar vervoer	140	-3	136	129	-3	126	261	-59	202	132	-56	76 N
3.1	Economische ontwikkeling	198	-5	193	323	-8	315	258	-8	250	-65	-0	-66 V
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	183	0	183	82	0	82	-102	0	-102 V
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8	-11	-3	47	-46	1	41	-45	-3	-5	1	-5 V
3.4	Economische promotie	255	0	255	399	-3	396	366	-17	348	-33	-14	-48 V
5.5	Cultureel erfgoed	57	0	57	57	0	57	54	-3	51	-3	-3	-6 V
5.6	Media	13	0	13	13	0	13	13	0	13	0	0	0 N
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.159	-78	1.081	2.115	-63	2.052	2.107	-72	2.035	-8	-9	-17 V
7.2	Riolering	2.222	-3.335	-1.113	2.500	-3.615	-1.115	2.402	-3.620	-1.218	-98	-6	-103 V
7.3	Afval	2.162	-3.118	-956	2.963	-3.149	-186	2.980	-3.144	-164	17	6	22 N
7.4	Milieubeheer	887	0	887	954	0	954	1.009	0	1.009	55	0	55 N
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	76	-63	13	79	-88	-9	70	-108	-38	-9	-20	-29 V
8.1	Ruimtelijke ordening	574	0	574	2.052	-9	2.043	1.644	-9	1.635	-408	0	-408 V
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.957	-2.957	0	3.753	-3.753	0	1.161	-3.377	-2.216	-2.592	376	-2.216 V
8.3	Wonen en bouwen	6	-989	-983	992	-1.056	-64	819	-1.812	-993	-174	-756	-930 V
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten		14.074	-11.311	2.762	22.164	-12.921	9.243	20.310	-13.582	6.728	-1.854	-661	-2.515 V
0.10	Mutaties reserves	415	-152	263	415	-889	-474	2.434	-1.239	1.195	2.019	-350	1.669 N
Gerealiseerd resultaat		14.488	-11.463	3.025	22.578	-13.810	8.769	22.744	-14.821	7.923	166	-1.011	-846 V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN

				x €1.000			
Toelichting				verschil lasten	verschil baten	I/S	
0.2	Burgerzaken	Het voordeel in de lasten betreft met name de salarislaster. Deze wordt centraal toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Het voordeel in de baten betreffen de leges voor AVOI (algemene verordening ondergrondse infrastructuur) en de uitgifte van rijbewijzen.		-75	V	-151	V I
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Het voordeel in de lasten betreft de door te schuiven (incidentele) middelen voor het maatschappelijk vastgoed traject (€ 44.000). Daarnaast hebben we minder (verkoop)kosten gemaakt bij de verkoop van restantkavels en snippergreo (€ 17.000) (uit te faseren eigendommen. Het nadeel in de baten betreft de boekwaarden van verkochte objecten waar in de begroting geen rekening mee was gehouden.		-62	V	124	N I
1.2	Openbare orde en veiligheid	Het voordeel in de baten betreft de opgelegde dwangsommen. In het geval de verwachting is dat deze (deels) oninbaar zijn wordt dit meegenomen in de beoordeling van de stand van de dubieuze debiteuren.		-1	V	-97	V I

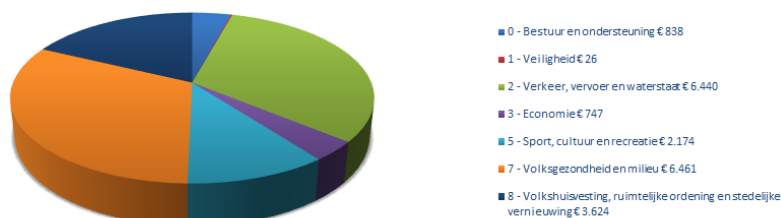
				x€1.000			
Toelichting				verschil lasten		verschil baten	I/S
2.1	Verkeer en vervoer	Het nadeel in de lasten van € 1.578.000 is als volgt samengesteld: Beheer van bruggen: Diverse werkzaamheden gepland in 2019 schuiven door naar 2020. Dit betreft grotendeels de kosten voor het klein onderhoud aan kunstwerken waarvan de aanbesteding eind 2019 heeft plaatsgevonden. Ook het project brug Zwanebloem (sloop en vervanging) wordt uitgevoerd in 2020. Er wordt voorgesteld om het restant bedrag 2019 in 2020 via de reserve infrastructuur beschikbaar te stellen. Voordeel € 192.000 Openbare verlichting: De kosten voor gas en elektra blijven achter op de begroting. Daarnaast wordt voorgesteld om de budgetten van twee projecten via de reserve infrastructuur beschikbaar te stellen in 2020. Dit betreffen de Herenweg fase 2 en het vervangen van lichtmasten op de Oudendijkseweg. Voordeel € 177.000 Groot onderhoud wegen: Met name 2 grote projecten, de Herenweg fase 2 en het Jaagpad (Waternet), schuiven door naar 2020. Er wordt voorgesteld om het restant bedrag 2019 in 2020 via de reserve infrastructuur beschikbaar te stellen. Voordeel € 472.000 Groot onderhoud bruggen: Drie groot onderhoud projecten: brug pastoor Onelplein, brug Langeweg/Noorderhemweg en de brug Prunusstraat Leimuiden schuiven door naar 2020. Er wordt voorgesteld om het restant bedrag 2019 in 2020 via de reserve infrastructuur beschikbaar te stellen. Voordeel € 128.000 Instellen voorziening bruggen: De Langebrug in Oud Ade is in 2019 lange tijd afgesloten geweest en wordt in 2020 vervangen. De brug is dusdanig verstenen dat verandering noodzakelijk is. Naar aanleiding van klachten en incidenten blijkt ook voor de houten bruggen in Woubrugge een dusdanige achteruitgang, dat herstel noodzakelijk is in 2020. Met een recente wijziging in het BBV dient de gemeente bij de jaarrekening een voorziening voor de kosten van herstel te treffen. Deze voorziening wordt gevoerd door de beoogde uitgaven voor herstel geheel ten laste van het resultaat 2019 te brengen. In 2020 worden de feitelijke uitgaven betaald uit de voorziening. Het nadeel bedraagt € 2.540.000 Het voordeel in de baten betreffen de niet begrote degeneratie vergoedingen, die met name in december 2019 nog zijn ontvangen. Deze zijn lastig te ramen want zijn afhankelijk van het aantal meters schade veroorzaakt door de kabelbedrijven. De opbrengsten zijn in 2020 nodig ter dekking van kosten van herstel van asfalt- en elementenverharding.	1.578	N	-56	V	I
2.5	Openbaar vervoer	De lasten voor pontveer Kaag-Buitenkaag zijn per saldo met € 103.052 toegenomen. Dit is in lijn met de hiervoor opgenomen risicoservering van € 99.000. De structurele last is verwerkt in de begroting 2020 en verder. Daarmee kan het risico pontveer in 2020 en verder worden bijgesteld. In april 2020 heeft de afrekening 2019 met de exploitant plaatsgevonden. Het geraamde bedrag was toereikend. Het resterende nadeel betreft de kapitaallasten die niet correct waren begroot. Het voordeel in de baten betreft de bijdragen van derden ten behoeve van de pontveer Kaag-Buitenkaag die in 2019 nog niet waren geraamd.	132	N	-56	V	I
3.1	Economische ontwikkeling	In 2019 zijn duurzaamheidsmaatregelen uitgevoerd, zoals het onderzoek naar warmte uit de Braassem, de haalbaarheidsscan Warmte uit Afvalwater, en is er een ontzorgingspakket voor agrariërs gerealiseerd in samenwerking met LTO, Liander en de Rabobank. Het restant op de reserve duurzaamheid is € 47.435. Er wordt voorgesteld om dit bedrag beschikbaar te stellen in 2020 via de reserve duurzaamheid. Dit zal worden besteed aan het vergroenen van het gemeentehuis, ontwikkeling warmtevisie, en de ondersteuning van bewonersinitiatieven gericht op het verduurzamen van woningen in onze gemeente.	-65	V	0	V	I
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Dit voordeel betreft middelen uit Focus met ambitie, (1) planontwikkeling bedrijventerrein, restant € 95.076 en (2) winkelhart Roelofarendsveen, restant € 6.425. Er wordt voorgesteld deze budgetten opnieuw beschikbaar te stellen in 2020.	-102	V	0		I
3.4	Economische promotie	Het voordeel betreft de gemaakte kosten voor de Braassemboulevard. In verband met de wijziging van de plannen rondom de Braassemboulevard en het ingezette participatietraject is het project uitgesteld en zijn de kosten van de aannemer niet volledig gemaakt. Tegenover de kosten zouden ook meeropbrengsten vanuit cofinanciering moeten staan, maar deze zijn in verband met de wijziging van de plannen niet opgenomen. Over de verdere inruiling, en bijbehorende kosten en opbrengsten van de Braassemboulevard, zal de komende maanden meer duidelijkheid komen.	-33	V	-14	V	I
7.2	Riolering	Het voordeel in de lasten betreft een aantal werkzaamheden uit het GRP die niet zijn uitgevoerd. Dit betreft ondermeer geplande werkzaamheden voor het reinigen en inspecteren van vrij verval riool die niet door gingen, omdat de toegang niet bereikbaar (te openen) was.	-98	V	-6	V	I
7.3	Afval	Op basis van de hoeveelheden rapportage tot en met november 2019 van Cyclus is een berekening gemaakt voor de verwachte opbrengst van het variabele deel van de afvalstoffenheffing 2019 (Diftar). Hierop is de realisatie bijgesteld. Dit geeft een nadeel van € 17.000. De daadwerkelijk afrekening volgt in 2020.	17	N	6	N	I
7.4	Milieubeheer	Het nadeel in de lasten betreft de bijdrage aan de Omgevingsdienst (ODWH). Daar spelen hogere kosten als gevolg van de nieuwe cao ambtenaren, een herziening van het uurtarief, en hogere frictiekosten. Dit wordt deels teniet gedaan door een lagere urenbesteding van de ODWH en lagere materiële kosten dan begroot.	55	N	0		I
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Het voordeel in de baten wordt veroorzaakt door een hoger aantal begravingen dan voorzien. In 2019 betrof het 41 begravingen, in de jaren 2018 en 2017 betrof dit respectievelijk 21 en 28 begravingen.	-9	V	-20	V	I
8.1	Ruimtelijke ordening	Het voordeel in de lasten is als volgt samengesteld: Ruimtelijke ordening: Het voordeel in de kosten wordt grotendeels veroorzaakt door salarislasten, dit wordt centraal toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Daarnaast is er €59.000 minder uitgegeven aan adviezen/onderzoeken voor bestemmingsplannen en bebouwingsonderzoeken. Een aantal onderzoeken schuiven door naar 2020 uitgevoerd. Totaal voordeel € 341.000 Invoering omgevingswet Een aantal grote uitgaven gepland voor 2019 worden uitgevoerd begin 2020. Dit betreft onder meer het opstellen van het omgevingsplan buitengebied. De Omgevingsvisie Kaag en Braassem zal conform planning in de loop van 2020 aan de raad worden aangeboden. Voordeel € 48.000 Gebiedsontwikkeling Sport en Ondenwijs Het voordeel betreft het voorbereidingsbudget van het masterplan sportpad, dat nog besteed wordt in 2020. Het masterplan wordt in juni 2020 aan de raad voorgelegd. Er wordt voorgesteld het budget door te schuiven naar 2020 (focus met ambitie). Voordeel € 20.000	-408	V	0	N	I
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Bij de jaarrekening worden de grondexploitaties geactualiseerd. De begroting is gebaseerd op de voorlaatste actualisatie. Dit leidt tot diverse mutaties. Deze zijn nader toegelicht in paragraaf 7 grondexploitaties.	-2.592	V	376	N	I
8.3	Wonen en bouwen	Het voordeel in de lasten is als volgt samengesteld: De middelen voor huisvesting bijzondere doelgroepen (focus met ambitie) zijn nog niet volledig besteed en staan gepland voor uitvoering in 2020. Er wordt voorgesteld deze budgetten beschikbaar te stellen in 2020. Voordeel € 131.000. Bij Bouwtoezicht is er een voordeel op de salarislasten, dit wordt centraal toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Voordeel € 44.000 Het voordeel in de baten betreft omgevingszaken: Voor € 492.000 betreft dit de afkoop van sociale woningbouw + parkeren. Dit bedrag is toegevoegd aan het vereenigingsfonds in de reserve grondexploitatie. Het resterende voordeel van € 265.000 betreft met name het grote project Westend. Bij het raadsvoorstel zal het college voorstellen deze laatste overschrijding te oormerken voor de inhuur bij de wabo.	-174	V	-756	V	I
Overige verschillen <€ 15.000				-17	V	-11	V
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten				-1.854	V	-661	V
0.10	Mutaties reserves	Nadeel in de lasten: De bijdragen vereenigingsfonds van € 493.000 zijn toegevoegd aan de reserve bouwgrond exploitatie. Op basis van de realisatie is er € 1.051.000 meer gestort in de reserve wegeninfrastructuur. Dit betreffen met name de infraprojecten die zijn doorgeschoven naar 2020. Op basis van de realisatie is er € 423.000 meer gestort in de reserve riolering. Op basis van de realisatie is er € 53.000 meer gestort in de reserve IMNOR (voor kapitaallasten) Totaal nadeel € 2.019.000 Voordeel in de baten: De actualisatie van de grexen ultimo 2019 leidt tot vrijval in de risico reserve voor met name Braassemblerland en Nieuwe Wetering Noord. Voordeel € 572.000 De geraamde onttrekking aan de reserve riolering was niet nodig. Nadeel € 132.000 Op basis van de realisatie is er minder onttrokken in de reserve IMNOR (voor kapitaallasten). Nadeel € 90.000. Totaal voordeel € 350.000	2.019	N	-350	V	I
Mutaties reserves				2.019	N	-350	V
Gerealiseerd resultaat				166	N	-1.011	V

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Programma 3 - Ruimte en leefomgeving			x € 1.000		heeft betrekking op:	
Product	Omschrijving		begroting na wijziging	realisatie	regulier bedrijfs-proces	incidenteel
Lasten	0.2 Burgerzaken	Verkiezingen 2019	45 N	45 N	x	x
	0.3 gronden	Maatschappelijk vastgoed traject	144 N	99 N	x	x
	2.1 Verkeer en vervoer	Diverse projecten wegen infra	627 N	627 N	x	x
	2.1 Verkeer en vervoer	Nedvang gelden zw erfafval	43 N	43 N	x	x
	2.1 Verkeer en vervoer	Voorbereiding vervanging van Langebrug te Oud Ade	140 N	140 N	x	x
	2.1 Verkeer en vervoer	Dotatie voorziening groot onderhoud bruggen	0 V	2.540 N	x	x
	3.1 Economische ontwikkeling	Duurzaamheidsprojecten	131 N	84 N	x	x
	7.3 Afval	Invoering Diftar	28 N	15 N	x	x
			1.158 N	3.594 N		
<u>starting in reserves:</u>						
	0.10 Reserve Bouw grondexploitatie	Bijdrage 2019 verveningsfonds.	0 V	493 N	x	x
	0.10 Reserve Wegen infrastructuur	Saldo exploitatie wegen infra	0 V	1.051 N	x	x
	0.10 Reserve Riolerings	Saldo exploitatie riolerings	101 N	524 N	x	x
incidentele lasten na mutatie reserves			1.259 N	5.662 N		
Baten	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijvende)	Onttrekking voorziening grexten (actualisatie 2019)	0 V	-2.228 V	x	x
	8.3 Wonen en bouw en	Bijdrage 2019 verveningsfonds.	0 V	-493 V	x	x
			0 V	-2.721 V		
<u>onttrekking aan reserves:</u>						
	0.10 Reserve Bouw grondexploitatie	Vrijval risico reserve	0 V	-572 V	x	x
	0.10 Reserve Wegen infrastructuur	Dekking diverse projecten wegen infra	-627 V	-627 V	x	x
	0.10 Reserve Riolerings	Geraamde onttrekking was niet nodig	-132 V	0 V	x	x
incidentele baten na mutatie reserves			-759 V	-3.921 V		

WAAR HEBBEN WE ONS GELD AAN UITGEGEVEN

Programma 3 - RUIMTE EN LEEFOMGEVING (x 1.000)

INVESTERINGEN

x € 1.000					
omschrijving krediet	krediet bedrag	restant krediet 2019 overschot (V)/ tekort (N)	status	einddatum krediet	
7021001 Renovatievervanging diverse kunstwerken	1.803	11	V	Afsluiten	31-12-2019
7021002 Vervanging VRI-installaties Alkemadelaan	205	72	V	Lopend	31-12-2020
7021004 Ontsluiten tuinderijen Woubrugge 2017	1.475	283	V	Afsluiten	31-12-2019
7021005 IMNOR wegen 2018	2.436	69	V	Afsluiten	31-12-2019
7021006 IMNOR wegen 2019	1.158	1.077	V	Lopend	31-12-2020
7025001 Vervanging veerstoepen Kaag	300	199	V	Lopend	31-12-2020
7057001 Ontwikkeling Ghoybos 2015	0	-483	N	Lopend	31-12-2020
7072004 GRP2017 Vrij verval	2.182	0		Afsluiten	31-12-2019
7072007 GRP2018 Vrij verval	1.687	8	V	Afsluiten	31-12-2019
7072008 GRP2018 Vervangen gemalen	226	0		Afsluiten	31-12-2019
7072009 GRP2018 Bouwkundige vervangingen	259	2		Afsluiten	31-12-2019
7072010 GRP2019 Vrij verval	1.789	998	V	Lopend	31-12-2020
7072011 GRP2019 Vervangen gemalen	551	317	V	Lopend	31-12-2020
7072012 GRP2019 Bouwkundige vervangingen	189	168	V	Lopend	31-12-2020

Algemene dekkingsmiddelen

ALGEMEEN

Voor het beschrijvende deel van het programma wordt verwezen naar de programmaverantwoording. In het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening zijn de totalen per programma weergegeven. In dit onderdeel, de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening, volgt een cijfermatige meer gedetailleerde verantwoording per programma. Met het vaststellen van de begroting en begrotingswijzigingen zijn de productbudgetten beschikbaar gesteld. Deze productbudgetten zijn aangewend om de beoogde doelen van het betreffende programma te realiseren.

BATEN EN LASTEN

Taakveld		x € 1.000											
		Primaire begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Realisatie vs begroting (na wijziging)		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.5	Treasury	2.073	-2.692	-619	2.104	-3.180	-1.076	2.136	-3.213	-1.077	32	-33	-1 V
0.61	OZB woningen	50	-3.840	-3.790	301	-4.133	-3.832	324	-4.132	-3.808	23	1	24 N
0.62	OZB niet-woningen	0	-1.314	-1.314	0	-1.213	-1.213	0	-1.222	-1.222	0	-9	-9 V
0.64	Belastingen overig	0	-2.583	-2.583	0	-2.724	-2.724	0	-2.837	-2.837	0	-113	-113 V
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-29.328	-29.328	0	-29.658	-29.658	0	-29.709	-29.709	0	-51	-51 V
0.8	Overige baten en lasten	2.043	0	2.043	2.423	0	2.423	325	0	325	-2.098	0	-2.098 V
3.4	Economische promotie	0	-313	-313	0	-312	-312	0	-312	-312	0	-0	-0 V
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten		4.167	-40.071	-35.904	4.827	-41.219	-36.392	2.785	-41.425	-38.640	-2.043	-206	-2.248 V
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	-781	-781	0	-710	-710	0	71	71 N
Gerealiseerd resultaat		4.167	-40.071	-35.904	4.827	-42.000	-37.173	2.785	-42.135	-39.350	-2.043	-135	-2.177 V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN

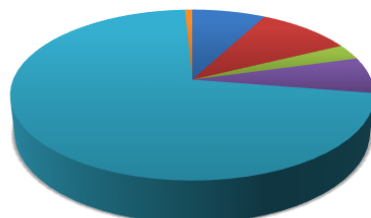
Toelichting		x €1.000			
		verschil lasten	verschil baten	I/S	
0.5	Treasury	32	N	-33	V I
Het nadeel in de lasten van € 32.000 wordt veroorzaakt door het aantrekken van kortlopende leningen. De financieringsbehoefte kan niet altijd even goed gepland worden om deze lasten te vermijden. Het voordeel aan de baten van €33.000 hangt hiermee samen. De lasten van cashmanagement worden altijd geheel doorbelast naar de exploitatie en eventueel investeringen.					
0.6	Belastingen	23	N	-121	V I
Het nadeel van € 23.000 is het resultaat van de voorziening voor dubieuze belasting debiteuren. Het voordeel van € 121.000 betreft voornamelijk de hogere precario inkomsten. Er is een nieuwe inventarisatie gemaakt van het aantal meters kabels en leidingen van nutsbedrijven. Het areaal nam toe. Daardoor gingen de heffinginkomsten omhoog.					
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen	0		-51	V I
Het voordeel betreft de algemene uitkering. Het betreft een positieve bijstelling 2017 vanwege lagere definitieve WOZ-waardes, en positieve bijstelling 2018 vanwege verhoging uitkeringsfactor.					
0.8	Overige baten en lasten	-2.098	V	0	I
Dit voordeel betreft het de budgettaire ruimte ad € 2.232.000 . Het saldo van de exploitatie. Dit wordt gebruikt om de structurele risico's op te vangen en ter dekking van toekomstige geplande structurele lasten. In het begrotingsjaar kan het bedrag tot aan het niveau van structurele risico's worden ingezet ter voeding en versterking van de algemene reserve. Anderzijds is er een renteresultaat (nadeel) van € 134.000 in de rentetorekening.					
Overige verschillen <€ 15.000		0		0	V I
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten		-2.043	V	-206	V
0.10	Mutaties reserves	0		71	N I
Een lagere onttrekking voor uitgaven op het gebied van 'Maatschappelijk vastgoed traject', 'klanttevredenheidsonderzoek', 'voorbereiding Diftar', 'zonnepanelen gemeentewerken 'AED'. Dit wordt gecompenseerd door lagere uitgaven elders in de jaarrekening. Hierbij wordt voorgesteld om het restant budget van de eerste twee posten met dekking uit de algemene reserve door te schuiven naar 2020.					
Mutaties reserves		0		71	N
Gerealiseerd resultaat		-2.043	V	-135	V

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Algemene dekkingsmiddelen			x € 1.000		heeft betrekking op:	
Product	Omschrijving		begroting na wijziging	realisatie	regulier bedrijfs-proces	incidenteel
Lasten	0.7 uitkeringen gemeentefonds	Afrekening algemene uitkering	240 N	240 N	x	x
	<u>starting in reserves:</u>		240 N	240 N		
	nvt					
incidentele lasten na mutatie reserves			240 N	240 N		
Baten	0.7 uitkeringen gemeentefonds	Eenmalige bijdrage van het Rijk (Sportakkoord en Kerkensvisie)	-40 V	-30 V	x	x
			-40 V	-30 V		
	<u>onttrekking aan reserves:</u>					
	0.10 Algemene reserve	dekking maatschappelijk vastgoed traject	-144 V	-99 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking verkiezingen 2019	-45 V	-45 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking klanttevredenheidsonderzoek	-15 V	-4 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking afrekening algemene uitkering	-240 V	-240 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking Nedvang gelden zw erfafval	-43 V	-43 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking gemeentew erf zonnepanelen	-42 V	-39 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking project AED	-19 V	-19 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking invoering Diftar	-28 V	-15 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking frictiekosten ICT	-66 V	-66 V	x	x
	0.10 Algemene reserve	dekking voorbereiding vervanging van Langebrug te Oud Ade	-140 V	-140 V	x	x
incidentele baten na mutatie reserves			-821 V	-740 V		

WAT ZIJN DE BESCHIKBARE ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN (x 1.000)

- 0.5 Treasury € -3.213
- 0.61 OZB woningen € -4.132
- 0.62 OZB niet-woningen € -1.222
- 0.64 Belastingen overig € -2.837
- 0.7 Gemeentefonds € -29.709
- 3.4 Economische promotie € -312

INVESTERINGEN

Niet van toepassing.

OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Hieronder staat een overzicht van algemene dekkingsmiddelen. Dit zijn middelen waarvan de besteding niet gebonden is.

x€ 1.000

Algemene dekkingsmiddelen	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lokale heffingen	-8.050	-8.316	-8.435
Algemene uitkeringen	-29.328	-29.658	-29.709
Dividend	-498	-1.022	-1.023
Saldo van de financieringsfunctie	1.934	1.592	1.620
Overige algemene dekkingsmiddelen	-416	191	325
Totaal	-36.359	-37.213	-37.221

Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

OVERHEAD

De vernieuwing van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten met ingang van de begroting 2017 de overhead niet langer meer mogen toerekenen aan de afzonderlijke programma's. Onder overhead verstaan we het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Het doel is om de overhead bij gemeenten beter inzichtelijk te maken. Het voordeel in de lasten betreft voornamelijk de salarislaster. Deze wordt centraal toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Taakveld	x € 1.000											
	Primaire begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Realisatie vs begroting (na wijziging)		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.4 Overhead	13.115	-90	13.025	7.454	-122	7.332	7.004	-126	6.878	-450	-4	-454 V
Gerealiseerd totaalssaldo van baten en lasten	13.115	-90	13.025	7.454	-122	7.332	7.004	-126	6.878	-450	-4	-454 V
Gerealiseerd resultaat	13.115	-90	13.025	7.454	-122	7.332	7.004	-126	6.878	-450	-4	-454 V

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Overhead				x € 1.000		heeft betrekking op:	
Product	Omschrijving			begroting na wijziging	realisatie	regulier bedrijfsproces	incidenteel
Lasten	0.4	Overhead	Klanttevredenheidsonderzoek	15 N	4 N	x	x
	0.4	Overhead	Gemeentew erf zonnepanelen	42 N	39 N	x	x
	0.4	Overhead	Frictiekosten ICT	66 N	66 N	x	x
				122 N	109 N		
<u>storting in reserves:</u>							
			nvt				
incidentele lasten na mutatie reserves				122 N	109 N		
Baten			nvt				
				0 V	0 V		
<u>onttrekking aan reserves:</u>							
			nvt				
incidentele baten na mutatie reserves				0 V	0 V		

INVESTERINGEN

x € 1.000				
omschrijving krediet	krediet bedrag	restant krediet 2019 overschot (V)/ tekort (N)	status	eiinddatum krediet
7004103 Bedrijfswagen Renault Master (Groen A)	58	58 V	Lopend	31-12-2020
7004104 Trekker met maaiaam Massey Ferguson	111	3 V	Afsluiten	31-12-2019
7004106 Trilplaat groot Ammann	5	1 V	Afsluiten	31-12-2019
7004107 Trilplaat klein Revo	3	3 V	Lopend	31-12-2022
7004123 Bedrijfswagen Renault Master Pro 2019	72	72 V	Lopend	31-12-2020
7004125 Bedrijfswagen Renault Master 2019 (Groen B)	58	58 V	Lopend	31-12-2020
7004126 Bedrijfswagen Renault Master 2019 (riolering)	55	55 V	Lopend	31-12-2020
7004127 Bedrijfswagen Renault Master 2019 (Groen C)	58	58 V	Lopend	31-12-2020
7004128 Bedrijfswagen Renault Master 2019 (Alg.d./afval)	65	65 V	Lopend	31-12-2020
7004129 Aanhangwagen Rior Multijet 2019	48	48 V	Lopend	31-12-2020
7004130 Vervanging vloerbedekking gemeentehuis	104	104 V	Lopend	31-12-2021
7004131 Peugeot Partners 2x	38	2 V	Lopend	31-12-2020

VENNOOTSCHAPSBELASTING

Met ingang van 1 januari 2016 is vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven ingrijpend gewijzigd. Intussen hebben wij aangifte gedaan over de jaren 2016 tot en met 2019. De hoogte van de aangifte ligt onder het budget van € 5.000 per jaar, dat wij hiervoor hebben geraamd. Omdat er op dit moment nog veel onduidelijkheid bestaat over het toepassen van de Wet op de vennootschapsbelasting, laten wij vooralsnog de begrote last staan op € 5.000 per jaar.

x € 1.000

Taakveld	Primaire begroting 2019			Begroting 2019 na wijziging			Realisatie 2019			Realisatie vs begroting (na wijziging)		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	5	0	5	5	0	5	1	0	1	-4	0	-4
Gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten	5	0	5	5	0	5	1	0	1	-4	0	-4
Gerealiseerd resultaat	5	0	5	5	0	5	1	0	1	-4	0	-4

ONVOORZIEN

Bij het vaststellen van de begroting 2015 is het bedrag voor onvoorzien bepaald op € 0. Dit beleid is voortgezet in de meerjarenbegroting.

TOTAAL INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Het onderstaande overzicht is een samenvatting waarin we de totale incidentele baten en lasten per programma hebben gepresenteerd. Wij hebben ons bij het opstellen van dit overzicht in de jaarrekening gebaseerd op paragraaf 3, 5 en 6 van de themacirculaire incidentele baten en lasten van de provincie Zuid-Holland en op de Notitie incidentele en structurele baten en lasten van de Commissie BBV.

x € 1.000			x € 1.000		
Incidentele lasten			Incidentele baten		
Omschrijving	Begroting na wijziging	Realisatie	Omschrijving	Begroting na wijziging	Realisatie
Programma 1	377	1.279	Programma 1	-214	-162
Programma 2	1.000	111	Programma 2	0	0
Programma 3	1.158	3.594	Programma 3	0	-2.721
Algemene dekkingsmiddelen	240	240	Algemene dekkingsmiddelen	-40	-30
Overhead	122	109	Overhead	0	0
Stortingen in reserves	101	2.068	Onttrekkingen aan reserves	-2.041	-2.362
Totaal	2.999	7.401	Totaal	-2.295	-5.276

Voor nadere specificatie van de incidentele baten en lasten, zie de toelichting per programma.

Het overzicht van de incidentele baten en lasten is bedoeld om inzicht te geven of de rekening materieel sluitend is (worden structurele lasten gedekt door structurele baten). In de overzichten die per programma zijn opgenomen en in het voorgaande totaaloverzicht is een ondergrens gehanteerd van € 15.000. De gepresenteerde incidentele baten en lasten doen zich gedurende maximaal drie jaar voor. De baten en lasten van de nog in exploitatie zijnde gronden hebben we niet betrokken in het overzicht. Het resultaat uit de (tussentijds) afgeronde projecten en de onttrekkingen/stortingen van de verliesvoorziening grexen zijn in het overzicht als incidenteel opgenomen.

TOTAAL RESULTAATBEPALING EN - BESTEMMING

In dit overzicht zijn per reserve alle geraamde en werkelijke stortingen en onttrekkingen weergegeven. Ook zijn hierin de verschillen tussen de geraamde en werkelijke mutaties in de reserve zichtbaar.

x € 1.000				
	Primaire begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Stortingen in:				
7500001 Algemene reserve	0	0	1.623	1.623
7500002 Reserve Bouwgrondexploitatie	0	0	493	493
7500003 Reserve wegen infrastructuur	0	0	1.051	1.051
7500004 Holland Rijnland	0	0	0	0
7500005 Reserve Riolering	101	101	524	423
7600006 Reserve IMNOR	313	313	366	53
7500007 Reserve Duurzaamheid	0	0	0	0
Subtotaal	415	415	4.056	3.642
Onttrekkingen aan:				
7500001 Algemene reserve	0	-781	-710	71
7500002 Reserve Bouwgrondexploitatie	0	0	-572	-572
7500003 Reserve wegen infrastructuur	0	-627	-627	0
7500004 Holland Rijnland	-369	-369	-369	0
7500005 Reserve Riolering	-22	-132	0	132
7600006 Reserve IMNOR	-130	-130	-40	90
7500007 Reserve Duurzaamheid	0	-131	-84	47
Subtotaal	-521	-2.170	-2.402	-232
Saldo mutaties reserves	-106	-1.756	1.654	3.410
resultaat jaarrekening 2018			1.623	1.623
cf mutaties reserves exploitatie			32	1.788

TOTAAL STRUCTURELE RESERVE MUTATIES

Onderstaand overzicht geeft de structurele toevoegingen en onttrekkingen weer aan de reserves. Het betreft hier de bestemmingsreserve die wordt gevormd voor dekking van de kapitaallasten van geactiveerde investeringen.

			x € 1.000
Reserve		Omschrijving	Realisatie
Stortingen:			
7600006	Reserve IMNOR	Jaarlijkse dotatie	366
Totaal			366
Onttrekkingen			
7600006	Reserve IMNOR	Jaarlijkse onttrekking	-40
Totaal			-40
Totaal structurele reservemutaties 2019			326

PUBLICATIE BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN EN GEWEZEN TOPFUNCTIONARISSEN

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector van kracht gegaan. Onder deze wet geldt een publicatieverplichting in de jaarrekening. Voor gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de griffier aangewezen als topfunctionarissen.

bedragen x € 1	2018		2019		
	M.E. Spreij	K.A. van der Pas	M.E. Spreij	K.A. van der Pas	T. Scherpenzeel
Functiegegevens	secretaris	griffier	secretaris	griffier	griffier
Aanvang en einde functievervulling in jaar T	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking ?	ja	ja	ja	ja	ja
Individueel WNT- maximum	€ 189.000	€ 189.000	€ 194.000	€ 194.000	€ 97.000
Beloning	€ 101.234	€ 83.961	€ 102.914	€ 97.317	€ 38.834
belastbare onkostenvergoedingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.144	€ 13.585	€ 18.042	€ 14.478	€ 6.467
Subtotaal	€ 118.377	€ 97.546	€ 120.955	€ 111.795	€ 45.301
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal bezoldiging	€ 118.377	€ 97.546	€ 120.955	€ 111.795	€ 45.301
Verplichte motivering indien overschrijding	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT

PUBLICATIE BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN ZONDER DIENSTBETREKKING

Bedragen x C 1	T. Scherpenzeel		
Functiegegevens	(plv) Griffier		
Kalenderjaar	2019	2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	1-11/m30-6	7-11/m31-12;	
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	6	2	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187	€ 182	€ 176
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 142.800	€ 50.600	
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		€ 178.316	
Bezoldiging			
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?		Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 52.753	€ 10.894	€ 0
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		€ 63.647	
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag		€ 0	
Totale bezoldiging, exclusief BTW		€ 63.647	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.	

PUBLICATIE OVERIGE (NIET-TOP) FUNCTIONARISSEN

Naast inhuur van een interim plaatsvervangend griffier, waarvan de gegevens hierboven zijn gepubliceerd, zijn in 2019 alleen interimmers ingehuurd voor functies die zijn aangemerkt als niet-topfunctionarissen. De WNT legt hiervoor geen publicatie- of meldingsverplichtingen op.

SISA bijlage

SINGLE INFORMATION SINGLE AUDIT (SISA)

De doelstelling van de Single information Single audit (SiSa) is de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden (gemeenten, provincies en regio's met een gemeenschappelijke regeling) richting uitkeringsverstrekkers te verminderen. De SiSa-verantwoordings- systematiek sluit aan bij het reguliere jaarrekeningproces van de medeoverheden. De financiële verantwoording van de daarvoor aangewezen specifieke uitkeringen gebeurt via een bijlage bij de jaarrekening en valt daarmee ook onder de accountantsverklaring. De SiSa-bijlage geeft op beknopte wijze volgens de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven wijze de belangrijkste verantwoordingsinformatie over de betreffende specifieke uitkering, zoals bijvoorbeeld de juridische grondslag en de besteding ervan.

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020						
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03	
			€ 0	€ 0	€ 162.933	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente 2019	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04
			€ 2.939.643	€ 82.826	€ 282.378	€ 32.883
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2019	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2019	€ 0	€ 1.750	€ 0	€ 89.112
			Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04
			€ 16.357	€ 5.000	€ 2.605	€ 186.597
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05
			€ 0	€ 0	Ja	€ 0

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siSa - d.d. 27 januari 2020							
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05
			1 € 342.839	632847	€ 142.205	€ 42.911	€ 98.883
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11
			1 632847	142205	-41,48%		€ 200.634
IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
		Provinciale beschikking en/of verordening	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
		Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen					
			1 PZH-2009-473570	€ 0	€ 0		
			2 PZH-2009-486894	€ 0	€ 0		
			3 PZH-2008-168646	€ 0	€ 0		
			4 PZH-2008-770752	€ 0	€ 0		
			5 PZH-2009-146507569	€ 0	€ 0		
			6 PZH-2008-168934	€ 0	€ 0		
			7 PZH-2009-146420240	€ 0	€ 0		
			8 PZH-2010-183298567	€ 0	€ 0		
			9 PZH-2010-224106705	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
			Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
			1 PZH-2009-473570	€ 25.633	€ 25.633		Nee
			2 PZH-2009-486894	€ 21.971	€ 21.971		Nee
			3 PZH-2008-168646	€ 26.427	€ 26.427		Nee
			4 PZH-2008-770752	€ 29.147	€ 29.147		Nee
			5 PZH-2009-146507569	€ 29.983	€ 29.983		Nee
			6 PZH-2008-168934	€ 26.427	€ 26.427		Nee
			7 PZH-2009-146420240	€ 29.983	€ 29.983		Nee
			8 PZH-2010-183298567	€ 268.402	€ 268.402		Nee
			9 PZH-2010-224106705	€ 142.241	€ 239.255		Nee

Overzicht van de baten en lasten per taakveld

Taakveld	Werkelijk 2019		x € 1.000
	Lasten	Baten	Saldo
0 - Bestuur en ondersteuning			
0.1 Bestuur	2.885	-18	2.867
0.2 Burgerzaken	606	-689	-83
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	231	-255	-24
0.4 Overhead	7.004	-126	6.878
0.5 Treasury	2.458	-3.525	-1.068
0.61 OZB woningen	324	-4.132	-3.808
0.62 OZB niet-woningen	0	-1.222	-1.222
0.64 Belastingen overig	0	-2.837	-2.837
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-29.709	-29.709
0.8 Overige baten en lasten	356	-162	194
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	1	0	1
0.10 Mutaties reserves	2.434	-2.402	32
0.11 Resultaat rekening van baten en lasten			0
	16.299	-45.079	-28.780
1 - Veiligheid			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.307	-61	2.246
1.2 Openbare orde en veiligheid	77	-97	-19
	2.385	-158	2.227
2 - Verkeer, vervoer en waterstaat			
2.1 Verkeer en vervoer	6.179	-267	5.913
2.5 Openbaar vervoer	261	-59	202
	6.440	-326	6.115
3 - Economie			
3.1 Economische ontwikkeling	258	-8	250
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	82	0	82
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	41	-45	-3
3.4 Economische promotie	366	-329	37
	747	-382	365
4 - Onderwijs			
4.2 Onderwijshuisvesting	1.355	-40	1.315
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.509	-475	1.033
	2.863	-515	2.348
5 - Sport, cultuur en recreatie			
5.1 Sportbeleid en activering	229	0	229
5.2 Sportaccommodaties	2.751	-1.632	1.119
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	53	0	53
5.5 Cultureel erfgoed	54	-3	51
5.6 Media	219	0	219
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.107	-72	2.035
	5.413	-1.707	3.706
6 - Sociaal domein			
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.507	-5	1.502
6.2 Wijkteams	841	0	841
6.3 Inkomensregelingen	5.776	-4.058	1.718
6.4 Begeleide participatie	2.740	-163	2.578
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	325	0	325
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	887	-119	769
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	3.938	0	3.938
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	13	0	13
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	574	0	574
	16.601	-4.344	12.258
7 - Volksgezondheid en milieu			
7.1 Volksgezondheid	1.119,36	-2,54	1.117
7.2 Riolering	2.402,49	-3.620,14	-1.218
7.3 Afval	2.979,68	-3.143,68	-164
7.4 Milieubeheer	1.008,78	0,00	1.009
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	70,02	-108,11	-38
	7.580	-6.874	706
8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
8.1 Ruimtelijke ordening	1.643,72	-9,19	1.635
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.161,42	-3.376,95	-2.216
8.3 Wonen en bouwen	818,64	-1.811,91	-993
	3.624	-5.198	-1.574
Totaal baten en lasten	61.952	-64.583	-2.630